

วารสารช่อพะยอม CHOPHAYOM JOURNAL
ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2563
ISSN 1513-5462 ISSN 2730-1826 (online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารช่อพะยอม CHOPHAYOM JOURNAL
ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2563
ISSN 1513-5462 ISSN 2730-1826 (online)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการสาขาสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในสาขาสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา
3. เพื่อส่งเสริมให้นักวิชาการและผู้สนใจได้นำเสนอผลงานวิชาการในรูปแบบบทความวิชาการ
4. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้สาขาสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา

ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงหเลิศ	คณบดี
อาจารย์ ดร.ณิชาภา ยศุตมธาดา	รองคณบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยวัฒน์ พันธะศรี	รองคณบดี
อาจารย์รตนดา อาจวิชัย	รองคณบดี

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.วุฒิสิทธิ์ จีระกมล
	อาจารย์วิมล เขตตะ
	อาจารย์อิสระ ตรีปัญญา

กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสนอ ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ (ภาษาไทย)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พิทยา สัพโส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณาภา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร เชาวรัตน์	ข้าราชการบำนาญ (ภาษาอังกฤษ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรรคะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมัย วรรณอุดร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณี สาธิตานันต์	ข้าราชการบำนาญ (ภาษาอังกฤษ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย จงจิตงาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย ชินบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อธิราชย์ นันขันตี	มหาวิทยาลัยนครพนม

อาจารย์ ดร.ธวัชชัย ศิลปโชค มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.มัณฑนา ทองสุพล มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.อัครครา มะเสนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ พ.ต.ดร. กิตติกรณ์ บำรุงบุญ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
รองศาสตราจารย์ ดร.วาริธ ราศรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ วารสารช่อพะยอม ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2563

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ ข้าราชการบำนาญ(ภาษาไทย)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยวัฒน์ พันธะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.วุฒิสิทธิ์ จีระกมล มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ศรีพัฒน์ เทศารินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.กฤต โสดาลี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.อัครครา มะเสนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พงษ์กรณ์ วีรพิพรรธน์ มหาวิทยาลัยมหิดล
อาจารย์ ดร.ธวัชชัย ศิลปโชค มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาจารย์ ดร.มัณฑนา ทองสุพล มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

คณะกรรมการจัดทำวารสารช่อพะยอม

อาจารย์ ดร.ศรีพัฒน์ เทศารินทร์	กรรมการจัดรูปเล่มและฝ่ายออกแบบปก
อาจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ศิริสัมพันธ์	กรรมการฝ่ายติดต่อประสานงาน
อาจารย์ศิรินนา วอนเก่าน้อย	กรรมการฝ่ายสารสนเทศ
นายกิตติศักดิ์ จันบัวลา	ผู้ช่วยกรรมการฝ่ายสารสนเทศ

พิสูจน์อักษร รูปแบบบทความ และการอ้างอิง

อาจารย์ชุติภา	กองสมบัติ	กรรมการพิสูจน์อักษรและภาษาต่างประเทศ
อาจารย์พิณรัตน์	เย็นเศรณี	กรรมการพิสูจน์อักษรและภาษาต่างประเทศ
อาจารย์สุมาลี	พลขุนทรัพย์	กรรมการพิสูจน์อักษรและการอ้างอิง
อาจารย์นัยนา	ประทุมรัตน์	กรรมการพิสูจน์อักษรและการอ้างอิง
อาจารย์ผุสดี	กิจบุญ	กรรมการตรวจสอบรูปแบบบทความ
อาจารย์ปวีนา	ภูมิแดนดิน	กรรมการตรวจสอบรูปแบบบทความ

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารช่อพะยอมได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) จำนวนอย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบการกลั่นกรอง แบบ Double - blind Peer Review

2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

3. ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นความคิดเห็น และความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ไม่เกี่ยวข้องกับ

วารสารช่อพะยอมแต่ประการใด

4. กองบรรณาธิการวารสารช่อพะยอมไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกโดยการอ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทบรรณาธิการ

วารสารช่อพะยอม ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2563 ฉบับเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม เป็นอีกฉบับหนึ่งที่กองบรรณาธิการตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานวารสารวิชาการในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในฐานะสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนการส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการที่ประกอบไปด้วยบทความทางวิชาการ บทความงานวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความทั้งหมด 7 เรื่อง ประกอบด้วย บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ 1 เรื่อง บทความวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ 5 เรื่อง และบทความวิชาการ 1 เรื่อง ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และได้รับการกลั่นกรองจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการ Peer Review ทุกท่านที่ได้กลั่นกรองบทความทุกเรื่องเพื่อให้มีคุณภาพสร้างมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะทำงานทุกฝ่ายที่ทุ่มเทกายใจผลิตวารสารโดยมี จุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์และเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เป็นวิทยาทานเป็นการพัฒนาศาสตร์และศิลป์ของแต่ละสาขาวิชาให้มีความเข้มแข็งนำสู่สาธารณชน รวมถึงการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทยท้องถิ่นอาเซียน และสากลสืบต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา
บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์

พัฒนาการและกระบวนการความเป็นเมือง:
กรณีศึกษาเมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 – 2015
Development and Process of Urbanization:
A Case Study of Yangon City, the Republic of the
Union of Myanmar from 1990 to 2015.
มัทนา อินกรัด และมนตรี กรรพุมมาลย์
Mattana Inkad1 and Montri Kunphoommarl 11

บทความวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์

ช่างทำซอเอ้อร์หู ในจังหวัดกาฬสินธุ์
The Erhu Maker in Kalasin Province
มัณฑนา ไชยประกรณ์ และวุฒิสิทธิ์ จีระกมล
Manthana Chaiprakorn and Wutthisit Jeerakamon 34

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ชุดดอกไม้แห่งความสุข
The Creation of Woodcut Art Theme Flower of Happiness
นุชษบา อัญโย
Nutsabar Anyo 54

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด
The Creation of Painting Theme Bun Pha Wet
เอนก พลโยธา
Anek Phonyotha 76

การพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต
Development of the Instructional Package of Effective Thai Writing for First Year Students of Rangsit University
รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล
Rapeephan Petchanankul 95

ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์
The Satisfaction with the New Media for Public Relations of Thai for Communication Department Facebook Fanpage Followers
ชมพูนุท เมฆเมืองทอง และรตนดา อาจวิชัย
Chomphunut Makemuengthong and Ratanada Ardwichai 110

บทความวิชาการ

นวนิยายข้ามภพข้ามชาติเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง : ความเชื่อเรื่องกรรมและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา
Incarnation cross novel entitled "Phromlikhit" written by Raumphaeng : Karma's belief and Representing Strategies of Buddhist Concepts
สุมาลี พลขุนทรัพย์
Sumalee Phonkhunsap 124

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ 149

พัฒนาการและกระบวนการความเป็นเมือง: กรณีศึกษาเมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 – 2015

Development and Process of Urbanization: A Case Study of Yangon City, the Republic of the Union of Myanmar from 1990 to 2015

มัทนา อินกรัด[1] และมนตรี กรรพุมมาลย์[2]
Mattana Inkad[1] and Montri Kunphoommarl[2]

Received: July 16, 2020
Revised: July 20, 2020
Accepted: July 22, 2020

ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม 2563 11

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการกระบวนการเป็นเมืองย่างกุ้ง ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (Yangon City Development Committee - YCDC) ในช่วง ค.ศ. 1990 – 2015 โดยใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลายเป็นเมืองวิเคราะห์ศึกษาบทบาทของเมืองที่ได้รับการพัฒนาในยุคต่าง ๆ ผ่านเอกสารวิชาการและงานวิจัยทั้งที่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเมืองย่างกุ้งนั้นมีผลการเปลี่ยนแปลงและได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จากที่เคยเป็นเพียงแค่หมู่บ้านชายประมงเล็ก ๆ จากนั้นได้เติบโตกลายมาเป็นเมืองท่า เมืองหลวง จนกลายไปสู่เมืองศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยได้รับการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองผ่านคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (Yangon City Development Committee) ในแต่ละชุด และรัฐบาล ที่ผ่านมา

คำสำคัญ : เมืองย่างกุ้ง, การพัฒนาเมือง, คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

---

[1]คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (caption_2012@hotmail.co.th)
[2]คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (montrinu@hotmail.com)

ABSTRACT

This article was purposed to study developments and processes of Yangon city's urbanization which was administered under the operations of the Yangon City Development Committee from 1990 to 2015. Study framework was conceptualized by the concepts of Urbanization theory. These theories were employed to analyze and characterize roles of various cities that have been developed under different eras. The studies were conducted by examining available academic and research documents written in Thai, English, and Burmese languages. Results revealed that Yangon city has been developed and transformed from a small fishing village to become a port town, a national capital, and finally Myanmar's economic hub respectively. These developments have been managed by the Yangon City Development Committee (YCDC) and Union which was governed by successive Myanmar administrations.

Keywords: Yangon City, Urban Development, Yangon City Development Committee

บทนำ

หลาย ๆ เมืองทั่วโลกล้วนแต่มีพัฒนาการความเป็นเมืองเริ่มมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มก่อนยุคประวัติศาสตร์โบราณจนถึงยุคเข้าสู่ความเป็นเมืองสมัยใหม่ "ย่างกุ้ง" เป็นอีกเมืองที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการความเป็นเมืองที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเฉกเช่นมหานครอื่น ๆ ทั่วโลก เช่นกันมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก ผ่านการบริหารการพัฒนาเมืองมาหลายต่อหลายยุคสมัย ตั้งแต่การพัฒนาภายใต้

ระบบเจ้าเมืองในสมัยประวัติศาสตร์ จนถึงยุคปัจจุบันที่เป็นการพัฒนาภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง Yangon Development of Yangon City (YCDC) ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยเพื่อสอดรับกับนโยบายของผู้ปกครองประเทศ

ในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งนั้น คณะทำงานมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อพัฒนาเมืองย่างกุ้งให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบภาระงานในเขตเทศบาลเมืองย่างกุ้ง อาทิเช่น การดูแลระบบสาธารณูปโภค การย้ายเขตที่อยู่ในเทศบาลย่างกุ้ง กำหนดอัตราภาษีและเก็บภาษี ควบคุมดูแลผลประโยชน์สัญญาเช่าที่อยู่อาศัยและการสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับชาวต่างชาติ การเช่าที่ดิน การดูแลสิ่งแวดล้อม สวนสาธารณะ เป็นต้น ในยุคนี้นอกจากจะมีถนนหนทางที่ถูกสร้างและพัฒนาอย่างมากมายในเมืองย่างกุ้งแล้ว ยังมีโรงแรมระดับ 5 ดาว โรงแรมทั่ว ๆ ไป เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากประเทศสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาเป็นประเทศที่มีเสน่ห์ทางวัฒนธรรมของแหล่งเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งบวกกับประเทศได้เริ่มเปิดขึ้นกว่าแต่เดิมอีกด้วย (Yangon City Development Committee, 1999)

ต่อมาในปี ค.ศ. 2015 ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นด้วยกลไกการจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหญ่ ประเทศถูกปกครองโดยผู้นำรัฐบาลพลเรือน มีการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เช่น มีนโยบายเปิดประเทศมากยิ่งขึ้น แก้กฎระเบียบให้เอื้อต่อนักลงทุนชาวต่างชาติ เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ด้วยนี้จึงส่งผลให้นักลงทุนชาวเมียนมาและต่างชาติเกิดการอพยพหลั่งไหลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองย่างกุ้ง (วริศรา ภาณุวัฒน์, 2557)

สำหรับเมืองย่างกุ้งนั้น เป็นเมืองที่มีความสำคัญเมืองหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผ่านการปกครองและพัฒนาด้วยอำนาจบารมี

ของระบอบกษัตริย์ ด้วยความที่เป็นเมืองที่มีภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งดีจึงทำให้เมืองย่างกุ้งได้มีวิวัฒนาการกลายมาเป็นเมืองท่าที่รุ่งเรืองภายใต้การปกครองจากเจ้าอาณานิคมอย่างอังกฤษ จนกระทั่งเมื่อได้รับเอกราชเมืองย่างกุ้งได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้การพัฒนาผ่านคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง หรือ Yangon City Development Committee (YCDC) จนกลายมาเป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ การพัฒนาเมืองด้วยนโยบายการเปิดประเทศรับสิ่งใหม่ ๆ เข้าประเทศได้ส่งผลให้เมืองย่างกุ้งเปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนามากยิ่งขึ้นด้วยการปฏิบัติงานภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง แต่ในขณะที่เมืองมีการเปลี่ยนแปลง ก็ได้ทำให้วิถีชีวิตในเมืองของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้เกิดผลกระทบจากการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงปัญหาทางด้านสังคม จึงเป็นผลให้รัฐบาลต้องมีการปรับนโยบายการพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของเมือง

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง และศึกษาพัฒนาการและกระบวนการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ในช่วง ค.ศ. 1990-2015 เพื่อต้องการทราบถึงการพัฒนาเมืองย่างกุ้งโดยผ่านกระบวนการในการพัฒนาเมืองที่มาจากคณะกรรมการพัฒนาเมือง ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1990 กระทั่งถึงยุคประชาธิปไตยเต็มตัวของเมียนมาในปี ค.ศ. 2015 เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2. เพื่อศึกษาพัฒนาการและกระบวนการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ภายใต้การ

ดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ในช่วง ค.ศ. 1990-2015

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองย่างกุ้ง หน่วยงานเอกชน (Clean Yangon) และ หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC)

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำวิจัย มีดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกต ใช้สำหรับสังเกตสภาพทั่วไปของเมืองย่างกุ้งในปัจจุบัน

2.2 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ และข้อมูลแบบเจาะจงในประเด็นที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง กระบวนการการพัฒนาเมืองย่างกุ้งของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC) เป็นต้น

2.3 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับ ประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการ การพัฒนาเมืองย่างกุ้งของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยจะเก็บรวมรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิค ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษและภาษาพม่า) ที่เกี่ยวข้องกับ ประวัติศาสตร์การพัฒนาการและกระบวนการความเป็นเมืองย่างกุ้ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศเมียนมาในแต่ละยุคสมัย

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง กระบวนการการพัฒนา และประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการ การพัฒนาเมืองย่างกุ้งของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC) เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างตลอดจนแนวคิดในการวิเคราะห์ เพื่อให้สามารถแสดงเหตุผลการวิจัยให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ย่างกุ้ง เป็นชื่อเมืองหลวงของสหภาพพม่า พม่าออกเสียงว่า หยั่งโก่ง มีความหมายว่า “หมดเภทภัย” ในที่นี้คำว่า หยั่ง แปลว่า “เภทภัย”ส่วน โก่ง แปลว่า “หมด” หรือ “เกลี้ยง” ย่างกุ้งเป็นส่วนหนึ่งของสามเหลี่ยมปากน้ำอิรวดีโดยตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำย่างกุ้งปากทางสู่ทะเลอันดามัน และห่างทะเลราว 21 ไมล์ในทางธรณีวิทยา สันนิษฐานว่าแผ่นดินดังกล่าวเคยเป็นเกาะกลางทะเล ส่วนตำนานการสร้างเจดีย์ชเวดากองระบุว่าพื้นที่นี้เคยเป็นเมืองโอ้ก์กะหล่าปะ มาก่อน ซึ่งเก่าแก่ถึง 2,500 ปีในสมัยพุทธกาล หากอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์เดิมทีนั้น ย่างกุ้งเคยเป็นเมืองของชาวมอญมาก่อน ที่น่าจะเรียกว่า ดะโก่ง อันเป็นชื่อที่ใช้เรียกพระเจดีย์ชเวดะโก่ง (คำว่า ชเว หมายถึงทอง) ต่อมาในปี ค.ศ. 1755 พระเจ้าอะลองพญา กษัตริย์พม่า ต้นราชวงศ์คอนบอง ยกทัพลงมาปราบมอญทางตอนล่าง พอยกทัพถึงดะโก่งซึ่งอยู่เยื้องฝั่งน้ำตรงข้ามเมืองสิเรียม (ทรงตั้งชื่อเมืองนี้ใหม่เป็น

ภาษาพม่าว่า หยั่งโก่ง หรือ ย่างกุ้ง เพื่อเอาฤกษ์เอาชัย ขณะนั้นพื้นที่ดังกล่าวเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ (ตามประวัติศาสตร์ฝ่ายสิงหล) พอตีสิเรียมได้ก็พัฒนาเมืองย่างกุ้งให้เป็นเมืองท่าแทนสิเรียม ทั้งนี้เพื่อขจัดอิทธิพลของฝรั่งเศสและมอญที่เคยครอบครองมาก่อน ย่างกุ้งจึงกลายมาเป็นเมืองท่าศูนย์กลางการค้าทางทะเลของประเทศพม่ามาแต่นั้น ต่อมาในยุคล่าอาณานิคม อังกฤษได้ยึดเมืองนี้ไว้ในปี ค.ศ. 1852 และตั้งย่างกุ้งเป็นเมืองหลวงของพม่าตอนล่าง เพื่อความสะดวกในการติดต่อค้าขายทาง ทะเล ชื่อเมืองย่างกุ้งที่ฝรั่งเรียกนั้น คือ แรงกูน (Rangoon) เขียนเพี้ยนไปเพราะอิงตามรูปอักษรพม่า เมืองย่างกุ้ง ได้ผ่านกาลเวลามา 3 ช่วงสมัย คือ สมัยราชวงศ์ ตั้งแต่ที่พระเจ้าอะลองพญาตั้งเมืองดะโก่งให้เป็นเมืองท่าชายทะเลในปี ค.ศ. 1755 แล้วเปลี่ยนนามใหม่เป็นย่างกุ้ง จนถึงสงครามอังกฤษ-พม่าครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1852 กินเวลาราว 97 ปี สมัยต่อมาเป็นสมัยอาณานิคมตั้งแต่อังกฤษผนวกพม่า ตอนล่างโดยรวมเอาเมืองย่างกุ้งไว้เป็นอาณานิคมในปี ค.ศ. 1852 จนถึงปีที่พม่าได้ เอกราชในปี ค.ศ. 1948 (วิรัช นิยมธรรมและอรนุช นิยมธรรม, 2551)

2. ศึกษาพัฒนาการและกระบวนการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ในช่วงปี ค.ศ. 1990-2015

2.1 ประวัติคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

เมืองย่างกุ้งได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษในวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1850 ในสมัยพระเจ้าพุกาม โดยอังกฤษได้แต่งตั้งเจ้าเมืองมาปกครองเมืองย่างกุ้ง ต่อมาในปี ค.ศ. 1874 อังกฤษได้ออกกฎเทศบาลครั้งแรกที่เมืองย่างกุ้ง โดยมีจำนวนสมาชิกที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการเทศบาลจำนวน 32 คน ในปี ค.ศ. 1922 ได้มีการบัญญัติกฎเทศบาลที่เป็นกฎหมายระเบียบที่ใช้ แล้วได้มีการคัดเลือกแต่งตั้งคณะทำงานเทศบาลชุดใหม่ทุกชนชาติ จากนั้นจึงปฏิบัติงานเทศบาลกิจการงานเทศบาลย่างกุ้งได้ดำเนินการมาเรื่อย จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1922 ได้มีสภาการต่อต้านเกิดขึ้น จากนั้นในปี ค.ศ. 1972 จึงได้มีการจัดตั้งคณะเทศบาลที่มีตัวแทนจากคณะกรรมการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยภาคย่างกุ้ง และ

ตัวแทนจากคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยและการปกครองในแต่ละเขตในปี ค.ศ. 1958 เป็นยุคสมัยรัฐบาลเผด็จการนายพลเนวินครองอำนาจ ได้มีการล้มเลิกระบบประธานาธิบดีของคณะเทศบาลที่อังกฤษเคยวางระบบไว้ แล้วมอบหมายแต่งตั้งให้นายพลทูนเส่งมาดูแลคณะเทศบาลแทน นับแต่นั้นมาในสมาชิกคณะทำงานเทศบาลจะมีทหารเข้ามาบริหารงานด้วย ต่อมาในวันที่ 25 เดือน มีนาคม ปี ค.ศ. 1972 ประเทศกลับเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยอีกครั้ง มีการประกาศการเรียกชื่อองค์กรเทศบาลเมืองย่างกุ้ง จากเดิมใช้เรียกทับศัพท์ว่า Municipal เปลี่ยนเป็นคำศัพท์เรียกที่ใช้ภาษาพม่าแทนคือ (สีปีนต่าหย่าเย) อันมีความหมายว่า เทศบาลตามประกาศคำสั่งของกระทรวง มหาดไทย สังกัดหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยและกิจการศาสนา ต่อมาในปี ค.ศ. 1977 ดำเนินการแต่งตั้งประธานคณะกรรมการเทศบาล (นายกเทศมนตรี) จากประธานรัฐสภาภาคย่างกุ้ง ตามกฎหมายรัฐสภามาตราที่ 13 วรรค 39

ในปี ค.ศ. 1984 ทางคณะรัฐบาลเห็นว่าองค์กรการบริหารจัดการเมืองนั้น จะต้องได้รับการปรับโครงสร้างใหม่ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการฟื้นฟูเมืองย่างกุ้งอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการจัดการขั้นตอนความยากลำบากและล่าช้าจากการอนุมัติของกระทรวงมหาดไทย ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ล่าช้าและคณะกรรมการดังกล่าวขาดอิสรภาพในการตัดสินใจ ต่อมาในวันที่ 12 เดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1985 รัฐบาลจึงได้ออกคำสั่งเลขที่ 3/85 ให้คณะกรรมการเทศบาลเมืองย่างกุ้งแยกออกจากกระทรวงมหาดไทยและการศาสนา มาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักรัฐบาลกลาง มีอำนาจเต็มในการปฏิบัติงานโดยให้ฐานะเป็นองค์กรที่มีอิสระมากขึ้น และได้ดำเนินการเปลี่ยนจากคณะเทศบาลเมืองย่างกุ้งมาเป็นคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง จนถึงปัจจุบัน

ในปี ค.ศ. 1988 เมืองย่างกุ้งได้เกิดเหตุการณ์ประท้วงอย่างรุนแรงขึ้นหรือที่เรียกว่าเหตุการณ์ประท้วง 8888 เหตุการณ์ครั้งนั้นได้ส่งผลให้ภูมิทัศน์ของเมืองย่างกุ้งได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก รัฐบาลได้มีการแต่งตั้งคณะรักษา

ความสงบแห่งชาติเฉพาะกิจขึ้นแล้วยึดอำนาจ เนื่องจากประเทศเกิดจลาจลเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นได้รับความเสียหาย ภารกิจที่จะสร้างดำเนินการมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รวมถึงคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งด้วย เนื่องจากต้องรับคำสั่งในการทำหน้าที่พัฒนาเมืองโดยตรงหลังจากที่เมืองได้รับความเสียหายจากการเกิดจลาจล ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ได้ดำเนินการจัดร่างแผนแม่บท หลังจากเหตุการณ์การจลาจล 8888 คลี่คลายแล้ว และปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

ในปี ค.ศ.1990 คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ได้บัญญัติกฎหมายเทศบาลนครย่างกุ้งฉบับ ปี 1990 ในกฎหมายเลขที่ 11 ฉบับปี 1990 ขึ้นลงวันที่ ในวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1990 ระบุในมาตรา 24 ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งมีหน้าที่ดำเนินการจัดการงานด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติงานออกนโยบายตามใจชอบ แต่ในขณะเดียวกันภารกิจงานและนโยบายต่าง ๆ ตามใจชอบนั้นถูกบัญญัติไว้ว่าจะต้องได้รับการเห็นด้วยจากประธานคณะกรรมการสร้างความสงบแห่งชาติด้วยเช่นกัน

ในปี ค.ศ. 2011 เป็นช่วงที่เมียนมาได้เปิดประเทศจัดให้มีการเลือกตั้งเปลี่ยนระบอบการปกครองไปสู่ประชาธิปไตยกึ่งพลเรือนภายใต้การนำของรัฐบาลพลเอกเต็งเส่ง ได้ปรับโครงสร้างสถาบันการปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศ แต่ยังคงรวมอำนาจไว้ศูนย์กลางคงเดิมยกเว้นการปกครองของเทศบาลที่ได้มีการจัดตั้งองค์กรกิจการเพื่อการพัฒนา หรือ Development Affairs Organization (DAOs) ในแต่ละภาคและรัฐในการกำกับดูแลกันเอง (Michael Winter and Mya Nandar Thin, 2016) ต่อมาในปี ค.ศ. 2015 เมียนมาได้จัดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหญ่อีกครั้ง และถูกปกครองด้วยผู้นำประชาธิปไตยพลเรือน ในยุคนี้กรอบงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งได้เปลี่ยนไปมาก เนื่องจากรัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงานร่วมในส่วนของเลขานุการของหน่วยงาน และปรับเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการของแผนกการวางผังเมือง แผนกการจัดการที่ดิน แผนก

น้ำและสุขาภิบาล และแผนกควบคุมและกำจัดมลพิษ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของบทบาทคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง และนอกจากนี้ในยุคนี้ยังพบได้อีกว่าพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงานของคณะกรรมการอีกด้วย

2.2 การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

การจัดตั้งคณะกรรมการเทศบาลนครย่างกุ้งตามมาตราที่ 3 ว่าด้วยการจัดตั้ง วรรคที่ 2 ตามกฎหมายเทศบาลนครย่างกุ้ง ปี ค.ศ. 1990 มีรูปแบบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.2.1 คณะสร้างความสงบแห่งชาติได้จัดตั้งสมาชิกคณะกรรมการเทศบาลนครย่างกุ้งที่มีจำนวนมากขึ้น จากที่เคยมีสมาชิกน้อยที่สุด 7 คน จนมีขึ้นสูงสุด 15 คน เพื่อที่จะให้การดำเนินการจัดการงานเทศบาลได้อย่างทั่วถึง

2.2.2 ประธานคณะสร้างความสงบแห่งชาติจะต้องเลือกกำหนดประธานคณะกรรมการเทศบาลและเลขานุการ 1 คนจากสมาชิกคณะกรรมการเทศบาลนครย่างกุ้งตามกฎหมายมาตราที่ 3

2.2.3 ประธานกรรมการคือนายกเทศบาล

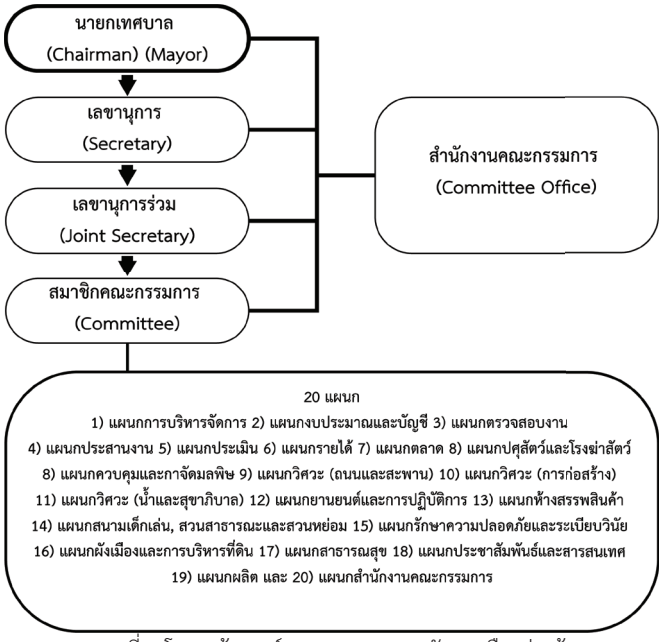
2.2.4 ผู้อาวุโสสำนักงาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

2.3 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC) เป็นหน่วยงานบริหารของย่างกุ้งซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 306.73 ตารางไมล์ เพื่อรักษาและพัฒนาเมืองภายในอาณาเขตของตน YCDC มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

2.3.1 กำหนดร่างนโยบายการใช้ที่ดิน การบริหารที่ดิน การพัฒนาที่ดิน และการบังคับใช้ที่ดิน ควบคุมและวางแผนปกป้องดูแลอาคารสมัยอาณานิคม และออกกฎระเบียบของสถานที่ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ

โครงสร้างองค์กรคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

ภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กรคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

2.3.2 สร้างและบำรุงรักษาสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และศูนย์นันทนาการ

2.3.3 ส่งเสริมกิจกรรมและนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการทางานของ YCDC

2.3.4 จัดหาที่จอดรถสำหรับยานพาหนะและลดความแออัดของการจราจร

2.3.5 สร้าง บำรุงรักษา ยกระดับพัฒนา และบริหารตลาด

2.3.6 ออกระเบียบควบคุมและดูแลสุขลักษณะเกี่ยว

กับเนื้อสัตว์และสัตว์เลี้ยง รวมถึงตรวจสอบเนื้อสัตว์และอาหารทะเลในตลาด และการควบคุมดูแลโรงฆ่าสัตว์

2.3.7 คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและจัดการของเสียโดยการขุดหลุมฝังกลบเพื่อป้องกันน้ำไม่ให้เน่าเสีย และป้องกันการเกิดมลพิษทางอากาศ

2.3.8 ควบคุมและออกใบอนุญาตสาหรับเรือข้ามฟากและการกำกับดูแลธุรกิจเรือข้ามฟาก

2.3.9 ออกใบอนุญาตและการควบคุมคลังสินค้าการค้าและโรงรับจำนำ

2.3.10 สร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของประชาชนด้วยการป้องกันภัยจากภัยธรรมชาติและการบริการดับไฟหากเกิดอัคคีภัย

2.3.11 ออกใบอนุญาตที่เกี่ยวกับยานพาหนะที่เคลื่อนที่ช้า เช่น รถสามล้อถีบ รถจักรยาน

2.3.12 จัดหาระบบน้ำและสุขาภิบาล

2.3.13 ควบคุมสุสานและเตาเผา และดูแลการใช้ที่ดินของพิธีการที่เกี่ยวกับสุสาน

2.3.14 ปฏิบัติงานเทศบาลที่เป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น บริการด้านสิ่งแวดล้อม (Yangon City Development Committee, 2014)

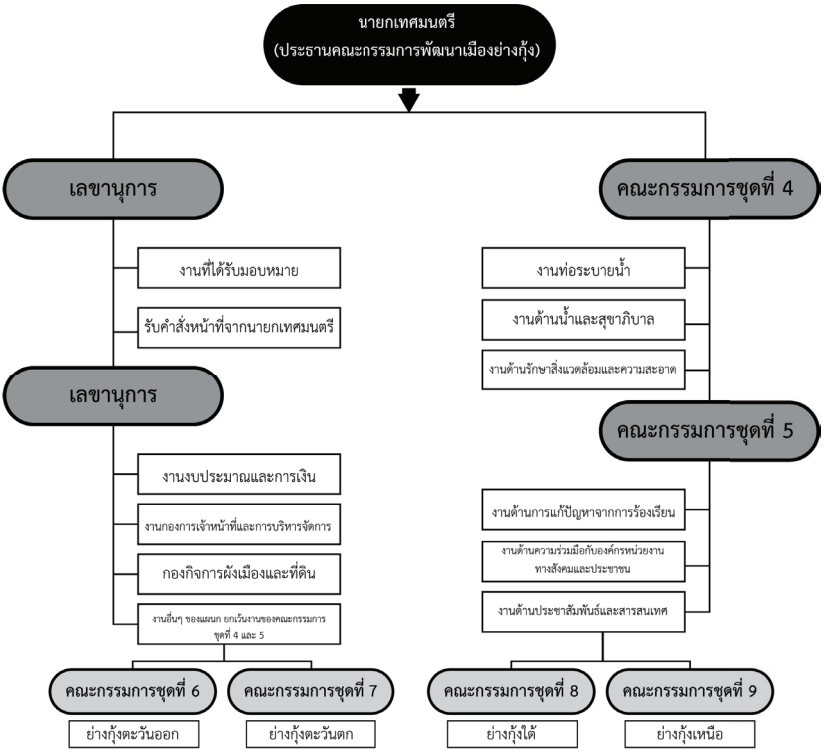
2.4 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบื้องต้น

นอกจากภารกิจงานที่คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งได้ปฏิบัติแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งยังมีภารกิจงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบื้องต้นในแต่ละด้านอีก ดังต่อไปนี้

2.4.1 การคมนาคมภายเมืองเครือข่ายถนน-รถไฟยกระดับการพัฒนาเมืองด้วยสิ่งใหม่ด้วยรถไฟที่ทันสมัย ระบบการขนส่งที่ปลอดภัยและรวดเร็วทันสมัย การคมนาคมขนส่งของเมืองเป็นความต้องการอย่าง

กรอบการบริหารจัดการของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

(YCDC's Administrative Framework)

ภาพที่ 2 กรอบการบริหารจัดการของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

มากกับจำนวนประชากรที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่วนใหญ่โดยรถเมล์สาธารณะ ส่วนภายในอนาคตนั้น ประชากรจะพึ่งระบบขนส่งทางรถไฟเพิ่มขึ้น จากประชากรส่วนน้อยที่ใช้ระบบรถไฟในตอนนี้ จะมีการซ่อมแซมทางรถไฟให้ทันสมัย รวมไปถึงมีการสร้างทางรถไฟเพิ่มอีก 5 สาย เพื่อรองรับปี ค.ศ. 2040 (รวมของเก่า 3 มีทั้งหมด 8 สาย) รวมระยะทั้งหมดมีความยาว 350 กิโลเมตร

2.4.2 ท่าเรือและการส่งสินค้า ให้การยกระดับการพัฒนาเมืองในเรื่องระบบการขนส่งทางน้ำจะต้องมีความปลอดภัยสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงท่าเรือ เรือ เรือข้าม และอุปกรณ์ทางสัญจรจะต้องทันสมัย ในปี ค.ศ. 2015 ตู้สินค้าจะมีประมาณ 350,000 ตู้ ซึ่งจัดอยู่ระดับ TEU 5 ปี หลังจากปี ค.ศ. 2015 ก็จะมีการพัฒนาขึ้นอีกทุก ๆ ปี กล่าวว่าหากจะพัฒนาให้ประสบความสำเร็จในอนาคตตามความต้องการที่กำหนดไว้นั้น จะต้องพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษควบคู่ไปกับท่าเรือย่างกุ้งและท่าเรือติลาวา

2.4.3 ระบบจ่ายน้ำ บริหารจัดการให้เป็นรูปธรรมในด้านระบบน้ำที่จะใช้ในระยะยาวและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้น้ำด้วยคุณภาพที่มีแรงดันเหมาะสม อีกทั้งมีน้ำที่ใช้ในการสัญจรอย่างเพียงพอ กำหนดจัดวางสัดส่วนการส่งน้ำจำนวนร้อยละ 69 เพื่อให้ประชาชนจำนวน 8.1 ล้านคน รวมถึงขุดแหล่งน้ำเพิ่มอีก ขยายโรงงานที่จ่ายน้ำ และจัดการระบบระบายน้ำให้เห็นเป็นรูปธรรม

2.4.4 ระบบคลองระบายน้ำและห้องน้ำ ย่างกุ้งจะต้องเป็นเมืองที่ปลอดภัย ไร้น้ำท่วมขังและเป็นเมืองที่มีการสร้างสิ่งแวดล้อมด้วยการมีน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาด การจัดการระบบห้องสุขาให้มีความสะอาด และกำจัดน้ำเน่าเสียรวมไปถึงสิ่งปฏิกูลของประชากร ดำเนินการด้านความปลอดภัย ความสะอาดของสิ่งแวดล้อม การบำบัดน้ำให้บริสุทธิ์ 1.4 แสนล้านลูกบาศก์ต่อวัน และสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย 6 แห่ง เพื่อเป็นการให้บริการน้ำเน่าเสียของประชาชน 4.2 ล้านคน หรือร้อยละ 36 ของเมืองย่างกุ้ง อีกทั้งสร้างการระบายน้ำเบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพ

2.4.5 การจ่ายกระแสไฟฟ้า สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าที่มีกำลังเต็มเปี่ยมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานของเมืองย่างกุ้งใช้ได้อย่างเพียงพอ มีการคาดหวังไว้ว่าในปี ค.ศ. 2040 จะมีกระแสไฟฟ้าใช้ 12,976 เมกะวัตต์ การจัดการในลำดับที่ 1 นั้น จะจ่ายกระแสไฟฟ้าให้เพียงพอแก่ผู้ที่ใช้ไฟฟ้าในเมือง

ย่างกุ้ง เพื่อไม่ทำให้เกิดการขาดแคลนไฟฟ้า ในช่วงฤดูร้อน

2.4.6 โครงการพัฒนาการจัดการด้านขยะ สำหรับการสร้างเมืองเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดการงานด้านขยะเพื่อให้เกิดเป็นรูปร่างด้วยนโยบาย 3Rs ได้แก่ การลดขยะ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการปรับเปลี่ยนการใช้ กำหนดระบบการกำกับในปี ค.ศ. 2040 จะมีขยะต่อ 1 วัน รวมแล้ว 14,000 ตัน จากการรวบรวมขยะจากบริเวณรอบ ๆ ของผู้คนและในภาคส่วนงานธุรกิจในเขตเทศบาล

2.4.7 การติดต่อสื่อสาร สร้างทรัพยากรบุคคลในด้านข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึง สร้างสัญญาณเครือข่ายการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ เหมือนกับเครือข่ายที่เชื่อมต่อกับประเทศไทย การตั้งระบบการติดต่อภายในอาคารโดยการติดตั้งจานดาวเทียมและติดตั้งศูนย์ดูแลระบบข้อมูลอินเตอร์เน็ต

2.4.8 การพัฒนาเมืองและส่วนของการบริหาร เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งได้มีการบริหารจัดการเมืองให้เป็นรูปเป็นร่างสมดุลสิ่งแวดล้อมเมือง คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งจึงได้บริหารจัดการการพัฒนาเมือง ดังนี้ การทำเมืองชั้นกลางให้กลับมาเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา สงบสุข น่าอยู่ เขียวสดชื่น ทำให้กลายเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแม่น้ำที่มีอยู่ สำหรับจัดการการปฏิบัติงานเพื่อให้ราบรื่นสะดวกกับการทำให้เกิดการอยู่อาศัยอย่างมีความสุขของชาวเมือง ตามนโยบาย Advance Model for Myanmar (TOD and Smart-City Policy) การรวมระบบบริการสินค้าทำให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานและทำให้เกิดเป็นเมืองใหญ่ที่เข้า-ออกไปต่างประเทศ เพื่อทำให้เกิดการใช้สอยที่ดินที่ในการสนับสนุนพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจ

2.4.9 แผนโครงการพัฒนาชาวเมืองย่างกุ้ง แผนพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านข้อคิดเห็นและประสบการณ์ สำหรับจัดการพัฒนาสภาพแวดล้อมใหม่ของคนเมืองในอนาคตและรูปแบบการดำรงชีวิตแบบ

ใหม่ของพวกชาวเมือง สำหรับโครงการพัฒนาเมืองและการพัฒนาด้านอื่น ๆ นั้น จะต้องอาศัยข้อคิดเห็นความต้องการจากคนเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับการพัฒนาเมืองในอนาคตอีกด้วยดังนี้ กำหนดกฎหมายในการจัดการโครงการสาธารณะของกระทรวง กำหนดระเบียบวิธีและกฎหมาย แนวทางการพัฒนาและนโยบายระดับเมืองเมืองนำไปสู่ระดับภาค และกฎระเบียบลำดับการแผนการจัดการเมือง กำหนดโครงการพัฒนาในส่วนของอำเภอ (จังหวัด อำเภอ และเขตอำเภอในเทศบาลเมืองย่างกุ้ง) ให้เป็นรูปร่าง และ การร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

2.5 เป้าหมาย

เพื่อให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการการพัฒนาเมืองย่างกุ้งจึงได้มีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.5.1 เพื่อคุ้มครองผลกระทบในชีวิตของคนในพื้นที่เกี่ยวกับการเวนคืนที่นา ที่ดินในหมู่บ้านของคนในพื้นที่ การขายที่ในราคาที่ไม่เหมาะสม และการชดใช้ค่าเสียหาย เป็นต้น

2.5.2 เพื่อแก้ไขความลำบากยากจนที่เกิดขึ้นต่อชีวิตประชาชน

2.5.3 เพื่อดำเนินการจัดการช่วยเหลือการก่อสร้างโครงการขยายเมืองใหม่ย่างกุ้งที่มีการรองรับในระยะยาวให้เป็นผลสำเร็จในพื้นที่ของตน แล้วพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้นเพื่อคนรุ่นหลัง

2.5.4 เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาวของคนในพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกด้วยการสนับสนุนกำลังเงิน กำลังที่ดิน กำลังคน และกำลังความรู้ความสามารถกลับกลุ่มองค์กรของบริษัทที่ร่วมกับรัฐบาลโดยมีแกนนำในพื้นที่เข้าร่วม

2.5.5 เพื่อให้ดำเนินการจัดการโครงการรวบรวมคนใน

พื้นที่ เจ้าของธุรกิจการก่อสร้าง นักวิชาการผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับเข้าร่วมระดมความคิดทำโครงการเมืองใหม่ย่างกุ้งให้มีความทันสมัยเท่าเทียมนานาชาติ

2.6 การพัฒนาเมืองย่างกุ้งภายใต้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 – 2015 ส่งให้ผลเมืองได้รับการพัฒนาผ่านภายใต้บทบาทหน้าที่จากคณะกรรมการเมืองย่างกุ้งมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

2.6.1 ปี ค.ศ. 1990 ก่อตั้งคณะกรรมการเมืองย่างกุ้ง หรือ YCDC ขึ้นภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายการพัฒนาเมืองย่างกุ้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1990 มาจนถึงปัจจุบัน

2.6.2 ปี ค.ศ. 1991 จัดระเบียบพื้นที่สลัม รื้อถอนที่อยู่อาศัยรุกล้ำที่ดิน ส่งผลให้ประชาชนต้องย้ายไปอยู่อาศัยนอกเมือง จัดสร้างบ้านพักสวัสดิการ

2.6.3 ปี ค.ศ. 2005 เมืองย่างกุ้งถูกลดบทบาทเมืองหลวง โดยรัฐบาลพม่าได้ย้ายเมืองหลวงใหม่ ไปยังเมืองเนปยีดอ

2.6.4 ปี ค.ศ. 2013 องค์กรระหว่างประเทศได้เข้ามาลงนามสัญญาช่วยเหลือการพัฒนาเมืองในด้านต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาทรัพยากรบุคลากรของ YCDC

2.6.5 ปี ค.ศ. 2014 สร้างโครงการพัฒนาเมืองใหม่ย่างกุ้งโดยความร่วมมือกับต่างชาติ

2.6.6 ปี ค.ศ. 2015 รัฐบาลใหม่ได้เข้ามาปรับโครงสร้างการบริหารใหม่ขององค์กร YCDC

สรุปผล

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของเมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ย่างกุ้ง เป็นชื่อเมืองหลวงของสหภาพพม่า หากอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์เดิมทีนั้น ย่างกุ้งเคยเป็นเมืองของชาวมอญมาก่อน ที่น่าจะเรียกว่าดะโก่ง ต่อมาในปี ค.ศ. 1755 พระเจ้าอะลองพญา กษัตริย์พม่า ต้นราชวงศ์คอนบอง ยกทัพลงมาปราบมอญทางตอนล่างพอยกทัพถึงดะโก่งซึ่งอยู่เยื้องฝั่งน้ำตรงข้ามเมืองสิเรียม (ทรงตั้งชื่อเมืองนี้ใหม่เป็นภาษาพม่าว่า หยั่งโก่ง หรือ ย่างกุ้ง) เพื่อเอาฤกษ์เอาชัย ขณะนั้นพื้นที่ดังกล่าว เป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ พอตีสิเรียมได้ก็พัฒนาเมืองย่างกุ้งให้เป็น เมืองท่าแทนสิเรียม ย่างกุ้งจึงกลายมาเป็น เมืองท่าศูนย์กลางการค้าทางทะเลของประเทศพม่า ต่อมาในยุคล่าอาณานิคม อังกฤษได้ยึดเมืองนี้ไว้ในปี ค.ศ. 1852 จนถึงปีที่พม่าได้เอกราชในปี ค.ศ. 1948

2. ศึกษาพัฒนาการและกระบวนการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง ในช่วง ค.ศ. 1990-2015

ในปี ค.ศ.1990 คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ได้บัญญัติกฎหมายเทศบาลนครย่างกุ้งฉบับปี 1990 ในกฎหมายเลขที่ 11 ฉบับปี 1990 ขึ้น ลงวันที่ ในวันที่ 14 มีนาคม ปี ค.ศ. 1990 ระบุในมาตรา 24 ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งมีหน้าที่ดำเนินการจัดการงานด้วยตนเอง ปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้รับการเห็นจากประธานคณะกรรมการสร้างความสงบแห่งชาติ ในปี ค.ศ. 2011 เป็นช่วงที่เมียนมาได้เปิดประเทศจัดให้มีการเลือกตั้งเปลี่ยนระบอบการปกครองไปสู่ประชาธิปไตยกึ่งพลเรือน ได้ปรับโครงสร้างสถาบันการปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศ แต่ยังคงรวมอำนาจไว้ศูนย์กลางคงเดิมยกเว้นการปกครองของเทศบาลที่ได้มีการจัดตั้งองค์กรกิจการเพื่อการพัฒนา ในแต่ละภาคและรัฐในการกำกับดูแลกันเอง ต่อมาในปี ค.ศ. 2015 เมียนมาได้จัดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหญ่อีกครั้ง และถูกปกครองด้วยผู้นำประชาธิปไตยพลเรือน ในยุคนี้กรอบงานของ

คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งได้เปลี่ยนไปมาก เนื่องจากรัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงานร่วมในส่วนของเลขานุการของหน่วยงาน และปรับเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของบทบาทคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง คณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้ง (YCDC) มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ กำหนดร่างนโยบายการใช้ที่ดิน การสร้างและบำรุงรักษาสวนสาธารณะ จัดหาที่จอดรถ ลดความแออัดของการจราจร บริหารตลาด ออกระเบียบควบคุมและดูแลเกี่ยวกับเนื้อสัตว์และสัตว์เลี้ยง คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและจัดการของเสีย ควบคุมและออกใบอนุญาตสำหรับเรือ ออกใบอนุญาตและควบคุมคลังสินค้า ป้องกันภัยจากภัยธรรมชาติ ออกใบอนุญาตที่เกี่ยวกับยานพาหนะที่เคลื่อนที่ช้า จัดหาระบบน้ำ สุขาภิบาล ควบคุมสุสาน และปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเบื้องต้น โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้ แผนด้านการคมนาคมภายในเมืองเครือข่ายถนน-รถไฟ แผนด้านท่าเรือและการส่งสินค้า แผนด้านระบบจ่ายน้ำ แผนด้านระบบคลองระบายน้ำและห้องน้ำ แผนด้านการจ่ายกระแสไฟฟ้า แผนโครงการพัฒนาการจัดการด้าน แผนด้านการติดต่อสื่อสาร แผนด้านการพัฒนาเมืองและส่วนของการบริหาร แผนโครงการพัฒนาชาวเมืองย่างกุ้ง เป้าหมาย คณะกรรมการการพัฒนาเมืองย่างกุ้งจึงได้มีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานดังต่อไปนี้ คุ้มครองผลกระทบในชีวิตของคนในพื้นที่เกี่ยวกับที่ดิน แก้ไขความลำบากยากจนที่เกิดขึ้นต่อชีวิตประชาชน ก่อสร้างโครงการขยายเมืองใหม่ย่างกุ้ง พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อให้ร่วมระดมความคิดทำโครงการเมืองใหม่ย่างกุ้งให้มีความทันสมัยเท่าเทียมนานาชาติ

การพัฒนาเมืองย่างกุ้งของคณะกรรมการพัฒนาเมืองย่างกุ้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 – 2015 ส่งให้ผลเมืองได้รับการพัฒนา ดังนี้ ปี ค.ศ. 1990 ก่อตั้ง

คณะกรรมการเมืองย่างกุ้ง หรือ YCDC เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1990 ปี ค.ศ. 1991 จัดระเบียบพื้นที่สลัม รื้อถอนที่อยู่อาศัยรุกล้ำที่ดิน จัดสร้างบ้านพักสวัสดิการ ปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลพม่าได้ย้ายเมืองหลวงใหม่ ไปยังเมืองเนปยีดอ ปี ค.ศ. 2013 องค์กรระหว่างประเทศได้เข้ามาลงนามสัญญาช่วยเหลือการพัฒนาเมืองในด้านต่าง ๆ ปี ค.ศ. 2014 สร้างโครงการพัฒนาเมืองใหม่ย่างกุ้ง ปี ค.ศ. 2015 รัฐบาลใหม่ได้เข้ามาปรับโครงสร้างการบริหารใหม่ขององค์กร YCDC

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยด้านกระบวนการกลายเป็นเมืองพบว่ากระบวนการกลายเป็นเมืองของเมืองย่างกุ้งเป็นกระบวนการสำคัญที่เกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศ คือมีการเคลื่อนย้ายประชาชนเปลี่ยนจากชุมชนขนาดเล็กกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เปลี่ยนจากชนบทกลายเป็นเมือง รวมไปถึงยังมีอำนาจปกครองตนเองโดยรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล และท้ายที่สุดนี้สามารถกล่าวได้ว่า การเกิดขึ้นและการเจริญของสังคมเมืองสมัยใหม่นั้นมีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่สภาพสังคมอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันดี ธาดาเศวร์ (2548) ในงานวิจัยเรื่อง กระบวนการกลายเป็นเมืองและความเป็นชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ว่าชุมชนตำบลบางหลวงในอดีตนั้น เคยเป็นเมืองเก่าในยุคสมัยพระเจ้าอู่ทอง ในรัชกาลที่ 5 ได้ประกาศให้ยกสถานะเป็นตำบลบางหลวงจนมาถึงปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2427 ได้พบว่ามีคนจีน คนไทย คนลาวโซ่ง และญวณอพยพเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานในบริเวณตำบลบางหลวง ทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่หนาแน่นมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และได้มีการก่อตั้งตลาดบางหลวงขึ้น กระทั่งปี พ.ศ. 2499 ชุมชนตำบลบางหลวงได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็นสุขาภิบาลตำบลบางหลวง มีการพัฒนาเกิดสาธารณูปโภคในชุมชนบางหลวงเริ่มในปี พ.ศ. 2504 ได้มีไฟฟ้าใช้ ต่อมาปี พ.ศ. 2514 ได้มีน้ำประปาใช้ จากนั้นในปี พ.ศ. 2518 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ครั้งสำคัญขึ้นในชุมชน กล่าวคือ นายทุนจากจังหวัดนครปฐมได้เข้ามาซื้อที่ดินในพื้นที่ ปัจจุบันตำบลบางหลวงได้ถูกยกฐานะให้เป็นเทศบาลตำบลบางหลวง เมื่อปี พ.ศ. 2542 ในส่วนของการพัฒนาชุมชนนั้น จะมีทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกเทศบาลตำบลทำหน้าที่ดูแล และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้กระบวนการกลายเป็นเมืองยังสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรม เนื่องจากความเป็นเมืองเป็นแนวโน้มที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวคือ เมื่อเมืองก้าวเข้าสู่สภาพสังคมสมัยใหม่ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมเมืองพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวกลายเป็นถูกทำเป็นสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้เมืองกลายเป็นแหล่งรวมประชากรที่หลากหลายทั้งในด้านอาชีพ เชื้อชาติ รสนิยม ความคิด วิถีชีวิต ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมหรือรูปแบบของความสัมพันธ์หรือการปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ชาวเมืองที่อยู่อาศัยในละแวกเดียวกันมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่ลดน้อยลง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงปัญหาทางสังคมว่าด้วยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอีกด้วย ดังนั้น กระบวนการกลายเป็นเมืองจึงเป็นกระบวนการชนิดหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นในแง่ของการมีประโยชน์และผลกระทบไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โยธิน แสวงดี และคณะ (2550) ในงานวิจัยเรื่อง การเติบโตของเมืองชุมทาง: กรณีวิเคราะห์อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ว่าอำเภอนางรองแต่เดิมนั้นเคยเป็นหัวเมืองใหญ่มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในอดีตพื้นที่ในภาพรวมทั้งหมด ล้วนเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลา อาหาร ต่อมาได้รับการจัดตั้งให้เป็นอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2435 ต่อมาความเจริญของเมืองนางรองได้เพิ่มขึ้นหลังจากที่รัฐมีนโยบายสร้างถนนมิตรภาพเพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมการคมนาคมทางบกระหว่างจังหวัดภาคอีสานตอนใต้กับกรุงเทพมหานคร ถนนสายนี้ผ่านอำเภอนางรอง จึงมีผลให้ตลาดนางรองเปลี่ยนสภาพเป็นชุมทางคมนาคมทางบก เป็นจุกพักรถ

โดยสาร ศูนย์กลางการค้าขาย เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดนครราชสีมา และเป็นทางผ่านไปสู่จังหวัดอื่น ๆ อีกหลายจังหวัดในภาคอีสานและภาคตะวันออก ทำให้ประชากรจากจังหวัดอื่น ๆ ย้ายถิ่นสู่อำเภอนางรองเพื่อประกอบอาชีพ การขยายตัวของชุมชนหนาแน่นขึ้น เกิดจากการกำหนดนโยบายให้เป็นไปตามแผนการสร้างเมือง คือ เมื่อต้องการให้เกิดการกระจายตัวและขยายความเจริญ ต้องมีการวางแผนการสร้างเมืองและกำหนดผังเมือง โดยใช้ถนนและไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคเป็นหลักที่นำไปสู่การขยายตัวชุมชนออกไปสู่พื้นที่ใกล้เคียง สภาพสังคมของอำเภอนางรองในอดีตที่เคยเป็นสังคมพื้นที่ไร่นา มีการเพาะปลูกพืชเพื่อการกสิกรรมได้เปลี่ยนสภาพเป็นสังคมเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการทำศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาเกี่ยวกับเมืองย่างกุ้งครั้งต่อไปควรทำการศึกษาด้านองค์กรชุมชนในการมีบทบาทร่วมมือกับรัฐในการพัฒนาให้เกิดเมืองสีเขียว

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและผลกระทบจากการพัฒนาเมืองในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลวงในประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีพื้นฐานทางสังคมใกล้เคียงกัน

บรรณานุกรม

โยธิน แสวงดี และคณะ. (2550). *การเติบโตของเมืองชุมทาง: กรณีวิเคราะห์อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์.* นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

วริศรา ภาณุวัฒน์. (2557). *เมืองพม่าน่าลงทุนที่สุด.* กรุงเทพฯ: แสงดาว.

วิรัช นิยมธรรม และอรนุช นิยมธรรม. (2551). *เรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมพม่า.* พิษณุโลก: ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วันดี ธาดาเศวร์. (2548). *กระบวนการกลายเป็นเมืองและความเป็นชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม)

Bissinger, Jared. (2016). *Local Economic Governance in Myanmar.* Yangon: The Asia Foundation.

Yangon City Development Committee. (1999). *Yangon: Green City of Grace.* Yangon: Yangon Press.

Yangon City Development Committee. (2014). *Facts about YCDC.* Yangon: Yangon City Development Committee Office.

ช่างทำซอเอ้อร์หู ในจังหวัดกาฬสินธุ์
The Erhu Maker in Kalasin Province

มัณฑนา ไชยประกรณ์[1] และวุฒิสิทธิ์ จีระกมล[2]
Manthana Chaiprakorn[1] and Wutthisit Jeerakamon [2]
Received: November 22, 2020
Revised: December 11, 2020
Accepted: December 15, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาช่างทำซอเอ้อร์หู ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค และการศึกษาการทำซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ประวัติของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค อาศัยอยู่ตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อาชีพรับราชการครู เมื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ได้ศึกษาวิธีทำเครื่องดนตรีจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่ให้ความสนใจ คือ ซอเอ้อร์หู พร้อมคิดค้นวิธีการขึ้นหนังซอด้วยตัวเอง จนมีลูกค้าที่ให้ความสนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. การทำซอเอ้อร์หู วัสดุที่ใช้ประกอบด้วย ไม้เนื้อแข็ง หนังงูเหลือม ลูกบิด หน้าต่างกะโหลกซอ คันชัก สายซอเอ้อร์หู ขั้นตอนการทำซอเอ้อร์หูมีดังต่อไปนี้ ทำกะโหลกซอ ทำฐานซอ ทำคันทวน ขึ้นหนังซอโดยเครื่องขึ้นหนังซอที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง พ่นสีสเปรย์เคลือบเงา กะโหลกซอ ฐานซอ คันทวน และประกอบซอเอ้อร์หู พร้อมใส่สาย

คำสำคัญ: การทำซอเอ้อร์หู, เครื่องดนตรีจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์

---

[1]นักวิชาการอิสระ (mantana12@hotmail.co.th)

[2]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (wutthisit.rmu@gmail.com)

ABSTRACT

The aims of Kalasin's Erhu maker study were 1) to study the biography of Mr.Chalermchai Phukhongnak, a teacher who makes Erhu in Kalasin province and 2) to study the Erhu making process from Mr. Chalermchai Phukhongnak. The data collected from related document and field interview. The research results were analyzed and presented as follows :

1. Mr. Chalermchai Phukhongnak is a teacher who lives in Samrantai sub-district, Samchai district, Kalasin province. He learned about the process of making music instrument from related website since he was studying in a university. The music instrument which he was interested in was Erhu. He also created resonator body cover method by himself. He is famous both in Thailand and abroad.

2. The material for making Erhu are hard wood, snake skin, tuning pegs, sound box, fiddle bow and strings. The Erhu making steps are making the sound box, fiddle base, core, then covering the resonator body with snake skin by his specific machine. Next, Spaying all pieces for vanish and let it dry. Assempling all parts and bringing 2 strings put in the core. Finally, testing the sound for completeness.

Keywords: Erhu making, Chinese music instrument in Kalasin province

บทนำ

ดนตรีของจีนสามารถแบ่งออกเป็นประเภทที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) ดนตรีในราชสำนัก เรียกว่า ยายู (YA-Yueh) หมายถึง ดนตรีแบบประณีต ซึ่งใช้สื่อความหมาย ถึงดนตรีในราชสำนักมาตั้งแต่เมื่อประมาณ 2,000 ปีที่แล้ว จนกระทั่งจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง มาเป็นระบบสังคมนิยม ยายูเป็นศิลปะการดนตรีที่เกี่ยวข้องกับระบบกษัตริย์ตั้งแต่สมัยราชวงศ์จิ๋น (221-207 ปีก่อนคริสตศักราช) ถึงราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-ค.ศ. 1911) ระยะเวลาดังกล่าวเป็นยุคที่จีนมีการปกครองในระบบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ 2) ดนตรีประกอบการแสดงอุปรากรจีน หรือ งิ้ว เชื่อว่ามีกำเนิดมาจากพิธีกรรมทางศาสนา จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ราว ๆ 700 ปีก่อนคริสตกาล ระบุถึงการแสดงกึ่งละครทางประวัติศาสตร์ ในสมัยราชวงศ์โจว เกิดการแสดงมหรสพขึ้น โดยเนื้อเรื่องที่แสดงนำมาจากพงศาวดารหรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การดำเนินเรื่องอาศัยการขับร้อง เจรจา และการแสดงท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงที่มีเฉพาะในพระราชสำนักเท่านั้น และเชื่อกันว่าการแสดงดังกล่าวเป็นต้นกำเนิดของการแสดงอุปรากร หรือ งิ้วในปัจจุบัน 3) ดนตรีพื้นเมือง เนื่องจากชาวจีนประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนชนพื้นเมืองต่าง ๆ หลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มชนเหล่านี้ต่างมีวัฒนธรรมและดนตรีเป็นของตนเอง ดนตรีพื้นเมืองของจีนจึงมีหลายรูปแบบ เครื่องดนตรีก็เป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตขึ้นเองโดยใช้วัสดุที่หาได้ภายในพื้นถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น (ศรัณย์ นักรบ, 2548) ดนตรีในแบบแผนดั้งเดิมของจีนถูกประพันธ์ขึ้นจากบันไดเสียง 5 เสียง ที่เรียกว่า “บันไดเสียงเพนทาทอนิก” (Pentatonic Scale) ลักษณะของดนตรีจะประกอบไปด้วยทำนองและเสียงประสาน ลักษณะที่โดดเด่นที่สุดของดนตรีจีน คือ การใช้เครื่องดนตรีที่มีสีสันของเสียงสอดคล้องกับแนวทำนองเพลงจีน วัฒนธรรมดนตรีจีนมีหลายช่วงที่มีความเจริญเฟื่องฟู และก็มีบางช่วงที่ต้องหาหนทางเพื่อให้ดนตรีดำรงอยู่ หลังจากการสิ้นสุดของราชวงศ์สุดท้ายของจีนใน พ.ศ. 2454 ดนตรีจีนที่เคยมีใน

ราชสำนักสืบเนื่องมาอย่างยาวนานได้ถูกพิจารณาเป็นความล้าสมัย ดนตรีแบบแผนดั้งเดิมไม่ได้รับการสนับสนุน ทำให้นักดนตรีท้อถอยและหมดกำลังใจ แต่หลังจากที่ประเทศจีนได้เปลี่ยนแปลงสภาพการปกครองภายใต้แนวคิดใหม่ ดนตรีจีนก็ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากรัฐบาลให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ประเภทของเครื่องดนตรีจีน จัดแบ่งออกเป็น 8 หมวดหมู่ ตามวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ทำเครื่องดนตรี คือ โลหะ หิน ไม้ ดิน หนัง ไม้ไผ่ น้ำเต้า และไหม (สำเร็จ คำโมง และคณะ, 2551)

ซอเอ้อร์หูพัฒนามาจากเครื่องสีชื่อ “หูฉิน” เดิมก็เรียกชื่อว่าหูฉิน หรือหนานหู ได้รับความนิยมแพร่หลายมากที่สุด และนับเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญยุคต้นราชวงศ์ชิงในยุคที่จักรพรรดิ์เจียชิ่ง สืบราชบัลลังก์ต่อจากเฉียนหลง ในยุคนั้นผู้คนเคารพกษัตริย์องค์ใหม่และองค์เก่า เรียกกันว่า เออร์หวง (สองกษัตริย์) ซึ่งพ้องเสียงกับเอ้อร์หู ซอเอ้อร์หูจึง เป็นสิ่งที่ถูกห้าม นอกจากนี้ด้วยลักษณะของซอที่มีสองสาย คือสายเอกกับสายทุ้ม ในภาษาจีน เรียกว่า สายพ่อกับสายลูก หากผู้ใดบรรเลงเอ้อร์หูแล้วทำสายใดสายหนึ่งขาด นั่นย่อมหมายถึง จักรพรรดิ์เฉียนหลง และเจียชิ่ง มีโทษถึงประหารชีวิต ซอเอ้อร์หูจึงกลายเป็นเครื่องดนตรีต้องห้าม ไปช่วงหนึ่ง เมื่อเข้าสู่ยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง เสียงซอเอ้อร์หูกลับดังและมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้ง (เมชฌ สอดส่องกฤษ, 2551) ซอเอ้อร์หู เป็นซอชนิด 2 สาย คันทวนมีความยาวประมาณ 75 เซ็นติเมตร ส่วนคันชักมีความยาวเท่าคันทวน กระบอกซอหรือกะโหลกซอทำจากไม้เนื้อแข็ง รูปทรงของกะโหลกซออาจจะทำเป็นทรงกลม หรือเหลี่ยมก็ได้ส่วนหน้าของซอหุ้มด้วยหนังงูเหลือม ปลายสุดของคันทวนนิยมแกะสลักเป็นรูปมังกร ซอเอ้อร์หูได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 โดยความนิยมนี้เกิดขึ้นพร้อมกับกระแสความนิยมของชาวจีนที่มีต่ออุปรากร หรือ งิ้ว ตั้งแต่ปีคริสตศักราช 1900 เป็นต้นมา ซอเอ้อร์หูได้เพิ่มบทบาทความสำคัญมากขึ้น จากการเป็นเครื่องดนตรีสำหรับบรรเลงหมู่มาเป็นเครื่องดนตรีสำหรับบรรเลงเดี่ยว อย่างไรก็ตามในยุคนี้ ซอเอ้อร์หูได้รับอิทธิพลด้านเทคนิคการบรรเลงไปจากไวโอลินของชาวตะวันตก และหลังจากเกิดแนวคิด

จัดตั้งวงดุริยางค์จีนยุคใหม่เป็นผลสำเร็จ ได้มีการประดิษฐ์ซอเอ้อร์หูหลายขนาด โดยอาศัยแนวคิดจากขนาดของเครื่องสายประเภทสีที่หลากหลายในวงดุริยางค์ตะวันตกเป็นต้นแบบ (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2540)

ซอเอ้อร์หูมีส่วนประกอบได้แก่ กะโหลกซอ (กระบอก) ด้านหน้าของกระบอกขึงหนังหน้าซอด้วยหนังงูเหลือม มีหย่อง คันซอ ลูกบิดจำนวน 2 อัน คันชักด้านปลายมีเกลียวหมุน ใช้ปรับแต่งความตึงหย่อนของไหม หรือ หางม้า ที่ใช้สีสายซอ การบรรเลงผู้เล่นจะนั่งบนเก้าอี้ในท่าสบาย โดยเท้าข้างขวาของผู้เล่นจะอยู่เยื้องเท้าข้างซ้าย 1 ก้าว ผู้เล่นจะวางซอไว้บนโคนขาด้านซ้าย และจับซอเอนไปด้านหน้าเวลาบรรเลง การจับคันซอมือซ้ายตรงส่วนโคนนิ้วโป้งและนิ้วชี้จะประคองซอใกล้ ๆ กับรัดอก นิ้วที่เหลือปล่อยน้ำหนักมือตามสบายในลักษณะงอนิ้วเพื่อจับตำแหน่งเสียงของซอมือขวาจับคันชักซอ ในช่วงปลายของคันชักลักษณะหงายข้อมือสอดนิ้วกลางไปที่ หางม้า นิ้วชี้และนิ้วโป้งจะเป็นตัวล็อค คันชักให้จับด้วยความถนัด (นิสสานารถ ตรีเพ็ชร์, 2549)

ครูเฉลิมชัย ภูครองนาค อาศัยอยู่ในตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นช่างทำซอเอ้อร์หู โดยใช้ชื่อที่เป็นที่รู้จักว่า “บ้านซอครูเหลิม” เป็นชื่อทางการค้าเครื่องดนตรีที่ได้ทำขึ้นมาเอง ครูเฉลิมชัย มีความสนใจเครื่องดนตรีจีนเป็นอย่างมาก จึงเริ่มฝึกฝนการทำซอเอ้อร์หูโดยนำเข้าอุปกรณ์จากประเทศจีน และจัดจำหน่ายแก่ผู้ที่สนใจ และได้คิดค้นวิธีการขึ้นหนังซอด้วยตัวเอง จึงกลายเป็นเทคนิคเฉพาะตัว ด้วยความใส่ใจทุกรายละเอียดของซอเอ้อร์หูที่ได้ทำขึ้นจนกลายเป็นการต่อยอดนำไปสู่ความมีชื่อเสียง จัดจำหน่ายซอเอ้อร์หูทางเพจ Facebook โดยใช้ชื่อ “บ้านซอครูเหลิม ผลิตซอเอ้อร์หู ซออีสาน” มีการส่งจำหน่ายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ช่างทำซอเอ้อร์หู ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับช่างและวิธีการทำซอเอ้อร์หู ให้กับผู้ที่สนใจนำไปศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค
2. เพื่อศึกษาการทำซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

วิธีการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

นายเฉลิมชัย ภูครองนาค เป็นช่างผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำซอเอ้อร์หู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสังเกต ใช้สังเกตขั้นตอนการทำซอเอ้อร์หู

2.2 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทำซอเอ้อร์หู

2.3 แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ และ การซื้อขายซอเอ้อร์หู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำข้อมูลจากการค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัย และ ตำราวิชาการต่าง ๆ มาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหา

3.2 นำข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์บุคคล ที่ได้จากการลงภาคสนามมาจัดเรียงความสำคัญให้ตรงตามเนื้อหา

3.3 ถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียง และบันทึกภาพ แล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

3.4 ศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสาร รายงานการวิจัย ตำราและหนังสือต่าง ๆ ทางวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

3.5 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบ ปรับปรุง เรียบเรียงเนื้อหาให้

ถูกต้องอย่างเป็นระบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลจากภาคสนามเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของซอเอ้อร์หู

4.2 ศึกษาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากการลงภาคสนามในประเด็นดังต่อไปนี้

4.2.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

4.2.2 ศึกษาวิธีการทำซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

5. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ นำมาเรียบเรียงในรูปแบบเชิงการพรรณนาวิเคราะห์ เป็นความเรียง และสรุปผลเป็นรายงานการวิจัย

ผลการศึกษา

1. ประวัติส่วนตัวของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

นายเฉลิมชัย ภูครองนาค เกิดวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2533 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่ 87 หมู่ 1 บ้านโคกสำราญ ตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ประวัติการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันนายเฉลิมชัย ภูครองนาค รับราชการ ในตำแหน่งครูผู้ช่วยโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลงานที่โดดเด่นในด้านการเป็นครูผู้สอน ได้แก่ ปี 2556 ส่ง

นักเรียนประกวดวงโปงลางได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภท ข ถ้วยพระราชทาน จากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ณ งานมหกรรมโปงลาง แพรวา และงานกาชาดจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2557 นำนักเรียนแสดงโปงลางในรายการเกมพันหน้า ณ สถานี โทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 นอกจากนี้นายเฉลิมชัย ภูครองนาค ทำซอเอ้อร์หู ภายใต้ชื่อทางการค้า “บ้านซอครูเหลิม” ซึ่งเป็นซอที่มีคุณภาพดี มีความสวยงาม สามารถจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นายเฉลิมชัย ภูครองนาค มีความสนใจเรื่องดนตรีตั้งแต่เด็ก เริ่มเล่นดนตรีพื้นบ้านตั้งแต่ช่วงมัธยมศึกษา ต่อมาเริ่มมีความสนใจเรื่องการทำเครื่องดนตรี โดยเครื่องดนตรีที่ให้ความสนใจมากที่สุดคือเครื่องดนตรีของประเทศจีน ได้แก่ ซอเอ้อร์หู เพราะชื่นชอบในเสียงของซอเอ้อร์หู จึงเริ่มศึกษาสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับซอเอ้อร์หูทางเว็บไซต์ พัฒนาฝีมือในการทำซอเอ้อร์หูโดยคิดค้นวิธีการขึ้นหนังซอ และประดิษฐ์เครื่องขึ้นหนังซอตามแบบฉบับของตัวเอง

ภาพที่ 1 ครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

2. วิธีการทำซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค

2.1 วัสดุที่ใช้ในการทำซอเอ้อร์หู

ประกอบด้วย ไม้เนื้อแข็ง สำหรับประกอบ กะโหลกซอ คันทวน และฐานซอ ไม้ที่ใช้ในการทำซอเอ้อร์หู มีอยู่ 5 ชนิด แต่ละชนิดก็มีราคาที่แตกต่างกัน ได้แก่ ไม้พญาดำดง ไม้มะเกลือ ไม้พะยูง ราคาเริ่มต้นที่ 6,000-10,000 บาท

ไม้ชิงชัน ราคาเริ่มต้นที่ 4,500-5,500 บาท และ ไม้ประดู่ ราคา เริ่มต้นที่ 2,900-3,900 บาท ไม้แต่ละชนิดอาจมีราคาสูงขึ้นตามลายไม้สลักที่สั่งทำ เป็นต้น หนังงูเหลือมสำหรับขึ้นหน้าซอ ลูกบิด หน้าต่างกะโหลกซอ คันชัก หางม้า และ สายซอเอ้อร์หู ส่วนใหญ่เป็นวัสดุนำเข้าจากประเทศจีน

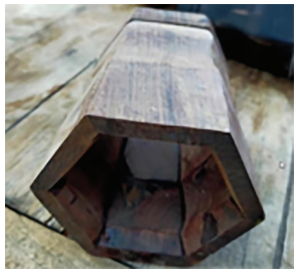
2.2 การทำซอเอ้อร์หู

2.2.1 การเลือกใช้ไม้ จะเลือกใช้ไม้พันธุ์ที่ลูกค้าต้องการ วัดและตัดไม้เพื่อทำกะโหลกซอเอ้อร์หู นำไม้เนื้อแข็งที่แห้งสนิท มาวัดด้วยการใช้ไม้บรรทัดเวอร์เนียร์ วัดความกว้าง 5 เซนติเมตร ความยาว 13.2 เซนติเมตร ความหนา 1.2 เซนติเมตร ตัดไม้โดยการใช้แท่นเลื่อยสายพาน ตัดให้ได้ 6 ท่อน ขนาดเท่ากัน จากนั้นนำไม้แต่ละท่อนมาตัดเฉียงมุมให้เท่ากัน

ภาพที่ 2 ไม้ที่ถูกตัด 6 ท่อน เพื่อทำกะโหลกซอเอ้อร์หู

2.2.3 นำไม้ 6 ท่อนมาประกบกันให้ได้รูปทรง 6 เหลี่ยม แล้วนำกาวร้อนมาติดรอจนแห้ง นำกะโหลกไม้ทรง 6 เหลี่ยมเข้าเครื่องกลึงไม้ยึดกะโหลกซอ จากนั้นนำหินเจียรกระดาษทรายมาขัดผิวให้เหลี่ยมไม้เรียบเนียน นำสิ่วแกะสลักกลางลำตัวกะโหลกให้เป็นส่วนเว้า ต่อมาทำฐานซอ โดยตัดไม้ให้ได้ขนาดรองรับตัวซอเออร์หูได้พอดี นำไม้สามท่อนมาติดกาวประกอบเข้ากัน ตะไบให้ผิวไม้เรียบเนียน

ภาพที่ 3 ส่วนเว้ากลางลำตัวกะโหลกซอเอ้อร์หู และ ฐานซอเอ้อร์หู

2.2.4 ทำคันทวน คันทวนคือส่วนที่เป็นไม้เสียบต่อจากตัวกะโหลกซอ นำไม้มาวัดขนาดความยาวประมาณ 80 เซนติเมตร จากนั้นนำไม้เข้าแท่นเลื่อยตัดยาวแต่เว้าช่วงปลายให้ตัดโค้งยาวประมาณ 10 เซนติเมตร เมื่อได้คันทวนแบบแรกแล้ว ใช้ตะไบเหล็กขัดหัวคันทวนให้ ผิวเรียบเนียน แล้วเว้นช่วงคอคันทวนไว้ให้คงความเป็นสี่เหลี่ยมยาว 20 เซนติเมตร เพื่อรอใส่ลูกบิด ต่อมานำไม้คันทวนช่วงล่างเข้าเครื่องขัดไม้ขัดจนไม้เป็นทรงกลม ให้เหลือความกว้างของวงประมาณ 20 มิลลิเมตร ใช้กระดาษทรายขัดตามหลังเพื่อให้ผิวไม้เรียบเนียน เมื่อได้รูปทรงคันทวนซอที่ต้องการถือว่าเป็นอันเสร็จ บางคันทวนจะมีการใช้ปากกาจับไม้ยึดแล้วนำสิ่วเล็กแกะสลักลวดลายตามที่ลูกค้าสั่ง ต่อมาเจาะรูคันทวน ช่วงคอคันทวนทรงสี่เหลี่ยมยาว 20 เซนติเมตร เพื่อใส่ลูกบิด 2 ลูก ระยะจากกะโหลกซอเอ้อร์หูจนถึงด้านบนลูกบิดที่ 1 ห่างกันยาวประมาณ 27 นิ้ว และจากลูกบิดลูกที่ 1 ถึงลูกที่ 2 เว้นความห่างกัน 3 นิ้วครึ่ง เพื่อให้ได้รูลูกบิดตรงกัน จะใช้แท่นสว่านเจาะรูคันทวน

2.2.5 การขึ้นหนังซอ ขึ้นหนังซอด้วยเครื่องขึ้นหนังที่ครูเฉลิมชัยได้คิดค้นขึ้นเอง โดยลักษณะเครื่องขึ้นหนังจะเป็นชิ้นฐานเหล็กยื่นออกมา 8 มุม ตรงกลางจะเป็นน็อตหมุนได้ เมื่อนำฐานไม้มาวางบนฐานเหล็กแล้วจะหมุนน็อต

ภาพที่ 4 การเจาะลูกคันทวนเพื่อรอใส่ลูกบิด

ดันไม้ขึ้นได้ ขั้นตอนแรกนำหนังงูเหลือมมาขูดไขมันออกเพื่อเสียงที่ใส เมื่อขูดไขมันเสร็จนำหนังงูเหลือมไปแช่น้ำเพื่อให้หนังงูนุ่มขึ้น ต่อมานำหนังงูมาเย็บกับไม้สั้นให้ได้ 6 มุม นำมาวางบนหน้ากะโหลกซอเอ้อร์หูที่เตรียมไว้บนเครื่องขึ้นหนัง

ภาพที่ 5 เครื่องขึ้นหนังที่คิดขึ้นเอง

2.2.6 การดึงหนังซอครั้งที่ 1 นำเชือกมาผูกกับเหล็กที่ยื่นออกมาแล้วโยงเชือกขึ้นพาดกับไม้ โยงเชือกขึ้นลงสลับฟันปลา จากนั้นใช้ไม้ขนาดเล็กขัดกับเชือกมุม หมุน 4 รอบให้อยู่ตัว แล้วเริ่มหมุนเครื่องขึ้นหนัง ตัวน็อตจะดันฐานไม้ขึ้นทำให้เชือกตึงจนดึงหนังงูลงมาเรื่อย ๆ ครูเฉลิมชัย จะหมุนน็อต

และเช็คหนังซอด้วยการใช้มือตีหน้าหนังซอให้เกิดเสียงจนได้เสียงที่ใส จึงสามารถเอาฐานซอออกมา ปล่อยไว้ให้อยู่ทรง 1 วัน

ภาพที่ 6 ขึ้นหนังซอครั้งที่1

2.2.7 การขึ้นหนังซอครั้งที่ 2 หลังจากขึ้นหนังรอบที่ 1 แล้ววางไว้ให้หนังแห้งอยู่ทรงได้1 วัน จะนำหนังที่ขึ้นไว้มาแกะออก ซึ่งหนังจะคงอยู่ในรูปทรงหกเหลี่ยม นำหนังมาขูดไขมันและนำไปแช่น้ำอีกครั้งรอจนหนังนิ่ม นำแล็คซีนมาติดรอบกะโหลกซอเพื่อกันกาวไหลเปื้อนตัวซอ จากนั้นนำปากกะโหลกซอมาติดกาว แล้ววางหนังลงหน้ากะโหลกซอที่เตรียมรอไว้บนเครื่องขึ้นหนัง นำเชือกมาผูกกับเหล็กที่ยื่นออกมา โยงเชือกขึ้นพาดกับไม้โยงเชือกขึ้นลงสลับฟันปลากับไม้และเหล็กที่ยื่นออกมา เมื่อเสร็จใช้ไม้ขนาดเล็กขัดกับเชือกมุมหมุน 4 รอบ ให้อยู่ตัว แล้วเริ่มหมุนเครื่องขึ้นหนัง ตัวน็อตจะดันฐานไม้ขึ้นทำให้เชือกตึงจนดึงหนังงูลงมา เช็คหนังซอด้วยการใช้มือตีหน้าหนังซอให้เกิดเสียงจนได้เสียงใสตามที่ต้องการ

2.2.8 การขึ้นซอหนังครั้งที่ 3 หลังจากขึ้นหนังรอบที่ 2 เสร็จนำน้ำมันมะกอกมาทา หน้าหนังซอเพื่อให้ได้ความชุ่มชื่น เป็นสูตรเฉพาะของครูเฉลิมชัย จากนั้นนำเตารีดมารีดหนังซอ เพื่อเป็นการให้ความร้อนให้หนังงูเรียบ แต่ไม่ควรแช่หน้าเตารีดไว้นาน และควรรีดไปทิศทางเดียวกัน หลังจากนั้น ขึ้นหนังพักไว้รอจนกาวแห้งเป็นเวลา 1 วันจึงจะสามารถถอดกะโหลกซอออกจากเครื่องขึ้นหนังได้

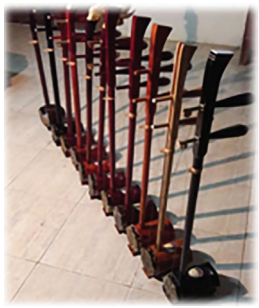
ภาพที่ 7 การขึ้นหนังซอครั้งที่ 2

ภาพที่ 8 ใช้เตารีดให้ความร้อนหนังซอ

2.2.9 การพ่นสี เมื่อทำชิ้นงานครบแล้วนำชิ้นงานไม้ทั้งหมด คือ กะโหลกซอเอ้อร์หู ฐานซอ คันทวน มาพ่นสีสเปรย์เคลือบเงาช่วยให้สีของไม้สวยเงางาม ตรงจุดที่ไม่ต้องการพ่นให้นำแล็คซีนติดเพื่อป้องกันการเปื้อน รอจนแห้งนำกะโหลกซอเอ้อร์หูมาเจาะรูด้านบนหนึ่งรู กว้าง 20 มิลลิเมตร โดยใช้แท่นสว่านเจาะส่วนด้านบนหัวกะโหลกซอให้พอดีกับขนาดคันทวนซอ เจาะรูฐานซอและกะโหลกซอด้านล่างด้วยสว่านไฟฟ้า 2 รู เจาะให้ฐานและกะโหลกตรงกัน รูด้านหน้ายึดน็อตเล็ก 2 ตัวเพื่อใส่สายเอ้อร์หู 2 สาย รูด้านหลังใส่น็อตตัวเดียวเพื่อ

ยึดฐานเข้ากับกะโหลกซอ จากนั้นนำคันทวนและลูกบิดมาประกอบเข้ากัน เสร็จแล้วจึงเริ่มประกอบคันทวนเข้ากับกะโหลกซอ เมื่อประกอบชิ้นส่วนจนได้รูปทรงของซอเอ้อร์หูเกือบสมบูรณ์ จากนั้นใส่สายซอเอ้อร์หู 2 สาย ยึดสาย ใส่น็อตใต้กะโหลกแล้วไล่สายขึ้นมาติดกับลูกบิด เมื่อประกอบตัวซอเอ้อร์หูครบองค์ประกอบแล้ว ให้ลองเสียงซอเอ้อร์หูเมื่อได้เสียงที่ดี แล้วก็สามารถแพ็คลงกล่องแล้วส่งให้ลูกค้าก็เป็นอันเสร็จสิ้น

ภาพที่ 9 ซอเอ้อร์หูที่เสร็จสมบูรณ์

สรุปผล

1. ประวัติส่วนตัวของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค อาศัยอยู่ตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อาชีพรับราชการครู มีความสนใจเรื่องดนตรีตั้งแต่เด็ก เมื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ได้ศึกษาวิธีทำเครื่องดนตรีจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่ให้ความสนใจ คือซอเอ้อร์หู จึงเริ่มศึกษาสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับซอเอ้อร์หู พร้อมคิดค้นวิธีการขึ้นหนังซอด้วยตัวเอง จนมีลูกค้าที่ให้ความสนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. การทำซอเอ้อร์หู วัสดุที่ใช้ ไม้เนื้อแข็ง หนังงูเหลือม ลูกบิด หน้าต่าง กะโหลกซอ คันชัก สายซอเอ้อร์หู และ ไม้ที่ใช้ในการทำซอเอ้อร์หู จะมี 5 ประเภท ได้แก่ ไม้พญาดำดง ไม้มะเกลือ ไม้พะยูง ไม้ชิงชัน และ ไม้ประดู่ ขั้นตอนการ

ทำซอเอ้อร์หู มีดังต่อไปนี้ เลือกใช้ไม้พันธุ์ที่ลูกค้าต้องการ นำไม้เนื้อแข็งที่แห้งสนิท วัดความกว้าง 5 เซนติเมตร ความยาว 13.2 เซนติเมตร ความหนา 1.2 เซนติเมตร แล้วตัดไม้ให้ได้ 6 ท่อน นำไม้แต่ละท่อนมาตัดเฉียงมุมให้เท่ากันมาประกบกันให้ได้รูปทรง 6 เหลี่ยม แล้วนำกาวร้อนมาติด นำกะโหลกไม้ทรง 6 เหลี่ยมเข้าเครื่องกลึงไม้ยึดกะโหลกซอ นำกระดาษทรายมาขัดผิวให้เหลี่ยมไม้เรียบเนียน นำสิ่วแกะสลักกลางลำตัวกะโหลกให้เป็นส่วนเว้า ทำฐานซอโดยตัดไม้สามท่อนมาติดกาวประกอบกัน ทำคันทวนโดยนำไม้มาวัดความยาวประมาณ 80 เซนติเมตร จากนั้นนำไม้เข้าแท่นเลื่อยตัดแต่งเว้าช่วงปลายซอให้ตัดโค้งยาวประมาณ 10 เซนติเมตร แล้วเว้นช่วงคอคันทวนไว้ให้คงความเป็นสี่เหลี่ยมยาว 20 เซนติเมตร นำไม้คันทวนช่วงล่างเข้าเครื่องขัดไม้ขัดจนไม้เป็นทรงกลม ให้เหลือความกว้างของวง ประมาณ 20 มิลลิเมตร เจาะรูคันทวน ช่วงคอคันทวนทรงสี่เหลี่ยมยาว 20 เซนติเมตร เพื่อใส่ลูกบิด 2 ลูก ระยะจากกะโหลกซอเอ้อร์หูจนถึงด้านบนลูกบิดที่ 1 ประมาณ 27 นิ้ว และจากลูกบิดลูกที่ 1 ถึงลูกที่ 2 เว้นความห่างกัน 3 นิ้วครึ่ง

การขึ้นหนังซอ นำหนังงูเหลือมมาขูดไขมันออก เมื่อขูดไขมันเสร็จนำหนังงูเหลือมไปแช่น้ำเพื่อให้หนังงูนุ่มขึ้น ต่อมานำหนังงูมาเย็บกับไม้สั้นให้ได้ 6 มุม นำมาวางบนหน้ากะโหลกซอเอ้อร์หูที่เตรียมไว้บนเครื่องขึ้นหนัง การขึ้นหนังซอครั้งที่ 1 นำเชือกมาผูกกับเหล็กที่ยื่นออกมาแล้วโยงเชือกขึ้นพาดกับไม้ โยงเชือกขึ้นลงสลับฟันปลา จากนั้นใช้ไม้ขนาดเล็กขัดกับเชือกมุม หมุน 4 รอบให้อยู่ตัว แล้วเริ่มหมุนเครื่องขึ้นหนัง ตัวน็อตจะดันฐานไม้ขึ้นทำให้เชือกตึงจนดึงหนังงูลงมาเรื่อย ๆ เช็คหนังซอด้วยการใช้มือตีหน้าหนังซอให้เกิดเสียงที่ต้องการ จึงเอาฐานซอออกมาปล่อยไว้ 1 วัน การขึ้นหนังซอครั้งที่ 2 หลังจากขึ้นหนังอยู่ทรงได้ 1 วัน นำหนังที่ขึ้นไว้มาแกะออกหนังจะคงอยู่ในรูปทรงหกเหลี่ยม นำหนังมาขูดไขมันและนำไปแช่น้ำอีกครั้งรอจนหนังนิ่ม นำแล็คซีนมาติดรอบกะโหลกซอเพื่อกันกาวไหลเปื้อนตัวซอ จากนั้นนำปากกะโหลกซอมาติดกาว แล้ววางหนังลงหน้ากะโหลกซอที่เตรียมรอไว้บนเครื่องขึ้นหนัง ขึ้นหนังเหมือนการขึ้นหนังครั้งที่ 1 เช็คหนังซอด้วยการใช้

มือตีหน้าหนังซอให้เกิดเสียงจนได้เสียงตามที่ต้องการ การขึ้นหนังซอครั้งที่ 3 หลังจากขึ้นหนังรอบที่ 2 เสร็จ นำน้ำมันมะกอกมาทาหน้าหนังซอเพื่อให้ได้ความชุ่มชื้น จากนั้นนำเตารีดมารีดหนังซอ หลังจากนั้นขึ้นหนังพักไว้รอจนกาวแห้งเป็นเวลา 1 วัน จึงจะสามารถถอดกะโหลกซอออก นำกะโหลกซอเอ้อร์หู ฐานซอ และคันทวน มาเตรียมพ่นสีสเปรย์เคลือบเงา ตรงจุดที่ไม่ต้องการพ่นให้นำแล็คซีนติด รอจนแห้งนำกะโหลกซอเอ้อร์หูมาเจาะรูด้านบนหนึ่งรู กว้าง 20 มิลลิเมตร เจาะส่วนด้านบนหัวกะโหลกซอให้พอดีกับขนาดคันทวนซอ เจาะรูฐานซอและกะโหลกซอด้านล่าง 2 รู เจาะให้ฐานและกะโหลกตรงกัน รูด้านหน้ายึดน็อตเล็ก 2 ตัวเพื่อใส่สายซอเอ้อร์หู 2 สาย รูด้านหลังใส่น็อตตัวเดียวเพื่อยึดฐานเข้ากับกะโหลกซอ จากนั้นนำคันทวนและลูกบิดมาประกอบเข้ากัน เสร็จแล้วจึงเริ่มประกอบคันทวนเข้ากับกะโหลกซอ จากนั้นใส่สายซอเอ้อร์หู 2 สาย ยึดสาย ใส่น็อตใต้กะโหลกแล้วไล่สายขึ้นมาติดกับลูกบิด เมื่อประกอบตัวซอเอ้อร์หูครบองค์ประกอบแล้ว ให้ลองเสียงซอเอ้อร์หู เสร็จแล้วสามารถแพ็คลงกล่องแล้วส่งให้ลูกค้าก็เป็นอันเสร็จสิ้น

อภิปรายผล

ครูเฉลิมชัย ภูครองนาค มีความสนใจเรื่องการทำเครื่องดนตรี โดยศึกษาวิธีทำเครื่องดนตรีจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่เลือกทำเป็นเครื่องดนตรีอีสาน เริ่มแรกนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น การแข่งขันที่สูงเพราะในภาคอีสานมีช่างทำเครื่องดนตรีอีสานที่มีชื่อเสียงอยู่จำนวนมากอีกทั้งในหลายพื้นที่ยังมีการทำเครื่องดนตรีอีสานจำหน่ายในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย ครูเฉลิมชัยจึงเริ่มมองหาเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่คิดว่าน่าจะเป็นที่ต้องการของตลาดมากกว่า จึงตัดสินใจเลือกทำเครื่องดนตรีของประเทศจีน คือซอเอ้อร์หู ซึ่งมีลักษณะคล้าย ซอของประเทศไทยและ ซออีสาน อีกทั้งการทำซอเอ้อร์หูในประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคอีสานมีช่างทำซอเอ้อร์หู น้อยเมื่อเทียบกับช่างทำเครื่องดนตรีอีสานทั่วไป ครูเฉลิมชัยจึงเริ่มศึกษาและสืบค้นวิธีการทำซอเอ้อร์หูทาง

เว็บไซต์ และนำมาประยุกต์กับเทคนิคการทำซออีสานที่ตนเองมี จนสามารถคิดค้นวิธีการขึ้นหนังซอด้วยเครื่องขึ้นหนังซอที่ตนเองประดิษฐ์ขึ้น ทำให้ได้เสียงซอเอ้อร์หูที่ไพเราะ และความสวยงามของซอเอ้อร์หูที่มีการแกะสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ตามที่ลูกค้าต้องการ จึงทำให้ซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค เป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับ ทฤษฎีระบบของ ลุดวิค ฟอน เบอร์ทาแลนฟ์ฟี่ (Ludwig Van Bertalanffy) อ้างในหนังสือชุมชนศึกษา ของ ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2554) โดยสามารถวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจการทำซอเอ้อหูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) คือ วัตถุดิบใช้ในการทำซอเอ้อร์หู ทั้งที่หาได้จากในท้องถิ่น และนำเข้าจากประเทศจีน องค์ความรู้ และความสนใจใฝ่รู้ในการทำเครื่องดนตรีของครูเฉลิมชัย ประกอบกับประสบการณ์ในการทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปัจจัยนำเข้าดังกล่าวถูกนำมาผ่านกระบวนการ (Process) ผลิตเครื่องดนตรีที่ครูเฉลิมชัยคิดและดัดแปลงขึ้นเนื่องจากการทำซอเอ้อร์หูแตกต่างกับการทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เมื่อปัจจัยนำเข้าต่างๆ ผ่านกระบวนการทำเครื่องดนตรีของครูเฉลิมชัย จึงได้มาเป็นผลผลิต (Output) คือ ซอเอ้อร์หูที่ผลิตโดยฝีมือคนไทย ที่มีมาตรฐานเทียบเท่าซอเอ้อร์หูจากประเทศจีน ทั้งนี้การที่ครูเฉลิมชัยได้เปลี่ยนจากการประดิษฐ์เครื่องดนตรีอีสานซึ่งมีผู้ประดิษฐ์เป็นจำนวนมากมาเป็นการประดิษฐ์ซอเอ้อร์หูเพื่อจัดจำหน่ายยังสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีระบบเชิงพลวัตร ซึ่งกล่าวว่าบุคคลหรือชุมชนจะมีการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงในเชิงก้าวหน้า

ขั้นตอนการทำซอเอ้อร์หูของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค มีเทคนิคพิเศษ โดยประดิษฐ์เครื่องขึ้นหนังซอเอ้อร์หูขึ้นมาเอง และมีวิธีการในการขึ้นหนังซอเอ้อร์หูที่เป็นแบบฉบับของตนเอง เครื่องขึ้นหนังนี้จะทำให้การขึ้นหนังซอเอ้อร์หูง่ายขึ้น มีความตึงหนังตามที่ต้องการ และ วิธีการขึ้นหนังที่มีการนำน้ำมันมะกอกมาทาที่หนังซอเพื่อให้ได้ความชุ่มชื้น จากนั้นนำเตารีดมารีดหนังซอด้วยความร้อนให้หนังงูเรียบ ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิคเฉพาะตัวของครูเฉลิมชัย ที่แตกต่างกับช่างทำเครื่อง

ดนตรีคนอื่น การทำซอเอ้อร์หูต้องใช้เวลาเก็บรายละเอียดอย่างพิถีพิถัน ด้วยความใส่ใจให้ความสำคัญทุกขั้นตอนและขยันฝึกฝนฝีมืออยู่เสมอ ซอเอ้อร์หูจึงมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มลูกค้า สอดคล้องกับ พิทักษ์พงศ์ พงษ์พิพัฒน์ (2549) ได้วิจัยเรื่อง อุ้ย แซ่ตั้ง ช่างทำเครื่องดนตรีจีน พบว่า การสร้างเครื่องดนตรีของครุอุ้ยจะมีความพิถีพิถันในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกวัสดุที่จะนำมาทำเครื่องดนตรี ครุอุ้ยใช้ทั้งวัสดุที่สั่งนำเข้าจากจีน และที่หาได้ในประเทศไทย นอกจากนี้ครุอุ้ยได้ประดิษฐ์เครื่องมือที่ช่วยในการสร้างเครื่องดนตรี เช่น เลื่อยฉลุสำหรับใช้ในการฉลุลวดลายหลังซอ ครูอุ้ยจึงประดิษฐ์เลื่อยแบบนี้ขึ้นมาด้วยภูมิปัญญาและความทรงจำเมื่อครั้งยังอยู่ที่ประเทศจีน และผลที่ได้คือเลื่อยฉลุที่ดูรูปลักษณ์แม้จะไม่สวยงาม แต่มีคุณภาพสามารถใช้งานได้อย่างอิสระและทนทานทำให้งานของครูอุ้ยนั้นง่ายขึ้น จากการศึกษาขั้นตอนการขึ้นหน้าซอเอ้อร์หู ของครูเฉลิมชัย ภูครองนาค พบว่า เทคนิคสำคัญในการทำให้เสียงซอเอ้อร์หูมีความไพเราะนอกจากเทคนิคการขึ้นหนังซอตามที่กล่าวมาแล้ว จะต้องมีความชำนาญในการฟัง เสียงของหนังซอเออร์หูเพื่อตรวจสอบ หนังซอมีความตึงที่เหมาะสมหรือไม่เสียงที่ได้มีความไพเราะหรือยัง โดยอาศัยการตี หรือการเคาะหนังซอเอ้อร์หูเพื่อฟังเสียงที่ได้ สอดคล้องกับ ธวัฒน์ชัย ศรีสังข (2556) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องวิธีการขึ้นหน้าซอด้วงของช่างจักรี มงคล พบว่า วิธีการขึ้นหนังซอด้วงร้อยเชือกกลับเข้ากับเครื่องขึ้นหน้าหนังฉีดน้ำที่หนังงูเพื่อให้หนังงูมีความยืดหยุ่น แล้วจึงใช้ไขควงขันเร่งหนังให้มีความตึง โดยในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยความชำนาญของช่างในการสังเกตความตึงของหนัง โดยช่างจักรี จะใช้วิธีการเคาะเพื่อฟังเสียง เมื่อได้เสียงที่พอใจแล้วจึงทิ้งไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง จากนั้นจึงนำมาตัดหนัง

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานในท้องถิ่นควรนำองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการให้ความรู้การทำเครื่องดนตรีจีนให้กับคนที่สนใจ

2. หน่วยงานในท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมการทำวิสาหกิจชุมชนในการทำเครื่องดนตรีจีน เพื่อส่งออกเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

บรรณานุกรม

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2540). *ดนตรีเอเชียตะวันออก.* ขอนแก่น: คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธวัฒน์ชัย ศรีสังข. (2556). *การศึกษาวิธีการขึ้นหน้าซอด้วงของช่างจักรี* มงคล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). *ชุมชนศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิสสานารถ ตรีเพ็ชร์. (2549). *การศึกษาดนตรีจีนในจังหวัดชลบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

พิทักษ์พงศ์ พงษ์พิพัฒน์. (2549). *อุ้ย แซ่ตั้ง ช่างทำเครื่องดนตรีจีน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

เมชฌ สอดส่องกฤษ. (2551). *ดนตรีและเพลงจีน*. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ศรัณย์ นักรบ. (2548). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 0601103 ประวัติศาสตร์ดนตรี.* มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำเร็จ คำโมง และคณะ. (2551). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ม.6.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ชุดดอกไม้แห่งความสุข
The Creation of Woodcut Art Theme “Flowers of Happiness”

นุชษบา อัญโย[1]
Nutsabar Anyo[1]
Received: November 9, 2020
Revised: December 15, 2020
Accepted: December 16, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุดดอกไม้แห่งความสุข โดยมีขอบเขตการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับความงามของดอกไม้ ซึ่งมีวิธีการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์จนเสร็จสมบูรณ์ จากการศึกษาพบว่า

แนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข มีแรงบันดาลใจมาจากความงามของดอกไม้ ทั้งในส่วนของรูปทรง สีสัน ความงดงามของดอกไม้นั้น ทำให้เกิดความประหลาดใจและความอัศจรรย์ใจยิ่งนัก ที่ธรรมชาติได้รังสรรค์ความงามขึ้น การทับซ้อนของกลีบดอกไม้ สีสันสวยงาม หรือแม้กระทั่งกลิ่นของดอกไม้ที่มีความหอม ซึ่งแต่ละชนิดก็แตกต่างกันออกไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เมื่อได้สัมผัสรู้สึกถึงความสุข เบิกบาน และสบายใจ นอกจากนั้น ดอกไม้บางชนิดที่เคยได้ปลูกร่วมกันกับแม่เมื่อครั้งยังเยาว์วัยในอดีตที่ผ่านมา ยังได้สร้างความรู้สึกอบอุ่นใจ ยังคงคิดถึงอารมณ์ของการเฝ้าดูวันที่ต้นของดอกไม้เจริญเติบโต ผลิบาน ออกดอกออกผล ทำให้มีความรู้สึกสุขใจมากขึ้นเป็นทวีคูณ เมื่อได้คิดถึงช่วงเวลาแห่งความสุขนั้น

จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุดดอกไม้แห่งความ

[1]โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง (fonton2025@gmail.com)

สุข ที่มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์จากการนำเสนอแนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข ในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ใช้เทคนิคการแกะไม้ นำเสนอผลงานทั้งหมด จำนวน 5 ชิ้น ซึ่งในขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานนั้น เริ่มจากการแกะแผ่นกระดานไม้อัดเป็นแม่พิมพ์ โดยขยายแบบจากภาพร่างต้นแบบให้เท่ากับขนาดของแผ่นไม้อัดที่เตรียมไว้ แล้วคัดลอกลงแผ่นไม้อัด หลังจากนั้นก็แกะเนื้อไม้ในส่วนที่ไม่ต้องการออก เป็นการแกะเนื้อไม้อัดไปทีละสี เริ่มลงสีจากสีที่อ่อนที่สุดไปหาสีที่เข้มที่สุด เมื่อครบทุกสีตามที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว นำผลงานไปตากให้สีแห้งสนิท แล้วนำไปเข้ากรอบให้เสร็จสมบูรณ์ จากการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ พบว่า ดอกไม้ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่พอใจทั้งรูปแบบ สีสัน และได้เรียนรู้วิธีการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีเทคนิคการแกะไม้ที่ละเอียดขึ้น และการทับซ้อนของสีมากขึ้น และผลจากการสร้างสรรค์มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสีที่นำมาใช้ไม่ค่อยตรงตามความต้องการอย่างที่ตั้งใจ และยังขาดเทคนิคการเพิ่มความรายละเอียดของลายเส้น เข้าไปในผลงาน เส้นและความลึกของสี ยังไม่เป็นที่น่าพอใจมากนักสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้

คำสำคัญ : ศิลปะภาพพิมพ์, ดอกไม้แห่งความสุข

Abstract

This research has 2 creative objectives were to: 1) Study the flowers of happiness and 2) Create the woodcut art theme “ Flowers of happiness. “The research scope was to study the beauty of the flowers. The data collected was data analysis for the process of the creation of woodcut art.

The inspiration of this creative work came from the beauty of flowers both in shapes and colors. The natural beauty of these flowers were surprising and amazing. The overlay of flower petals,

colors or even the scent of different types felt of happiness, joyfulness and comfort. In addition, it felt warm when thought about some flowers that have been planted together with mother in the past. Thinking of the happy time when watching the flowers grew up, gradually bloom and then blossomed.

The concept of the creation of woodcut art theme "Flowers of Happiness" semi-realistic by using wood carving techniques. There are 5 pieces of this creative art. The process of creating woodcut art is carving plywood boards to be a model which extended to the size of the prepared plywood. Next, copying it to the plywood. After that, removing the wood in the white part by carving the plywood one by one. Then, coloring from the lightest color to the darkest color. When all the colors are specified, then the color will be dried completely and put the works into the frame completely.

The creation of this woodcut art theme "Flowers of Happiness" found that the flowers which used in the creation of works were satisfied in both forms, colors and learned how to create works with more details in wood carving techniques and more colors for overlap. There are some suggestions of this creation are the color that is not exactly as needed as intended and lack of the technique to increase the resolution of small lines into the work and the depth of the color. This creative work is still not satisfactory as expected.

Keywords: woodcut art, flowers of happiness

บทนำ

ปัจจุบันดอกไม้มีหลากหลายสายพันธุ์ ซึ่งแต่ละชนิดก็ต่างมีความหมายแตกต่างกันออกไป ในสังคมชนบทเรานิยมปลูกดอกไม้ไว้ที่บ้าน และตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสดชื่นต่อผู้ที่ได้พบเห็น ได้เกิดความประทับใจ ในสีสัน และรูปทรงต่าง ๆ ของดอกไม้ การปลูกดอกไม้แต่ละชนิด มีทั้งปลูกที่ใช้ประโยชน์ได้ และปลูกเพื่อประดับเพิ่มสีสัน เพิ่มความสวยงามของบ้าน และดอกไม้ที่ปลูกไว้สำหรับบูชาพระ ตามวิถีชนบทบ้านเราจะปลูกดอกไม้ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ด้วยและประดับได้ด้วย เป็นดอกไม้ที่ปลูกได้ง่าย และมีการปลูกแทบทุกบ้าน เพื่อสร้างความงามและทำให้มีความสุข ความสดชื่นต่อตัวเราเองและผู้ที่ได้พบเห็น นอกจากดอกไม้จะมีสีสันสวยงามให้ความสดใส มีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ สร้างความสดชื่นให้แก่ผู้พบเห็นแล้ว ดอกไม้แต่ละชนิด แต่ละสี ยังแฝงไปด้วยความหมายอันลึกซึ้ง มนุษย์เราใช้ดอกไม้เป็นสื่อแสดงความรู้สึก แสดงความรักกันมานานแล้ว

ในพื้นที่ชนบท แต่ละครัวเรือนจะมีการปลูกต้นดอกไม้ไว้เกือบทุกบ้าน ส่วนมากจะนิยมปลูกดอกไม้ที่ใช้สำหรับไหว้พระ เช่น ดอกมะลิ พุดซ้อน จะเป็นดอกไม้นิยมปลูกมากที่สุดในหมู่บ้าน และปลูกดอกไม้ประดับตามรั้วบ้าน หน้าบ้าน ข้างบ้าน เป็นความสุข และเป็นกิจกรรมยามว่างของคนในชนบท และเป็นกิจกรรมยามว่างสำหรับคนในครอบครัว ดอกไม้ที่นิยมปลูกตามรั้วบ้านก็จะเป็นดอกคุณนายตื่นสาย ดอกดาวเรือง ดอกบานชื่น ปลูกไว้ตามบริเวณในบ้าน หน้าบ้าน เช่น ดอกมะลิ พุดซ้อน ดอกคูน ปลูกตามข้างบ้านก็จะเป็นดอกโป๊ยเซียน จำปี จำปา และดอกไม้อื่น ๆ ซึ่งการปลูกดอกไม้เป็นความสุขอีกอย่างหนึ่งของผู้วิจัย ความคิดถึงในการปลูกดอกไม้ช่วยกันกับคุณแม่ และการที่ได้รับดอกไม้จากคนใกล้ชิด เพื่อน ๆ และคนรัก ประโยชน์ของการปลูกดอกไม้ช่วยได้ในหลายเรื่องหลายอย่าง อาทิ ทำให้เรารู้สึกผ่อนคลาย ช่วยคลายเครียดได้ ดอกไม้และสีสันของดอกไม้ สร้างความสุขให้กับมนุษย์ได้ในขณะเดียวกันที่เวลาคิดอะไรไม่ออก

หรือไม่ร่าเริงแจ่มใส เมื่อเห็นดอกไม้ที่ปลูกไว้ก็ทำให้เรามีความสุขได้ การเห็นต้นดอกไม้ที่เราปลูกออกดอกสวยงาม แตกกิ่งก้านออกไป มีความสุขกับการได้ชม ได้ดมกลิ่น ได้สัมผัสในสิ่งที่เราชื่นชอบ ดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รู้สึกสดชื่น สร้างรอยยิ้มได้ และสร้างความสุขให้แก่เราได้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความงามของดอกไม้เหล่านี้ ในการนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

หากกล่าวถึงคำว่าศิลปะนั้น ศิลปะมีหลายแขนงแตกต่างกันออกไปในโลกของศิลปะเป็นอีกสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ศิลปะภาพพิมพ์ เป็นผลงานทัศนศิลป์ลักษณะ 2 มิติ คือมีความกว้างและความยาว แสดงมิติที่สามสร้างขึ้นโดยการประกอบกันของทัศนธาตุ เช่น เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ซึ่งเป็นมิติลวงตาคล้ายกับผลงานจิตรกรรม แต่แตกต่างกันที่ภาพพิมพ์ใช้การถ่ายทอดสีจากแม่พิมพ์ลงบนระนาบรองรับแทนที่จะเป็น การขูด ขีด เขียน ป้าย หยด สลัดบนระนาบรองรับโดยตรง ในภาษาอังกฤษเรียก Printmaking หรือ Graphic Arts ซึ่งมีความหมายเดียวกันคือ “ศิลปะภาพพิมพ์” สิ่งนี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจที่ต้องการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ ชุด “ดอกไม้แห่งความสุข” ในรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) ออกมา โดยจะใช้ภาพดอกไม้ รูปทรง ลักษณะของดอกไม้ สีสันอันสดใสของดอกไม้ และความรู้สึกที่ได้รับดอกไม้จากคนรอบข้าง คนรัก และที่คุณแม่กับผู้สร้างสรรค์ได้ปลูกไว้เป็นดอกไม้ที่ใช้ไว้ไหว้พระบ้าง และประดับตามรั้วหน้าบ้านบ้าง เมื่อครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความคาดหวังว่า ความรู้สึกมีความสุขกับดอกไม้ที่ได้ปลูกเป็นแรงบันดาลใจที่แสดงออกมาผ่านชั้นเชิงทางศิลปะภาพพิมพ์นี้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เห็นความสวยงามของดอกไม้ ได้เห็นความสุขจากดอกไม้ ให้ผู้คนที่ตกอยู่ในความไม่สบายใจ ความเครียด ให้ได้ลองสัมผัสกับสีสันดอกไม้ โดยปรับประยุกต์ให้เป็นไปตามความต้องการของตน จากต้นแบบที่มาจากต้นดอกไม้ สวนดอกไม้ ของผู้วิจัยที่ได้พบเห็นและได้สัมผัสดอกไม้เป็นสิ่งสวยงามและทำให้รู้สึกผ่อนคลาย สำหรับ

ผู้วิจัยเองมีความสุขทุกครั้งที่ได้เห็นดอกไม้ การปลูกดอกไม้ ได้อยู่กับดอกไม้ที่มีสีสันสดใสสวยงาม จากมุมมองของผู้วิจัยนั้นพบว่า ดอกไม้มีสีสันสดใสสวยงาม เห็นแล้วทำให้ผู้สร้างสรรค์มีความสุขจึงได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ โดยใช้ความสุขความสวยงามและรูปทรงของดอกไม้ เพื่อแสดงถึงสีสันความสวยงามของดอกไม้ ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ (Woodcut)

ภาพพิมพ์แกะไม้ คือศิลปะการพิมพ์แบบนูน (relief printing) โดยที่ภาพที่จะพิมพ์ใช้แกะบนผิวไม้ก่อน มีลักษณะเป็น 2 มิติ ส่วนที่จะปรากฏบนภาพพิมพ์จะเป็นระดับเดียวกับหน้าไม้ ส่วนอื่นที่ไม่ต้องการจะพิมพ์ก็แกะลึกลงไปด้วยสิ่วร่อง ส่วนที่จะให้เป็น “สีขาว” ก็แกะออกไปด้วยมีดหรือสิ่วหน้าแบน เหลือไว้แต่ตัวแบบหรือรูปที่เป็น “สีดำ” ระดับเดียวกับพื้นผิวของหน้าไม้ รูปที่แกะจะแกะตามความยาวของเนื้อไม้ ซึ่งต่างจากภาพพิมพ์ลายแกะไม้ (wood engraving) ในยุโรปไม้ที่ใช้จะเป็นไม้บีช ส่วนในประเทศญี่ปุ่นจะใช้ไม้เชอร์รี เมื่อต้องการพิมพ์ก็จะทาส่วนพิมพ์ด้วยลูกกลิ้งมือ ทำให้หมึกเกาะบริเวณที่ต้องการจะพิมพ์ แต่ไม่เกาะบนส่วนอื่น ๆ ของพิมพ์ที่ไม่ต้องการจะพิมพ์ การพิมพ์หลายสีก็ใช้พิมพ์ไม้หลายพิมพ์แต่ละสีก็จะใช้พิมพ์ต่างจากสีอื่น ศิลปะการแกะไม้สำหรับภาพพิมพ์แกะไม้เรียกว่า “การแกะพิมพ์สำหรับภาพพิมพ์แกะไม้” (xylography) แต่มักจะไม่ใช้กันในการแกะที่แกะเฉพาะแต่ภาพ แต่จะใช้สำหรับการแกะพิมพ์ที่มีทั้งตัวหนังสือและภาพ เป็นกระบวนการทำภาพพิมพ์ที่สร้างแม่พิมพ์โดยการแกะให้เป็นร่องลึกเข้าไป และใช้ผิวบนของส่วนนูน เป็นที่สร้างให้เกิดรูป ในการพิมพ์ต้องใช้ลูกกลิ้งที่กลิ้งหมึกแล้วมากลิ้งผ่านไปบนแม่พิมพ์ หมึกพิมพ์จากลูกกลิ้งจะติดเฉพาะผิวบนของส่วนนูนเท่านั้น ส่วนที่ลึกลงไปจะไม่ติดหมึก แล้วใช้กระดาษทาบปิด ลงไปบนแม่พิมพ์ และกดอัดด้วยเครื่องมือ หรือแท่นพิมพ์หมึกก็ติดกระดาษเกิดเป็นรูปขึ้นมา เทคนิคที่รวมอยู่ภายใต้กระบวนการนี้ เช่น Wood Engraving, Wood-Cut, Lion-Cut เป็นต้น (ขุนพล บุญจำเนียร, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์เห็นความสำคัญ

ของการศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุด “ดอกไม้แห่งความสุข” จึงได้นำเสนอผลการสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นผลงานศิลปะภาพพิมพ์ที่สะท้อนความงามและความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุดดอกไม้แห่งความสุข

วิธีการศึกษา

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากสภาพแวดล้อม ศึกษาข้อมูลจากสภาพแวดล้อม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับดอกไม้แต่ละชนิดที่ปลูกกันตามแนวรั้วบ้านและนิยมปลูกในบ้านตามชนบท

1.2 ข้อมูลภาคเอกสาร ศึกษาข้อมูลและรวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวกับดอกไม้ ที่มีต่อความสวยงาม ความสุข ความสดใส ที่ได้จากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร สารคดี อินเตอร์เน็ตเว็บไซต์ออนไลน์

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้จากข้อมูลทางสภาพแวดล้อมและข้อมูลทางเอกสารมาวิเคราะห์เลือกเอาแต่ข้อมูลเนื้อหาที่จำเป็นในขอบเขตแนวเรื่องที่ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดไว้ มาเป็นแนวเรื่องในการสนับสนุนเนื้อเรื่องของผลงานสร้างสรรค์ ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ขั้นตอนการจัดทำภาพร่าง

การทำภาพร่างต้นแบบเป็นการนำข้อมูลทางสภาพแวดล้อมและข้อมูลทางเอกสาร มาเป็นต้นแบบทางความคิด ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ เพราะเป็นการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษามาถ่ายทอด

ออกเป็นภาพร่าง โดยอาศัยความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์ รูปทรงและเนื้อหา มาวิเคราะห์ แล้วร่างภาพเป็นภาพร่างเพื่อจะได้นำไปเป็นต้นแบบในการขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

นำเอาข้อมูลทั้งหมดที่ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำเป็นภาพร่างต้นแบบ แล้วจึงนำมาขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์ในชิ้นงานจริงด้วยเทคนิครูปแบบศิลปะภาพพิมพ์กึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคแกะไม้

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาผลงาน

ผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 เป็นการต่อยอดมาจากผลงานสร้างสรรค์ก่อนหน้านี้ผู้สร้างสรรค์ต้องเข้าใจในปัญหาของผลงานสร้างสรรค์ก่อนแล้วนำเอาประสบการณ์ในผลงานการสร้างสรรค์ที่ผ่านมาเพื่อมาพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ในชุด ดอกไม้แห่งความสุข และก็พัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ไปตามระยะ 1-2-3-4-5 ตามลำดับที่ได้กำหนดไว้

6. สรุปผลการสร้างสรรค์

สร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาตามวัตถุประสงค์คือ 1) สร้างสรรค์ตามเนื้อหาแนวเรื่อง ดอกไม้แห่งความสุข 2) สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ในรูปแบบกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคแกะไม้ให้เป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จำนวนทั้งหมด 5 ชิ้น

ผลการศึกษา

1. ศึกษาแนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานในแนวเรื่องที่มีชื่อว่า ดอกไม้แห่งความสุข ผู้วิจัยได้นำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม ที่มีเนื้อหาแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่ผู้วิจัยชื่นชอบมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งได้ศึกษาดอกไม้แต่ละชนิดแต่ละสายพันธุ์ ศึกษารูปทรงและสีสันของดอกไม้ในแต่ละชนิดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทีมี

ความงามทำให้เกิดจิตนาการ เช่น ดอกบานชื่นเป็นดอกไม้ที่ปลูกกันมากในชนบท เพราะเป็นดอกไม้ที่ปลูกได้ง่าย และมีสีสันที่หลากหลาย ลักษณะกลีบดอกที่มีการทับซ้อนกันเป็นชั้น ๆ อย่างสวยงาม ส่วนดอกพุด ในชนบทปลูกไว้สำหรับไหว้พระ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคอีสาน เป็นดอกไม้ที่นิยมปลูกกันมาก นอกจากจะปลูกเพื่อความศรัทธาแล้ว ความสวยงามของดอกไม้ สีสัน ยังทำให้เกิดความสุข สดใส และรู้สึกผ่อนคลายสามารถสร้างความสุข สร้างความสดชื่นแก่ผู้พบเห็น

จากความงามของดอกไม้ ทั้งในส่วนของรูปทรงสีสันของดอกไม้นั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความประหลาดใจและความอัศจรรย์ใจยิ่งนัก ที่ธรรมชาติได้รังสรรค์ขึ้นมาอย่างงดงาม การทับซ้อนของกลีบดอกไม้ สีสันที่สวยงาม หรือแม้กระทั่งกลิ่นของดอกไม้ที่มีความหอม แต่ละชนิดก็แตกต่างกันออกไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เมื่อได้สัมผัสรู้สึกถึงความสุข ความเบิกบาน และความสบายใจ นอกจากนั้น ดอกไม้บางชนิดที่เคยได้ปลูกร่วมกันกับแม่เมื่อครั้งยังเยาว์วัยในชนบท การเฝ้าดูวันที่ต้นของดอกไม้เจริญเติบโต ผลิบาน ออกดอกออกผล ทำให้มีความรู้สึกสุขใจมากขึ้นเป็นทวีคูณ เกิดความรักความผูกพันกับดอกไม้ยิ่งนัก เมื่อได้คิดถึงช่วงเวลาแห่งความสุขนั้น รวมไปถึงการได้รับและการได้มอบดอกไม้ให้คนรอบข้าง ยังได้สร้างความรู้สึกอบอุ่นใจ ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจินตนาการและแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบภาพพิมพ์แบบกึ่งเหมือนจริง ถ่ายทอดออกมาด้วยทัศนคติเฉพาะตน ทำให้ผู้สร้างสรรค์สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระ ในรูปแบบและเนื้อหาของผลงาน

2. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้

ชุดดอกไม้แห่งความสุขในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ มีรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นรูปแบบกึ่งเหมือนจริงที่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปินที่มีชื่อเสียงในวงการศิลปะหลาย ๆ ท่าน ทั้งอิทธิพลแนวความคิดมาจากดอกไม้และวิธีการแกะไม้ ซึ่งเป็นลักษณะภาพพิมพ์แบบ 2 มิติ มีความลึก ตื้น และมีมิติในงาน เป็นภาพที่มีระยะใกล้ไกล มีมิติความลึกของภาพ ซึ่งในขั้นตอน

การสร้างสรรค์ผลงานนั้น เริ่มจากการแกะแผ่นกระดานไม้อัดเป็นแม่พิมพ์ โดยขยายแบบจากภาพร่างต้นแบบให้เท่ากับขนาดของแผ่นไม้อัดที่เตรียมไว้ แล้วคัดลอกลงแผ่นไม้อัด หลังจากนั้นก็แกะเนื้อไม้ในส่วนที่ไม่ต้องการออก เป็นการแกะเนื้อไม้อัดไปทีละสี เริ่มลงสีจากสีที่อ่อนที่สุดไปหาสีที่เข้มที่สุด เมื่อครบทุกสีตามที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว นำผลงานไปตากให้สีแห้งสนิท เป็นผลงานเสร็จสมบูรณ์ทั้งหมด จำนวน 5 ชิ้น ดังนี้

2.1 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 1

ภาพที่ 1 ดอกไม้แห่งความสุข 1
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้

ด้านแนวเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานดอกไม้แห่งความสุข 1 สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกในเรื่องราวที่อยู่ในความทรงจำของผู้วิจัยที่ได้ปลูกดอกไม้กับคุณแม่ และการได้รับดอกไม้จากคนรักคนรอบข้าง คือภาพรอยยิ้มแห่งความสุขที่ได้สัมผัสและพบเจอตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สร้างความสุขความผ่อนคลาย สดใส ร่าเริง สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดจินตนาการที่ต้องการสร้างสรรค์บรรยากาศความสุขจากดอกไม้ที่แฝงไปด้วยความสุข ความสวยงาม ตามแบบที่ผู้วิจัยต้องการ ส่วนด้านรูปทรง ผู้วิจัยนำเสนอรูปทรงของดอกไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีการทับซ้อนของกลีบดอก ความสวยงามของสีสันดอกไม้ และรูปทรงของต้นไม้ใบไม้ของดอกไม้ชนิดนั้น ๆ ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชนิด เพื่อให้เห็นจุดเด่นที่ต้องการนำเสนอ ส่วนด้านเทคนิค ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ ใช้สีโทนที่แสดงถึงความอบอุ่น โดยใช้การแกะสีออกเป็นทีละชั้น เพื่อให้สีทับซ้อนกันให้เกิดมิติและระยะในผลงาน ทำให้เกิดบรรยากาศแสดงออกถึงการทับซ้อนของดอกไม้แต่ละชนิด ส่วนด้านผลงานที่ปรากฏ สามารถสื่อให้เห็นถึงบรรยากาศของผลงานได้ โดยการเน้นสิ่งที่ต้องการใช้เป็นจุดเด่น คือกลุ่มดอกไม้ที่อยู่ตรงกลางภาพ การใช้สีที่มีความผ่อนคลาย มีการเน้นน้ำหนักทำให้เกิดระยะในผลงาน ในบางพื้นที่มีการใช้รูปทรงและสีที่ไม่สัมพันธ์กับเรื่องราว ทำให้ภาพดูแข็ง ในผลงานชิ้นที่ 1 นี้และทำให้ผลงานดูขาดความน่าสนใจ

2.2 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 2

ภาพที่ 2 ดอกไม้แห่งความสุข 2
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้

ด้านแนวเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานดอกไม้แห่งความสุข 2 ต้องการถ่ายทอดบรรยากาศที่สื่อถึงความสุข ความอบอุ่นกับการได้สัมผัส พบเจอดอกไม้ตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นดอกลีลาวดี ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกบานชื่น ผ่านสีสันที่แสดงออกในผลงานที่ต้องการนำเสนอถึงความสวยงามและความสุข ส่วนด้านรูปทรง ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปทรงกลีบดอก ใบ กิ่ง ก้านที่พลิ้วไหว สีสันที่สดใส อบอุ่นของดอกไม้ ลักษณะดอกไม้และพันธุ์ดอกไม้ ที่มีอยู่ในชุมชนชนบทอีสาน การเน้นจุดเด่นที่ช่อดอกต้องการนำเสนอให้โดดเด่น และปล่อยพื้นที่ว่างให้กลืนไปกับบรรยากาศ เพื่อแสดงถึงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของดอกไม้ในช่วงเวลาที่แสงแดดตกกระทบกลีบดอกมีแสงและเงาปรากฏในกลีบดอกสวยงาม ส่วนด้านเทคนิค ผู้วิจัยใช้เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ โดยใช้โทนสีที่อบอุ่นบาง ๆ ทับซ้อนสีเพื่อให้มีระยะในการสร้างบรรยากาศ เพื่อสื่อถึงบรรยากาศแห่งความสุขและผ่อนคลาย ส่วนด้านผลงานที่ปรากฏ ผู้วิจัยต้องการสื่อถึงความรู้สึกบรรยากาศความสุขจากดอกไม้ผ่านสีสันในผลงาน โดยการเน้นสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้เป็น

จุดเด่น การใช้สีที่มีความนุ่มนวล เบาบาง เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและแนวความคิดที่แสดงออกในผลงาน แต่ในบางส่วนใช้รูปทรงน้อยจนเกินไป อาจทำให้ขาดความสัมพันธ์กับเรื่องราวทำให้ผลงานดูแล้วขาดองค์ประกอบและน้ำหนัก จึงทำให้ผลงานที่ออกมายังไม่ลงตัว ยังเน้นจุดเด่นหรือส่วนที่ต้องปล่อยให้กลืนไปกับบรรยากาศออกจากกันยังไม่ดีเท่าที่ควร

2.3 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 3

ภาพที่ 3 ดอกไม้แห่งความสุข 3
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้

ด้านแนวเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานดอกไม้แห่งความสุข 3 ผู้วิจัยต้องการสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมของดอกไม้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา ผ่านสีสันในผลงาน เป็นบรรยากาศที่มีความสุข สดใส ผ่อนคลาย ที่แฝงอยู่ในสีสันของดอกไม้ชนิดนั้น ๆ ส่วนด้านรูปทรง ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปทรงของดอกไม้ที่มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่แตกต่างกันในผลงาน ความงามของสีสันดอก ต้น ใบ กิ่ง ตัดทอนให้

เกิดรูปทรงใหม่ โดยเน้นจุดเด่นที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงการสร้างความสุขที่มาจากดอกไม้ จัดวางดอกไม้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน เน้นสีสร้างบรรยากาศ ส่วนด้านเทคนิคผู้วิจัยใช้เทคนิคการแกะไม้ แยกเป็นสีแต่ละชั้น โดยใช้โทนสีอุ่น แตะบาง ๆ สีที่มีความนุ่มนวล เบาบางอ่อนหวาน เพื่อสร้างบรรยากาศของความสุข สดใสและอบอุ่น จากดอกไม้ที่ได้สัมผัสและพบเจอ โดยใช้วิธีการแกะสีแต่ละสีออกเป็นชั้น ๆ เพื่อให้ผลงานมีมิติ เกิดระยะในผลงาน และมีสีสันที่หลากหลาย ทับซ้อนกันให้ภาพดูชัดมีความตื้นลึกตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการแสดงออกของผลงานที่ปรากฏนั้น การจัดองค์ประกอบยังไม่ลงตัว ทำให้ผลงานที่สร้างสรรค์ออกมานั้นยังไม่ครอบคลุมในเนื้อหา ขาดการเน้นส่วนที่เป็นจุดเด่น รูปทรงของผลงานยังไม่ตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก ขาดน้ำหนักของวัตถุที่อยู่ในระยะหน้า การผลักระยะยังไม่มีความชัดเจน

2.4 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 4

ภาพที่ 4 ดอกไม้แห่งความสุข 4
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้

ด้านแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ผลงานดอกไม้แห่งความสุข 4 สะท้อนให้เห็นถึงความสุขจากดอกไม้ที่แฝงไปด้วยความงาม ความอบอุ่น สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดจินตนาการ จากการนำลักษณะรูปทรงของดอกไม้มาถ่ายทอดผ่านทัศนคติส่วนตัว จึงเกิดแรงผลักดันให้สร้างสรรค์ผลงานจากความสุขภายในสู่ความงามที่ปรากฏบนผลงาน ส่วนด้านรูปทรงผู้วิจัยได้ค้นคว้ารูปทรงของดอกไม้ชนิดต่าง ๆ รูปทรงของใบ กิ่ง การซ้อนกันของดอก ลักษณะกลีบดอกของดอกไม้ และสีสันของดอกไม้ เพื่อถ่ายทอดผลงานให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น โดยจัดองค์ประกอบให้ดอกไม้มีความโดดเด่นชัดเจน ส่วนด้านเทคนิคผู้วิจัยใช้เทคนิคการแกะไม้ โดยการแกะเนื้อไม้อัดกลิ้งสีที่ละชั้น ใช้สีโทนอุ่นดูแล้วสบายตา ผ่อนคลาย รู้สึกสดชื่นและมีความสุข เพื่อสื่อให้เห็นถึงบรรยากาศของความสุขที่ได้จากสีสันของดอกไม้ มีการทับซ้อนกันของสีในเทคนิคเพื่อสร้างระยะ และสีที่หลากหลาย เพื่อให้ผลงานเด่นชัดขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะในผลงานที่ปรากฏ การเน้นส่วนที่เป็นจุดเด่นในผลงาน และการปล่อยพื้นที่ว่างให้เกิดบรรยากาศทำให้ผลงานดูมีความน่าสนใจมากขึ้น การซ้ำของรูปทรงต่าง ๆ ในผลงานจะทำให้ดูเท่ากันขาดระยะขาดเสน่ห์ การให้น้ำหนักของสีช่วยให้ผลงานดูมีระยะ มีมิติมากขึ้น ช่วยให้ผลงานเกิดความลงตัวและมีความสมบูรณ์

2.5 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 5

ภาพที่ 5 ดอกไม้แห่งความสุข 5
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้

ด้านแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ผลงานดอกไม้แห่งความสุข 5 สะท้อนให้เห็นถึงความสุขจากความงามของดอกไม้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดจินตนาการที่จะถ่ายทอดความงามของดอกไม้เป็นช่อ เป็นกลุ่มแสดงถึงความรัก ความผูกพัน ส่วนด้านรูปทรงผู้วิจัยได้ค้นคว้ารูปทรงของดอกไม้ชนิดต่าง ๆ มาจัดวางในรูปแบบ รูปทรงของใบ กิ่ง การซ้อนกันของดอก ลักษณะกลีบดอกของดอกไม้ และสีสันของดอกไม้ เพื่อถ่ายทอดผลงานให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ส่วนด้านเทคนิคผู้วิจัยใช้เทคนิคการแกะไม้ โดยการแกะสีที่ละชั้นออก ใช้สีที่ดูแล้วสบายตา อบอุ่น ผ่อนคลาย เพื่อสื่อให้เห็นถึงบรรยากาศของความสุขที่ได้จากความสวยงามของดอกไม้ จาก

สีสันการทับซ้อนกันของดอกไม้ที่เกิดจากเทคนิคการแกะไม้นั้น ทำให้มีน้ำหนักมีระยะปรากฏในผลงาน และสร้างสีสันที่หลากหลาย เพื่อให้ผลงานเด่นชัดขึ้น ส่วนการนำเสนอผลงานที่ปรากฏนั้น มีการเน้นจุดเด่นในผลงานและมีการปล่อยพื้นที่ว่างให้เกิดบรรยากาศทำให้ผลงานดูมีความน่าสนใจมากขึ้น การซ้ำของรูปทรงต่าง ๆ ในผลงานจะทำให้ดูเท่ากันขาดระยะขาดเสน่ห์ การให้น้ำหนักของสีช่วยให้ผลงานดูมีระยะ มีมิติมากขึ้น ช่วยให้ผลงานเกิดความลงตัวและมีความสมบูรณ์

สรุปผล

1. แนวเรื่องดอกไม้แห่งความสุข ได้ศึกษาดอกไม้แต่ละชนิดแต่ละสายพันธุ์จากข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม ที่มีเนื้อหาแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่ผู้วิจัยชื่นชอบมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งได้ศึกษาดอกไม้แต่ละชนิดแต่ละสายพันธุ์ ศึกษารูปทรงและสีสันของดอกไม้ในแต่ละชนิดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทีมีความงามทำให้เกิดจินตนาการสามารถสร้างความสุข สร้างความสดชื่นแก่ผู้พบเห็น จากความงามของดอกไม้ ทั้งในส่วนของรูปทรงสีสันของดอกไม้นั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความประหลาดใจและความอัศจรรย์ใจที่ธรรมชาติได้รังสรรค์ขึ้นมาอย่างงดงาม การทับซ้อนของกลีบดอกไม้ สีสันที่สวยงาม หรือแม้กระทั่งกลิ่นของดอกไม้ที่มีความหอมแต่ละชนิดก็แตกต่างกันออกไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เมื่อได้สัมผัสรู้สึกถึงความสุข ความเบิกบาน และความสบายใจ นอกจากนั้น ดอกไม้บางชนิดที่เคยได้ปลูกร่วมกันกับแม่เมื่อครั้งยังเยาว์วัยในชนบท การเฝ้าดูวันที่ต้นของดอกไม้เจริญเติบโตผลิบาน ออกดอกออกผล ทำให้มีความรู้สึกสุขใจมากขึ้นเป็นทวีคูณ เกิดความรักความผูกพันกับดอกไม้ยิ่งนัก เมื่อได้คิดถึงช่วงเวลาแห่งความสุขนั้น รวมไปถึงการได้รับและการได้มอบดอกไม้ให้คนรอบข้าง ยังได้สร้างความรู้สึกอบอุ่นใจ ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจินตนาการและแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบภาพพิมพ์แบบกึ่งเหมือนจริง ถ่ายทอดออกมา

ด้วยทัศนคติเฉพาะตน ทำให้ผู้สร้างสรรค์สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระในรูปแบบและเนื้อหาของผลงาน

2. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุดดอกไม้แห่งความสุข จำนวน 5 ชิ้น ผู้วิจัยนำเอาแนวความคิดมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ในแนวเรื่อง ดอกไม้แห่งความสุข เพื่อตอบสนองอารมณ์ความคิดและจินตนาการที่มีต่อความสวยงามของดอกไม้ที่อยู่ในความทรงจำ เป็นผลงานที่สะท้อนถึงบรรยากาศแห่งความสุขในการได้สัมผัสกับความงาม จึงได้พยายามจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ลดน้อยลง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ให้มากที่สุด ผู้สร้างสรรค์ได้ทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจจนทำให้ผลงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามที่คาดหวังไว้ โดยการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก บรรยากาศแห่งความสุขผ่านสีสันในผลงานภาพพิมพ์ชุดนี้ โดยมีขอบเขตของแนวเรื่อง เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงดอกไม้แห่งความสุข ดอกไม้ที่สร้างความสดชื่น สดใส ผ่อนคลาย ถ่ายทอดผลงานออกมาให้ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อดอกไม้ เช่น ดอกบานชื่น กุหลาบ และดอกไม้อื่น ๆ ซึ่งในขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานนั้น เริ่มจากการแกะแผ่นกระดานไม้อัดเป็นแม่พิมพ์ โดยขยายแบบจากภาพร่างต้นแบบให้เท่ากับขนาดของแผ่นไม้อัดที่เตรียมไว้ แล้วคัดลอกลงแผ่นไม้อัด หลังจากนั้นก็แกะเนื้อไม้ในส่วนที่ไม่ต้องการออก เป็นการแกะเนื้อไม้อัดไปทีละสี เริ่มลงสีจากสีที่อ่อนที่สุดไปหาสีที่เข้มที่สุด เมื่อครบทุกสีตามที่กำหนดเรียบร้อยแล้วนำผลงานไปตากให้สีแห้งสนิท แล้วนำไปเข้ากรอบให้เสร็จสมบูรณ์ ส่วนขอบเขตของรูปทรงนั้น เน้นรูปทรงที่มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนสามารถสื่อถึงความสวยงามของดอกไม้แต่ละชนิดในชนบทอีสานที่แฝงไปด้วยความสุข สดใส สดชื่น ผ่อนคลาย เรียบง่าย ทำให้เกิดความสวยงามได้อย่างชัดเจน ส่วนด้านเทคนิคและกลวิธี ผลงานส่วนมากจะใช้โทนสีที่แสดงถึงความอบอุ่น เพื่อสะท้อนถึงบรรยากาศและความสุขจากดอกไม้ ส่วนของการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์จะสร้างจังหวะของผลงานให้เกิดมิติด้วยสีและเทคนิคที่ผู้สร้างสรรค์มีความถนัด ในด้านรูปแบบ

ผลงานเป็นรูปแบบกึ่งเหมือนจริง จำเป็นต้องมีความเข้าใจในลักษณะผลงานด้วย คุณค่าของงานจะเน้นโครงสร้างองค์ประกอบที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดจินตนาการขึ้นมาได้มีการดัดแปลงธรรมชาติโดยนำเอาหลักการจากองค์ประกอบศิลป์และทัศนธาตุทางศิลปะมาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ สวยงามดังที่ผู้สร้างสรรค์ถ่ายทอดออกมา ส่วนด้านรูปทรง เป็นรูปทรงที่เกิดจากแรงบันดาลใจและจินตนาการ จากดอกไม้ ดอกบานชื่น กุหลาบ จำปา ดอกหญ้า ทำให้เกิดการเพ้อฝันจากรูปทรงดังกล่าวและมีการตัดทอนรูปทรงเพื่อให้ผลงานออกมาในรูปแบบเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ การใช้โครงสร้างของเส้นถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากของผลงาน จังหวะของเส้นจะเกิดการเคลื่อนไหวที่ทำให้ผลงานสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกออกมาได้อย่างประทับใจ การสร้างระยะที่ซับซ้อนต้องอาศัยเส้น เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานประกอบกับรูปทรงและพื้นที่ว่างแสดงถึงสภาพแวดล้อมบรรยากาศความสุข ความสดใส สดชื่นผ่อนคลาย พื้นที่ที่ปล่อยช่องว่างไม่ใหญ่และไม่น้อยจนเกินไปทำให้รู้สึกพอดี ไม่อึดอัด สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจที่มีความสุข ผ่อนคลายไม่เครียดเกินไป ในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยดอกไม้ สีสันสวยงาม เป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อออกมา รวมไปถึงการใช้แสงและเงาในผลงานต้องอาศัยการกำหนดแสง ให้เกิดจุดเด่นของผลงานและสร้างน้ำหนักให้แก่ผลงาน โดยแสงและเงาสามารถทำให้เกิดความสมดุล มีมิติ เกิดระยะของผลงาน และน้ำหนักของสีให้มีความลงตัวทำให้ผลงานดูสมบูรณ์มากขึ้น

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาแนวเรื่อง ดอกไม้แห่งความสุข

ความสวยงามของดอกไม้เป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการศึกษาหาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์เป็นผลงานสร้างสรรค์ในหัวข้อชุด ดอกไม้แห่งความสุข ในการศึกษาหาข้อมูลสร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากข้อมูลทางสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับดอกไม้ในพื้นที่ถิ่นอีสาน ชนิดที่ปลูก

สีสัน สายพันธุ์ต่าง ๆ รวมถึงลักษณะของดอกไม้ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ผลงาน สอดคล้องกับเนื้อหาแนวเรื่องผลงานของ กิติพงษ์ มากสิน คือ การใช้ดอกไม้ที่มีในพื้นที่ใกล้ตัว เป็นธรรมชาติยึดมั่นในการเขียนภาพให้ได้เหมือนจริง และมีสีสันที่สดใส รวมถึงการไล่น้ำหนักที่สวยงาม ทำแล้วมีความสุขทางใจ ผ่อนคลาย อันส่งผลให้เกิดความสุข และความรักในผลงานที่แสดงออกมา

2. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ ชุดดอกไม้แห่งความสุข

ผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้มีวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 คือ การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำเนื้อหาข้อมูลจากสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสารและอิทธิพลทางศิลปกรรมมาเป็นเนื้อหาและแนวเรื่องในการสร้างสรรค์จนได้สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงาน ในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้านเทคนิคสี คือ ภาพพิมพ์แกะไม้ สอดคล้องกับเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของ ศรีใจ กันทะวัง คือ ใช้เทคนิคสีจากการแกะไม้ที่มีความสวยงามของเส้นที่ไปในทางเดียวกัน ทำให้ภาพดูเหมือนมีความเคลื่อนไหว การจัดวางรูปทรง จัดวางองค์ประกอบในภาพ ลงสีบรรยากาศและทับซ้อนสีอย่างสวยงาม ลงสีเป็นชั้น ๆ ทับซ้อนกันไปเพื่อให้เกิดระยะของภาพ และเกิดมิติในภาพผลงาน ตัดเส้นโดยการแกะลงให้ลึกกว่าสีชั้นอื่น ๆ คัดเน้นรูปทรงหลักจุดเด่นในภาพ แล้วค่อยนำไปพิมพ์ให้เกิดรูปทรง และเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ในผลงานสร้างสรรค์จำนวน 5 ชิ้น จนได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์รูปแบบกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคการแกะไม้ในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ ชุด ดอกไม้แห่งความสุข ผู้สร้างสรรค์มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำเอกสารไปใช้ประโยชน์

เอกสารประกอบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิพม์ ชุด ดอกไม้แห่ง

ความสุข สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ในรูปแบบงานกึ่งเหมือนจริง การนำองค์ความรู้มาสร้างสรรค์ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดประสบการณ์ในการทำงาน ผลงานสร้างสรรค์ผลงานชุด ดอกไม้แห่งความสุข งานวิจัยฉบับนี้ เป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางด้านความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์ ที่ตัวของผู้สร้างสรรค์ ได้รับการพัฒนา วิจารณ์ ติชม อย่างต่อเนื่องจากคณะครูอาจารย์ที่ปรึกษา ผลงานและเอกสารประกอบสร้างสรรค์ในชิ้นนี้ อาจสร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับผู้ที่สนใจในเรื่องและเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการศึกษา เป็นทิศทางในการหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 การสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเข้าใจในเนื้อหาที่กำลังสร้างสรรค์อย่างชัดเจน มีข้อมูลทางสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม เพื่อสนับสนุนเนื้อหาแนวเรื่องและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานได้ง่ายขึ้น

2.2 การวางแผนในการทำงาน เช่น กำหนดระยะเวลาในการทำงานให้เหมาะสมกับงานแต่ละชิ้น มีความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการ การสร้างสรรค์ผลงาน จะได้ไม่เกิดการล่าช้าเสียเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน

บรรณานุกรม

กมล คงทอง. (2543). *ศิลปะภาพพิมพ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ขุนพล บุญจำเนียร. (2556). *ภาพพิมพ์แกะไม้ (Woodcut) การแนะนำการทำภาพพิมพ์*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561, จาก http://woodcutmahasarakham.blogspot.com

ชลูด นิ่มเสมอ. (2553). *องค์ประกอบศิลป์.* พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

มัย ตะติยะ. (2547). *สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์.* กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

ศุภชัย สุกขีโชติ. (2561). *จิตรกรรม(Painting).* สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561, จาก ffa.bpi.ac.th/bk/1story.html

องค์ประกอบศิลป์. (2556). สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561, จาก http://www.vattaka.com/art/form04.jpg

อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2555). *ศิลปะภาพพิมพ์.* สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2561, จาก http://53010610041.blogspot.com/2012/06/printmaking.html

Phunnak, Jiraporn. (2562). *ศิลปะภาพพิมพ์ Printmaking หรือ Graphic Arts.* สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2561, https://prezi.com/q6cf-nmeezqr/printmaking-graphic- Arts.

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด
The Creation of Painting Theme “Bun Pha Wet”

เอนก พลโยธา[1]
Anek Phonyotha[1]
Received: November 16, 2020
Revised: December 17, 2020
Accepted: December 22, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ 2 ประการดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดบุญผะเหวด เทคนิคการระบายสีอะครีลิคบนผ้าใบ โดยมีวิธีการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทำภาพร่างต้นแบบ ดำเนินการสร้างสรรค์พัฒนาผลงาน และสรุปผลการสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

จากการศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน เป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน มีความเป็นมาช้านาน ยึดถือปฏิบัติและสืบสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีตบ้านคองเมือง” หรือ “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่มุ่งให้ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกันทำกิจกรรมให้กับชุมชนและหมู่บ้านของตน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ เป็นประเพณีที่สำคัญในรอบ 12 เดือน สำหรับบุญผะเหวดเป็นงานบุญประจำเดือนสี่ เป็นบุญประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ หรือเรียกว่า บุญมหาชาติ จากสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงทำให้ผู้วิจัยชื่นชอบในความสนุกสนานผูกพันกับวิถีประเพณีและได้เกิดเติบโตมาในท่ามกลางประเพณีอีสานที่ดีงาม จึงได้เกิดความรู้สึกต้องการถ่ายทอดประเพณีอีสานที่ทรงคุณค่า โดยผู้วิจัยเลือกนำบุญผะเหวดหรือบุญเดือนสี่ มาบันทึกทำเป็นผลงานจิตรกรรมที่มีคุณค่าถ่ายทอด

[1] โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ (anek.2019.05@gmail.com)

ความรู้สึกแสดงออกถึงงานบุญผะเหวด ที่เป็นบุญใหญ่ของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด เทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ จำนวน 4 ชิ้น ซึ่งมีแรงบันดาลใจมาจากประเพณีบุญผะเหวด มาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ เพื่อสื่อให้เห็นถึงวิถีของผู้คน ความเชื่อ ความศรัทธาในบุญประเพณี ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกลุ่มคน เครื่องแต่งกาย บรรยากาศในงานบุญ และแสดงให้เห็นความงดงามของบุญประเพณีในภาคอีสาน ผลจากการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้พบว่า การแสดงเนื้อหาเรื่องราวงานประเพณีบุญผะเหวด ที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนในด้านการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่เกี่ยวกับการกำหนดพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานบุญผะเหวด ที่เป็นภาพประทับใจ สามารถสะท้อนเนื้อหาเรื่องราวตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ทุกประการ

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, จิตรกรรม, บุญผะเหวด

Abstract

The three purpose of this creative artwork thesis are as follows 1) to relayway of life and tradition, Isan Culture people it has since ancient Situated on foundation goodness of Buddhism 2) to create Thai artwork, painting, technique, Paint Acrylic on canvas to reflected emotional, feeling, amusement, unity get along well are harmoniousies Northeastern people. “twelve months Merit ”to help people munificent joint activities to the society and the village “twelve months Merit” the environment is natural. Way of life is simple. It makes the creator feel like fun. And was born and raised in Isan. It has been felt. I want to communicate the Isan tradition. The authors selected Bun Pha Wet It is a painting that gives value and a sense of

merit. The great merit of the Roi-Et. The creator took the tradition of merit, which is one of twelve merit. The merit of tradition in the East to create a traditional Thai painting. With acrylic paint techniques to convey the way of people, faith in tradition. Whether it is a group of people. Costume the atmosphere in the ceremony and show the beauty of the traditions in the East. The result of the creation of this thesis. The presentation of Bhattacharya's traditions in acrylic paintings demonstrates a unique identity in the art of composition. About the rituals in the merit. Impressive can reflect the content of the story for the purpose of creativity in all respects. To presented the works of art to the public in the form of exhibition.
Keywords: The Creation, Painting, Bun Pha Wet

บทนำ

คำว่า "ผะเหวด" เป็นสำเนียงของชาวอีสาน ซึ่งหมายถึง พระเวสสันดรการทำบุญผะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดกซึ่งมีจำนวน 13 กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึง พระเวสสันดรผู้ซึ่งบำเพ็ญเพียรอันยิ่งใหญ่ด้วยวิธีบริจาคทาน หรือทานบารมีในชาติสุดท้าย หรือมหาชาติของพระพุทธองค์ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

งานบุญผะเหวดเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสานนิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียวนั้น อานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความสุขตามพุทธคติ ปัจจุบันงานบุญผะเหวดยังหาดูได้ทั่วไปเกือบทุกจังหวัดในภาคอีสาน ภายในงานจะมีขบวนแห่พระเวสสันดรหลายขบวน และนิยมทำขนมจีน (ชาวอีสานเรียกข้าวปุ้น) จำนวนมากเพื่อนำมาเลี้ยงแขกบ้านแขกเมือง

ความสำคัญ บุญผะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสองของชาวอีสาน ถือว่าเป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ ก็พอจะอนุมานได้ถึงสภาพทั่วไป ของชาวอีสานว่า ดอกจิก ดอกจาน บานราวต้นเดือน 3 พุทธศาสนิกชนจะเก็บดอกไม้เหล่านี้ มาร้อยเป็นมาลัยเพื่อตกแต่งศาลาการเปรียญสำหรับบุญมหาชาติและในงานนี้ก็จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดีจะได้อานิสงส์ไปเกิดในภพหน้าที่ดี

โดยทั่วไปชาวอีสาน จะจัดทำบุญผะเหวดปีละ 1 ครั้ง ในช่วงระหว่างเดือน 3 เดือน 4 ไปจนถึงกลางเดือน 5 โดยเฉพาะจังหวัดร้อยเอ็ด จะจัดประเพณีบุญผะเหวดในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนมีนาคมทุกปี โดยจะมีวันรวมตามภาษาอีสาน เรียกว่า วันโฮมบุญ พุทธศาสนิกชนมาช่วยกันจัดตกแต่งศาลาหรือสถานที่ที่จะทำบุญ จัดเตรียมเครื่องสักการะ ดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวพันก้อน มีการตั้งธงใหญ่ ไว้แปดทิศและมีศาลเล็ก ๆ เป็นที่เก็บข้าวพันก้อน และเครื่องคาวหวาน สำหรับ ผีเปรต และมารรอบ ๆ ศาลาจะแขวนผ้าผะเหวดที่แสดงเรื่องราวของพระเวสสันดร ตั้งแต่กัณฑ์ที่ 1 ถึงกัณฑ์สุดท้าย พิธีกรรมสำคัญอีกหนึ่งอย่างในการจัดงานบุญผะเหวดหรืองานเทศน์มหาชาติคือ นิยมที่อัญเชิญพระอุปคุต มาปกป้องคุ้มครองมิให้เกิดเหตุเภทภัยอันตรายทั้งปวง และให้โชคลาภ พุทธศาสนิกชนในการทำบุญมหาชาติ จึงมีการแห่พระอุปคุต ซึ่งสมมุติว่า อัญเชิญมาจากสะดือทะเล

สาระบุญผะเหวด หรืองานบุญมหาชาติ คืองานมหากุศล ให้รำลึกถึงการบำเพ็ญบุญ คือ ความดีที่ยิ่งยวด อันมีการสละความเห็นแก่ตัวเพื่อผลคือ ประโยชน์สุขอันไพศาลของมวลชนมนุษยชาติ เป็นสำคัญ ดังนั้น บรรพชนชาวไทยอีสานแต่โบราณ จึงถือเป็นเทศกาลที่ประชาชนทั้งหลายพึงสนใจร่วมกระทำบำเพ็ญ และได้อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมา จนถึงอนุชนรุ่นหลังที่ควรเห็นคุณค่าและอนุรักษ์เป็นวัฒนธรรมสืบไป

นอกจากนี้ยังเป็นการสังสรรค์ ระหว่างญาติพี่น้องจากแดนไกลดังกับคำ

กล่าวที่ว่า “กินข้าวปุ้น เอาบุญผะเหวด ฟังเทศน์มหาชาติ” ชาวอีสาน มีรากฐานมาจากความเชื่อของศาสนา ที่ปรับให้เข้ากับจารีตพื้นบ้านและยังให้ความนับถือกับผีที่เป็นความเชื่อดั้งเดิม ชาวอีสานจึงยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีตบ้านคองเมือง”หรือ “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่มุ่งให้ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกันทำกิจกรรมให้กับสังคมและหมู่บ้านของตน ฮีตสิบสองคองสิบสี่เป็นประเพณีที่สำคัญในรอบ 12 เดือน จากสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงทำให้ผู้วิจัยรู้สึกชื่นชอบในความสนุก และได้เกิดเติบโตมาในท่ามกลางประเพณีอีสาน จึงได้เกิดความรู้สึกว่า อยากสื่อสารประเพณีอีสานที่ยังหลงเหลืออยู่ โดยผู้สร้างสรรค์เลือกนำบุญผะเหวดหรือบุญเดือนสี่มาบันทึกทำเป็นงานจิตรกรรมที่ให้คุณค่าและความรู้สึกถึงงานบุญผะเหวดที่เป็นบุญใหญ่ของชาวร้อยเอ็ด หรือบุญประจำจังหวัด ซึ่งเป็นรากฐานของผู้วิจัย โดยสร้างสรรค์ผลงานจากความชื่นชอบความสนุกของงานบุญ จึงเลือกสื่อสารในรูปแบบผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด เทคนิคการระบายสีอะครีลิคบนผ้าใบ

วิธีการศึกษา

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลภาคเอกสาร ได้รวบรวมข้อมูล ข้อมูลผลงานของศิลปิน สื่ออินเตอร์เน็ต

หนังสือฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประวัติความเป็นมาของบุญผะเหวด งานบุญต่าง ๆ เพื่อศึกษาในเรื่ององค์ประกอบงานจิตรกรรมไทย การสร้างงานศิลปะ

ที่จำเป็นต้องนำส่วนประกอบต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบภาพเพื่อให้เกิดความลงตัวและสมบูรณ์ ซึ่งคำว่า องค์ประกอบนั้น คือ สิ่งต่าง ๆ ที่นำมารวมกันหรือส่วนของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นรูปขึ้นใหม่ ฉะนั้นสรุปได้ว่าองค์ประกอบก็คือการนำเอาส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญมาประกอบกันมาจัดให้เป็นเอกภาพเกิดความสมบูรณ์ในผลงาน

1.2 ข้อมูลภาคสนาม จากประสบการณ์โดยคนอีสานแต่เกิดและการเฝ้าสังเกตการดำรงชีวิตของคนอีสาน ที่แสดงออกซึ่งความรักความอบอุ่น ความสนุก ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของคนอีสาน ก่อให้เกิดความประทับใจ โดยการแสดงออกด้วยท่าทาง จึงได้บันทึกภาพถ่ายวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสาน การเคลื่อนไหวของคน เครื่องแต่งกายชาวอีสาน บ้านเรือนชนบทอีสาน วัด พระพุทธรูป และบรรยากาศโดยรอบสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในพิธีกรรม ใช้ในการดำรงชีพ ใช้เครื่องหมายที่ใช้ในงานบุญมาวิเคราะห์เพื่อค้นหารูปทรงที่จะมาตอบสนองแนวเรื่องและความคิดที่ต้องการสื่อสาร

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์หาความชัดเจนของแก่นเรื่องโดยการนำข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลเอกสารและรูปแบบผลงานศิลปกรรมของศิลปิน ที่ส่งอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานในแนวความคิด แนวเรื่องวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานที่มีรากฐานมาจากความเชื่อของศาสนาพุทธ และจารีตพื้นบ้านตลอดจนความเชื่อดั้งเดิมของคนในบริเวณนี้ทำให้ชาวอีสานยังคงยึดมั่นผูกพันอยู่ในจารีตประเพณีตลอดมา โดยเน้นวิเคราะห์ถึงเรื่องราวบุญผะเหวด ในรูปร่างลีลา ท่าทางที่สวยงาม มาวิเคราะห์หาความเหมาะสมในการตอบสนองแนวความคิดให้ชัดเจนของเรื่องราว

2.2 การวิเคราะห์เพื่อค้นหารูปแบบ รูปทรง และสัญลักษณ์ โดยการนำข้อมูลจากการบันทึกภาพนิ่งด้วยกล้อง จากเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม ในแง่มุมต่าง ๆ กัน มาวิเคราะห์และสรุป แล้วจัดทำเป็นภาพร่างโดยวิธีการ

สร้างภาพร่างจากข้อมูลภาพถ่าย ใส่รายละเอียดจัดองค์ประกอบใหม่ให้เกิดความสมบูรณ์ ความสมดุล ความมีเอกภาพ จังหวะและรูปทรงสัดส่วนที่เหมาะสมจนได้ความงามทางด้านการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์

2.3 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาเทคนิค กลวิธี เพื่อตอบสนองแนวเรื่อง นำข้อมูลเบื้องต้นมาวิเคราะห์ทั้งภาพถ่ายและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเป็นภาพร่าง (Sketch Drawing) เพื่อค้นหารูปแบบ เทคนิคที่จะสร้างสรรค์ผลงานเป็นงานจิตรกรรม โดยเทคนิควิธีการนำเสนอด้วยสีอะครีลิคบนผ้าใบ

3. ขั้นตอนการจัดทำภาพร่าง ทำภาพร่างต้นแบบบนกระดาษ ค้นหารูปลักษณ์รูปแบบเฉพาะตัวของผลงาน สร้างสรรค์ ประมวลผลภาพร่างด้วยดินสอและปากกาในหลาย ๆ รูปแบบแล้วนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบ ถึงองค์ประกอบทัศนศิลป์เพื่อคัดเลือกภาพร่างนั้นมาขยายเป็นผลงานจริงในขั้นต่อไป

4. ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

4.1 จัดทำข้อมูลเป็นภาพร่าง โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาคเอกสารและภาคสนามมาสรุป แล้วจัดกระทำเป็นภาพร่างโดยวิธีการสร้างภาพร่างจากข้อมูลภาพถ่าย ใส่รายละเอียดจัดองค์ประกอบใหม่ให้เกิดความสมบูรณ์ ความสมดุล ความมีเอกภาพ จังหวะและรูปทรงสัดส่วนที่เหมาะสมจนได้ความงามทางด้านการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์

4.2 การสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องราวจากศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ ได้พัฒนาผลงานตนเองและแก้ปัญหาในงานเพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานตรงตามจุดมุ่งหมายและชัดเจนในเนื้อหา เพื่อพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายจนเป็นผลงานของผู้สร้างสรรค์

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาผลงาน

การพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์นั้น ในผลงานชุดบุญผะเหวด ได้ผ่านการพัฒนาแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเคยสร้างสรรค์แนวงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ จึงได้ผ่าน

การวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จะเป็นตัวอย่างการทดลองหนึ่งของผู้ที่ศึกษางานศิลปะได้พัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ต่อไป การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ชุดบุญผะเหวด เป็นผลงานเพื่อการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเท่านั้น ยังไม่ถือว่าเป็นงานศิลปะที่สมบูรณ์ไร้ที่ติ แต่เป็นกรณีที่เน้นการศึกษาผลงานศิลปะอย่างเป็นขั้นตอน มีการทำงานที่เป็นระเบียบ แบบแผนที่ถูกต้อง

6. สรุปผล

ผลงานการสร้างสรรค์ ชุดบุญผะเหวด ที่ได้ผ่านการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา ในประเพณีบุญผะเหวด เป็นภาพบรรยากาศที่งดงามที่ประทับใจเกิดความต้องการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวโดยการสร้างสรรค์ผลงานเป็นจิตรกรรมไทยแนวประเพณี โดยเทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ในรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตน โดยการนำข้อมูลจากภาคเอกสารและภาคสนาม มาจัดองค์ประกอบ รูปร่าง ให้ตรงจุดมุ่งหมายกับแนวเรื่องของการสร้างบรรยากาศในรูปแบบใหม่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ความชัดเจน รวมทั้งภาพรวมที่ทำให้เกิดอารมณ์ของผลงาน

ผลการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน

จากการศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน เป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน มีความเป็นมาช้านาน ยึดถือปฏิบัติและสืบสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานบุญผะเหวดเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสานนิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียวนั้น อานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความสุขตามพุทธคติ ชาวอีสานยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีตบ้านคองเมือง” หรือ “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่มุ่งให้ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูล

เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกันทำกิจกรรมให้กับชุมชนและหมู่บ้านของตน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ เป็นประเพณีที่สำคัญในรอบ 12 เดือน บุญผะเหวดหรือบุญมหาชาติ เป็นบุญประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่สะท้อนสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงทำให้ผู้วิจัยชื่นชอบในความสนุกสนาน ผูกพันกับวิถีประเพณีและได้เกิดเติบโตมาในท่ามกลางประเพณีอีสานที่ดีงาม จึงได้เกิดแรงบันดาลใจที่จะถ่ายทอดประเพณีอีสานที่ทรงคุณค่า โดยผู้วิจัยเลือกนำบุญผะเหวดหรือบุญเดือนสี่ มาบันทึกทำเป็นผลงานจิตรกรรมที่มีคุณค่าถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกถึงบรรยากาศในงานบุญผะเหวด ซึ่งปัจจุบันงานบุญผะเหวดยังสามารถหาดูได้ทั่วไปเกือบทุกจังหวัดในภาคอีสาน แต่จัดยิ่งใหญ่และเป็นบุญประจำปีของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ภายในงานจะมีขบวนแห่ พระเวสสันดรหลายขบวน และมีการทำขนมจีน (ชาวอีสานเรียกข้าวปุ้น) มากมายมาเลี้ยงแขกบ้านแขกเมือง ความสำคัญบุญผะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสอง ของชาวอีสาน แต่ถ้าถือเป็นเรื่องทาน ก็เป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ ก็พอจะอนุมานได้ถึงสภาพทั่วไป ของชาวอีสานว่า ดอกจิก ดอกจาน บานราวต้นเดือน 3 พุทธศาสนิกชนจะเก็บดอกไม้เหล่านี้ มาร้อยเป็นมาลัยเพื่อตกแต่งศาลาการเปรียญสำหรับบุญมหาชาติและในงานนี้ก็จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้อานิสงส์ไปเกิดในภพหน้าที่ดี

2. สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด เทคนิคการระบายสีอะครีลิคบนผ้าใบ

2.1 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 1

ด้านเนื้อหาประเพณีบุญผะเหวดหรือบุญเดือนสี่นั้น สะท้อนให้เห็นถึง

ภาพที่ 1 แห่ผะเหวดเข้าเมือง
ขนาด 150x200 เซนติเมตร เทคนิคสีอะครีลิค

ความศรัทธาอันแรงกล้าในพระพุทธศาสนา ซึ่งชาวอีสานยึดถือและปฏิบัติกันมาช้านานและอย่างเคร่งครัด ผู้วิจัยสื่อให้เห็นถึงความสนุกสนานสืบต่อความงดงามของขบวนแห่ประเพณีบุญผะเหวด ส่วนด้านรูปแบบ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดเป็นลักษณะงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี แสดงออกถึงลักษณะท่าทางความรู้สึกสนุกสนาน และความศรัทธาของผู้คนที่มาร่วมงานแห่บุญผะเหวด ส่วนด้านเทคนิคผลงานศิลปะชิ้นนี้ค่อนข้างมีปัญหา ในเรื่องเนื้อหาที่นำเอาข้อมูลภาพถ่ายมาจัดประกอบแบบกำหนดรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณีที่ค่อนข้างไม่เข้ากัน การกำหนดรูปแบบบรรยากาศของงาน การสร้างสรรค์ตัวละครที่

ไม่สอดคล้องกัน แต่มีการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างสีสันของผู้คนที่เด่นขึ้นมา

2.2 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 2

ด้านเนื้อหาผลงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตอนฟังเทศน์มหาชาติ

ภาพที่ 2 ฟังเทศน์มหาชาติ
ขนาด 150x200 เซนติเมตร เทคนิคสีอะครีลิค

โดยชาวอีสานมีความเชื่อว่าถ้าหากว่าฟังเทศน์ครบทั้งหมดวันเดียว และจัดเตรียมเครื่องคาย (บูชา) ได้ถูกต้อง ก็จะได้เกิดในศาสนาพระอริยเมตไตรย แต่ถ้าหากตั้งเครื่องคาย ไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดอาเพศและสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ตามมา จึงทำให้ทุกคนในหมู่บ้าน ให้ความสำคัญกับงานนี้อย่างมาก โดยจะมาทำพิธีร่วมกันอีกประการหนึ่ง คือ เพื่อระลึกถึงพระเวสสันดร พระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญเพียรบารมีชาติสุดท้ายของพระองค์ก่อนจะเสวยชาติ และตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในภายหลัง ส่วนด้านรูปแบบ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดเป็นลักษณะงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ท่าทางของผู้คนที่มาร่วมฟังเทศน์งานบุญผะเหวด ความรู้สึกที่ศรัทธา ส่วนด้านเทคนิค เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิค

สีอะครีลิคบนผ้าใบเพื่อสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกความศรัทธาของบรรยากาศการฟังเทศน์ ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่สีหน้าท่าทางอารมณ์ของผู้คนที่มาฟังเทศน์

2.3 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 3

ด้านเนื้อหาผลงานวันโฮมบุญ พุทธศาสนิกชนมาช่วยกันจัดตกแต่งศาลา

ภาพที่ 3 วันโฮมบุญ
ขนาด 150x200 เซนติเมตร เทคนิคสีอะครีลิค

หรือสถานที่ที่จะทำบุญ จัดเตรียมเครื่องสักการะ ดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวตอก อย่างละพันก้อน มีการตั้งธงใหญ่ ไว้แปดทิศ และมีศาลเล็ก ๆ เป็นที่เก็บข้าวพันก้อน และเครื่องคาวหวาน สำหรับ ผี เปรต และมาร รอบ ๆ ศาลาการเปรียญจะแขวนผ้าผะเหวดเป็นเรื่องราวของพระเวสสันดร ตั้งแต่กัณฑ์ที่ 1 ถึงกัณฑ์สุดท้าย การจัดงานประเพณีบุญผะเหวดที่ถือว่าจัดได้ยิ่งใหญ่ เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจะจัดประเพณีบุญผะเหวดในช่วงสัปดาห์แรก ของเดือนมีนาคม ของทุกปี ในชื่องาน “กินข้าวปุ้น บุญผะเหวด ฟังเทศน์มหาชาติ” ส่วนด้านรูปแบบ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดเป็นลักษณะงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ท่าทางของผู้คนที่มี เพื่อสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ความสามัคคี กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ของชาวไทยอีสาน ส่วนด้านเทคนิคสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคสีอะครีลิคบนผ้าใบ ปัญหาที่พบในผลงานงานชิ้นนี้อยู่ที่สีหน้าอารมณ์ของผู้คนที่มาโฮมบุญที่มีรายละเอียดบางส่วนไม่สอดรับกับบรรยากาศของงานบุญ

2.4 การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 4

ภาพที่ 4 วันโฮมบุญ
ขนาด 150x200 เซนติเมตร เทคนิคสีอะครีลิค

ด้านเนื้อหาบุญผะเหวด หรืองานบุญมหาชาติ คืองานมหากุศล ให้รำลึกถึงการบำเพ็ญบุญ คือ ความดีที่ยิ่งยวด อันมีการสละความเห็นแก่ตัวเพื่อผลคือประโยชน์สุขอันไพศาลของมวลชนมนุษยชาติ เป็นสำคัญ ดังนั้น บรรพชนชาวไทยอีสานแต่โบราณ จึงถือเป็นเทศกาลที่ประชาชนทั้งหลายพึงสนใจร่วมกระทำบำเพ็ญและได้อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมา จนถึงอนุชนรุ่นหลังที่ควรเห็นคุณค่าและอนุรักษ์เป็นวัฒนธรรมสืบไป ส่วนด้านรูปแบบ โดยวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจากข้อมูลภาพถ่ายมาใส่รายละเอียดจัดองค์ประกอบใหม่ให้เกิดความสมบูรณ์ความสมดุล มีจังหวะและรูปทรงสัดส่วนที่เหมาะสมจนได้ความงามทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนด้านเทคนิค สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคสีอะค

สรุปผล

จากการศึกษาแนวเรื่องประเพณีบุญผะเหวดในภาคอีสาน เป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน มีความเป็นมาช้านาน ยึดถือปฏิบัติและสืบสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานบุญผะเหวดเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสานนิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียวนั้น อานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความสุขตามพุทธคติ ชาวอีสานยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีตบ้านคองเมือง” หรือ “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่มุ่งให้ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกันทำกิจกรรมให้กับชุมชนและหมู่บ้านของตน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ เป็นประเพณีที่สำคัญในรอบ 12 เดือน บุญผะเหวดหรือเรียกว่า บุญมหาชาติ เป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ที่สะท้อนสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงทำให้ผู้วิจัยชื่นชอบในความสนุกสนาน ผูกพันกับวิถีประเพณีและได้เกิดเติบโตมาในท่ามกลางประเพณีอีสานที่ดีงาม จึงได้เกิดความรู้สึกต้องการถ่ายทอดประเพณีอีสานที่ทรงคุณค่า โดยผู้วิจัยเลือกนำบุญผะเหวดหรือบุญเดือนสี่ มาบันทึกทำเป็นผลงานจิตรกรรมที่มีคุณค่าถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกถึงงานบุญผะเหวด ซึ่งปัจจุบันงานบุญผะเหวดยังสามารถหาดูได้ทั่วไปเกือบทุกจังหวัดในภาคอีสาน แต่จัดยิ่งใหญ่และเป็นบุญประจำปีของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด

สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด เทคนิคการระบายสีอะครีลิคบนจำนวน 4 ชิ้น ซึ่งมีที่มาของแรงบันดาลใจจากประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นบุญหนึ่งใน 12 บุญ ของประเพณีในภาคอีสาน มาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคสีการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ เพื่อสื่อให้เห็นถึงวิถีของผู้คน ความเชื่อ ความศรัทธาในบุญประเพณี ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกลุ่มคน เครื่องแต่งกาย บรรยากาศในงานบุญและแสดงให้เห็นความงดงามของบุญ

ประเพณีในภาคอีสาน ผลจากการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้พบว่า การแสดงเนื้อหาเรื่องราวงานประเพณีบุญผะเหวด ที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนในด้านการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่เกี่ยวกับการกำหนดพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานบุญผะเหวดที่เป็นภาพประทับใจ ที่ได้ผ่านการค้นคว้าข้อมูล แนวคิดในการทำงานของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อการใช้ชีวิตเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา ในประเพณีบุญผะเหวดเป็นภาพบรรยากาศที่งดงามที่ประทับใจเกิดความต้องการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวโดยการสร้างสรรค์ผลงานเป็นงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ ในรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตน โดยการนำข้อมูลจากภาคเอกสารและภาคสนาม มาจัดองค์ประกอบ รูปร่าง ให้ตรงจุดมุ่งหมายกับแนวเรื่องของการสร้างบรรยากาศในรูปขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ความชัดเจน รวมทั้งภาพรวมที่ทำให้เกิดอารมณ์ของผลงาน ในการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์นั้น ในผลงาน ชุด บุญผะเหวด ได้ผ่านการพัฒนาแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จากประสบการณ์ที่ผู้สร้างสรรค์เคยสร้างสรรค์แนวงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ จึงได้ผ่านการวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาและปรึกษาคณะกรรมการเป็นอย่างดี เพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะนี้จะเป็นตัวอย่างการทดลองหนึ่งของผู้ที่ศึกษางานศิลปะได้พัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ต่อไป การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ชุด บุญผะเหวด เป็นผลงานเพื่อเกิดการพัฒนาของการสรรค์ผลงานศิลปะเท่านั้น ยังไม่ถือว่าเป็นงานศิลปะที่สมบูรณ์ไร้ที่ติ แต่เป็นกรณีที่เน้นการศึกษาผลงานศิลปะอย่างเป็นขั้นตอน มีการทำงานที่เป็นระเบียบแบบแผนที่ถูกต้อง

อภิปรายผล

1. การสร้างสรรค์ผลงานเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเห็นสิ่งต่าง ๆ ในประเพณีภาคอีสานได้ในอีกแง่มุมหนึ่ง ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากประเพณีของภาคอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการ สร้างสรรค์และหาความเป็นไปได้ในการ

เชื่อมโยงระหว่างจิตนาการที่แสดงให้เห็นถึง กระบวนการทางความคิดและการทำงานในแต่ละขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่เนื้อหาซึ่งเป็นที่มาและแรงบัลดาลใจในการสร้างสรรค์ตามแนวคิดตลอดจนผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2. มีความมุ่งหมายเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับชีวิตของคนชาวอีสาน วัฒนธรรมประเพณีของคนอีสาน มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งาน ส่วนองค์ประกอบการสร้างสรรค์ได้แนวความคิดในการสร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่กำเนิด มีขนบธรรมเนียมที่ยึดถือปฏิบัติ ความเชื่อความศรัทธา ศาสนาและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ประทับใจ

3. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตภายใต้งานประเพณีบุญผะเหวด จากประสบการณ์ส่วนตน โดยถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกผ่านเทคนิคจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไทย ชุดบุญผะเหวด แสดงถึงเนื้อหาเรื่องราวบุญประเพณีวัฒนธรรม การดำรงชีวิต ความอบอุ่น ความสนุก และบรรยากาศต่าง ๆ ของชาวอีสาน ผู้สร้างสรรค์จึงหยิบเอาประเพณีบุญผะเหวดซึ่งเป็นบุญหนึ่งใน 12 ของบุญประเพณีในภาคอีสาน มาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เพื่อสื่อให้เห็นถึงวิถีของผู้คน ความเชื่อ ความศรัทธาในบุญประเพณี ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกลุ่มคน เครื่องแต่งกาย บรรยากาศในงานบุญและแสดงให้เห็นความงดงามของบุญประเพณีในภาคอีสาน

ข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดบุญผะเหวด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำเอกสารไปใช้ประโยชน์

เอกสารประกอบการสร้างสรรค์ ชุด บุญผะเหวด สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบงานจิตรกรรมแบบไทยประเพณี การนำความรู้ด้านที่มีองค์ความรู้มาสร้างสรรค์ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดประสบการณ์ในการทำงาน งานวิจัยฉบับนี้ เป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางด้าน

ความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์ ที่ตัวของผู้วิจัยได้รับการพัฒนา วิจารณ์ ติชม อย่างต่อเนื่อง ผลงานและเอกสารประกอบสร้างสรรค์ในชิ้นนี้ อาจสร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นอิทธิพล ในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับผู้ที่สนใจในเรื่องและเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการศึกษา เป็นทิศทางในการหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยเทคนิคการวาดภาพด้วยเทคนิคสีอะครีลิค

2.1 การสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยต้องเข้าใจในเนื้อหาที่กำลังสร้างสรรค์อย่างชัดเจน มีข้อมูลทางสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม เพื่อสนับสนุนเนื้อหาแนวเรื่องและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างง่ายขึ้น

2.2 การวางแผนในการทำงาน เช่น กำหนดระยะเวลาในการทำงานให้เหมาะสมกับงานแต่ละชิ้น มีความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการ การสร้างสรรค์ผลงาน จะได้ไม่เกิดการล่าช้าเสียเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.3 ต่อยอดและพัฒนางานผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าราคาของผลงาน จำหน่ายให้แก่นักสะสมผลงานทางศิลปะที่สนใจในผลงานศิลปะ หรือส่งผลงานเข้าแข่งขันการประกวดงานศิลปะ แข่งขันการประกวดผลงานศิลปกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างชื่อเสียงและเกียรติประวัติให้กับตัวเองและเป็นการนำผลงานสร้างสรรค์ของตัวเองสู่สายตาประชาชน

บรรณานุกรม

คมคาย จินโจ. (2556). *ประเพณีบุญบั้งไฟ*. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2560, จากhttp://pakkhadcity.com/about_history_payataan.html

ทิฆัมพร น้อยคำลือ. (2552). *ศิลปะลานคูณ...ธีระวัฒน์ คะนะมะ*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จากhttp://oknation.nationtv.tv/blog/tastesunday/2009/11/03/en

ประเพณีบุญผะเหวด. (2557). สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2560, จาก http://boonphawade.blogspot.com/2014/02/blog-post.html

พรชัย ใจมา. (2543). *วัฏฏะของชีวิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)

รังสิยา สัตนันท์. (2555). *การศึกษาประเพณีบุญผะเหวดที่ปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนังในจังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). *บุญ*. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%8D#cite_ref-2

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). *ประเพณี*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/ประเพณี

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). *พิธีกรรม*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/พิธีกรรม

วิถีอีสาน. (2560). สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2560, จากhttp://www.lib.ubu.ac.th/html/report/ubontraditional/songkran-5.htm

สุภาวดี สายแวว. (2558). *ลวดลายผ้าสู่ประเพณีอีสาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)

kp media. (2552). *ฮีตที่ 5 บุญสรงน้ำ.* สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2560, จาก http://www.thaigoodview.com/node/41035

การพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผลสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต

Development of the Instructional Package of Effective Thai Writing for First Year Students of Rangsit University

รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล[1]
Rapeephan Petchanankul[1]
Received: November 15, 2020
Revised: December 16, 2020
Accepted: December 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดการสอนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 40 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.78/82.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดการสอนอยู่ในระดับมาก

[1] คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (rapeephan.p@rsu.ac.th)

คำสำคัญ: ชุดการสอนการเขียนภาษาไทย, การเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

Abstract

The purposes of this research were as follow: 1) to develop and assess the instructional packages on the Course of Effective Thai Writing, 2) to compare the achievement of students before and after using the instructional packages, and 3) to examine the attitude of students toward the instructional packages. The subjects were 40 undergraduate students who enrolled in Effective Thai Writing subject (THA 220) in the second semester of the academic year 2017. They were selected by purposive sampling technique. The instruments used in this research were: 1) the instructional packages on the course of Effective Thai Writing, 2) pretest and posttest, and 3) questionnaire asking students'opinions. The research was done by having students try out the instructional packages to determine efficiency. Data were collected and analyzed by the use of mean, percentage, standard deviation and t-test.

The results of this research indicated that the instructional packages on the course of Effective Thai Writing has the efficiency rate of 82.78/82.83 level which is higher than the set criteria. In addition, the scores of students after using the instructional packages were higher than before using the instructional packages. Students' scores are significantly different at .05 and the students have a good attitude towards this instructional package.

Keywords: Instructional Package, Effective Thai Writing.

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญในฐานะเป็นภาษาประจำชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง เป็นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และยังเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ช่วยในการพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข ชวน หลีกภัย (2537) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าภาษามีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิต และภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ นอกจากนี้ภาษายังช่วยให้ผู้มีความสามารถทางภาษาประสบความสำเร็จในชีวิตหรือการทำงานต่าง ๆ ได้ ภาษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเทศไทยมีภาษาที่มีความไพเราะ สละสลวย สามารถสื่อความรู้สึก และอารมณ์ของผู้พูดได้เราจึงต้องช่วยกันรักษาให้ดำรงอยู่

การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารนั้น ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญมาก และมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ (2537) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการเขียนว่า “ในทางการสื่อสาร การเขียนถือเป็นหัวใจสำคัญเพราะต้องใช้ในการบันทึกข้อความในการถ่ายทอดข้อความ การจดการจารึก การบันทึก สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีบทบาทในการสื่อสารด้วยภาษาเขียนทั้งนั้น”สอดคล้องกับ สนิท ตั้งทวี (2528) ที่ได้กล่าวว่า “ทักษะการเขียนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีขั้นตอนหลายอย่าง เช่น ผู้เขียนจะต้องนึกคิดก่อนว่าจะเขียนอย่างไร จึงจะมีความหมายตรงกับความคิดของตนเองที่ต้องการจะถ่ายทอด” การเขียนจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเพื่อให้ใช้ในการสื่อสารได้

ทักษะการเขียนถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญและสลับซับซ้อนมาก เพราะในการสื่อสารด้วยการเขียน ผู้เขียนต้องมีความรอบรู้มีความคิด และสั่งสมประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้มาก แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การเขียนในภาษาไทยมีหลายประเภททั้งที่เป็นการเขียนตามรูปแบบ และการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ การเขียนในปัจจุบันนี้มีความสำคัญมาก ต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระและมีการใช้สำนวนภาษาที่สละสลวย ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542) กล่าวว่า ผู้เขียนจะต้องมีภูมิรู้ในเรื่องที่เขียน และเขียนตามรูปแบบที่กำหนดไว้ เพื่อถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวตามที่ผู้เขียนต้องการ

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่สอนรายวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) ที่สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเพื่อให้ทราบความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการเขียนภาษาไทย เพื่อให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาไทยในงานเขียนประเภทต่าง ๆ และเพื่อให้สามารถเขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ได้พิจารณาอุปสรรคปัญหาในการเรียนการสอนรายวิชา พบว่า นักศึกษาไม่สามารถเริ่มต้นหรือลงมือเขียนถ่ายทอดเนื้อหาได้ตามที่นึกคิดไว้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังไม่อาจกำหนดกรอบความคิดของเรื่องราวเนื้อหาที่จะถ่ายทอด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเสริมสร้างทักษะการเขียนของนักศึกษาให้เพิ่มขึ้นด้วยชุดการสอนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล จำนวน 6 หน่วยการเรียน ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเขียน หน่วยที่ 2 จุดมุ่งหมายของการเขียน หน่วยที่ 3 ลักษณะของการเขียนที่ดี หน่วยที่ 4 ประเภทของงานเขียน หน่วยที่ 5 โวหารและท่วงทำนองการเขียน และหน่วยที่ 6 การเขียนความเรียงประเภทต่าง ๆ

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการเรียนตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบ สำหรับใช้ในการทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

3.2 กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ของชุดการสอน และ

แบ่งออกเป็น 8 หน่วย แล้วจึงกำหนดสาระสำคัญ การเรียนรู้ที่คาดหวัง และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเขียน หน่วยที่ 2 จุดมุ่งหมายของการเขียน หน่วยที่ 3 ลักษณะของการเขียนที่ดี หน่วยที่ 4 ประเภทของงานเขียน หน่วยที่ 5 โวหารและท่วงทำนองการเขียน และหน่วยที่ 6 การเขียนความเรียงประเภทต่าง ๆ

3.3 ดำเนินการทดสอบปรับปรุงแก้ไขชุดการสอน โดยการนำชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับแก้ไขความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา ภาษา เมื่อแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษารายบุคคลและกลุ่มย่อย เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องของชุดการสอนในเรื่องความเหมาะสมของเวลา เนื้อหาและกิจกรรม แล้วนำมาปรับแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537)

4. วิธีการเก็บข้อมูล

4.1 การเตรียมการทดลอง

4.1.1 เตรียมชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

4.1.2 ชี้แจงนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล และกำหนดวัน เวลา ของการดำเนินการทดลองเครื่องมือในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

4.2 การดำเนินการทดลอง

4.2.1 ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียน

4.2.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2.3 ให้กลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยด้วยชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล

4.2.4 ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเก็บคะแนนหลังเรียน

ผลการศึกษา

1. ผลการพัฒนาบทเรียน ได้ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (ชุดเดียวกัน) 2) เนื้อหาของบทเรียน จำนวน 6 หน่วยการเรียน 3) แบบทดสอบท้ายบทเรียนแบบอัตนัย

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) ในการทดสอบ มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) จากการทดสอบ

จำนวนนักศึกษา	ร้อยละของคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียน	ร้อยละของแบบทดสอบหลังเรียน	ประสิทธิภาพ
(N)	(E_1)	(E_2)	(E_1 / E_2)
40	82.78	82.83	82.78/82.83

จากตารางที่ 1 แสดงว่าในการทดสอบชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) มีประสิทธิภาพ E1 / E2 เท่ากับ 82.78/82.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ซึ่งเชื่อมั่นได้ว่าชุดการสอนชุดนี้มีประสิทธิภาพ

สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับหลังเรียน

จำนวนนักศึกษา	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน		คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน		t-test
(N)	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
40	36.90	11.80	99.40	12.76	28.56*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ในการทดสอบนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) เป็นดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอน

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	ความพึงพอใจด้านเนื้อหา			
1	แผนการสอนประจำหน่วยช่วยให้นักศึกษาทราบแนวทางในการเรียน	4.95	0.22	มาก
2	การเรียบเรียงเนื้อหาเป็นระบบ ชัดเจน	4.85	0.48	มาก
3	นักศึกษาสามารถเรียนซ้ำในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้ด้วยตนเอง	4.80	0.56	มาก
4	แบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละหน่วยมีระดับความยากง่ายเหมาะสม	4.78	0.58	มาก
5	นักศึกษาได้รับความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์	4.78	0.58	มาก
	ความพึงพอใจด้านรูปแบบ			
6	แบบทดสอบก่อนเรียนช่วยให้นักศึกษาได้ทราบความรู้พื้นฐาน	4.73	0.68	มาก
7	สาระสังเขปช่วยให้นักศึกษาสรุปและทบทวนความรู้	4.85	0.48	มาก
8	กิจกรรม คำถามเข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติได้	4.95	0.22	มาก
9	แนวตอบกิจกรรมเข้าใจง่าย ช่วยให้นักศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องจากการทำกิจกรรม	4.95	0.22	มาก
10	แบบทดสอบหลังเรียนช่วยให้นักศึกษาได้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียน	4.80	0.56	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.84	0.08	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงว่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล (THA 220) มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.84 อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก

สรุปผล

1. ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.78/82.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผลมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล ผลการวิจัยเป็นไปดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอน

จากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากชุดการสอนได้พัฒนาและปรับปรุงอย่างมีระบบ เริ่มจากการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเก็บข้อมูลอย่างละเอียดและได้รับการพิจารณาแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ จึงนำไปทดสอบกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า ชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเมธา ปานพริ้ง (2556) เรื่องหลักการออกแบบการสร้างวีดิทัศน์เพื่อการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการศึกษา มีประสิทธิภาพ 84.13/91.11 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 กล่าวคือชุดการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพมาจากการพัฒนาชุดการสอนครั้งนี้ใช้วิธีการสร้างตามขั้นตอนและหลักวิชา เริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ รูปแบบของบทเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) การสอน อยู่ในส่วนของเนื้อหา และ 2) การทดสอบ ในส่วนของเนื้อหาได้แจ้งจุด

ประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบ เรียงลำดับเนื้อหาได้ชัดเจน ต่อเนื่องทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และมีแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียน รวมทั้งการแจ้งคะแนนของแบบทดสอบให้ทราบ เป็นการให้ผลป้อนกลับในทันที ช่วยเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้นำระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ อันประกอบไปด้วยการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน การวิเคราะห์การเรียนการสอน การกำหนดพฤติกรรมก่อนการเรียนและลักษณะของผู้เรียน การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเขียนข้อสอบ การพัฒนายุทธศาสตร์การเรียนการสอน การพัฒนาและเลือกสื่อการสอน การออกแบบและทำการประเมินผลย่อย ซึ่งทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างได้ผลดีมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามที่วัตถุประสงค์กำหนดไว้สอดคล้องกับ กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2558) ได้กล่าวว่าถ้าองค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอนถูกจัดไว้ให้สัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากผลการทดสอบพบว่า ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สุธีร์ นาทร (2553) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บวิชาภาษาไทย เรื่อง การสร้างคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาที่ใช้ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอาจเนื่องมาจาก ประการแรก ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นสื่อที่เร้าความสนใจของผู้เรียน มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ จัด

แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยย่อย ๆ และจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของแต่ละคน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คงทน และถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ และประการที่สอง กระบวนการเรียนประกอบด้วย การทำแบบทดสอบก่อนเรียน การเรียนเนื้อหา การทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วยแล้ว ช่วยกระตุ้นความสนใจทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน และมีโอกาสทำกิจกรรมไปตามลำดับขั้น ก่อให้เกิดความเข้าใจ และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี ผลการเรียนจึงมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอน

จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.84 อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก แสดงว่าชุดการสอนนี้ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้ดี ช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญญา ขวัญเพ็ง (2557) ที่พบว่า ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนรายบุคคลรายวิชาการเขียนแบบเทคนิคเบื้องต้น เรื่องหลักการเขียนภาพฉายอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาที่ใช้ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิผลมีความพึงพอใจต่อชุดการสอนคือเนื้อหาและรูปแบบของชุดการสอนที่สมกับความสนใจช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและฝึกทักษะการเขียน มีความสุขกับการเรียนรู้ จนทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ เกิดความกระตือรือร้นที่จะฝึกทักษะจนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการนำรูปแบบการสร้างชุดการสอนมาประยุกต์สร้างชุดการสอนในเนื้อหาการสอนทักษะอื่น หรือวิชาอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บรรณานุกรม

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2536). *ชุดการเรียนการสอน*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชวน หลีกภัย (2537). *การใช้ภาษาไทยทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: สารสถาบันภาษาไทย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เอกสารการสอน*. ชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1–5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์. (2537). ประสิทธิภาพในการเขียน. *วิทยาจารย์*, 92(10), 50-53.

นวลลออ กาวิแหง. (2558). *การสร้างชุดการสอนการเขียนสะกดคำยากสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีดอนชัย อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ปริญญา ขวัญเพ็ง. (2557). *การพัฒนาชุดการสอนรายบุคคลรายวิชาการเขียนแบบเทคนิคเบื้องต้นเรื่อง หลักการเขียนภาพฉาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพุขามครุฑมณีอุทิศ จังหวัดเพชรบูรณ์*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

สนิท ตั้งทวี. (2528). *ความรู้และทักษะทางภาษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุธีร์ นาทร. (2553). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บวิชาภาษาไทย เรื่อง การสร้างคำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

สุเมธา ปานพริ้ง (2556). *การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิงเรื่องการสร้างวีดีทัศน์เพื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์

The Satisfaction with the New Media for Public Relations of Thai for Communication Department Facebook Fanpage Followers

ชมพูนุท เมฆเมืองทอง[1] และรตนดา อาจวิชัย[2]
Chomphunut Makemuengthong[1] and Ratanada Ardwichai[2]

Received: November 3, 2020
Revised: December 15, 2020
Accepted: December 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ และ 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ และสถานภาพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก จำนวน 367 คน โดยผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9366 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ T-test, F-test (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งเพศและสถานภาพ

[1] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (Chomphunut@gmail.com)
[2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (Ratanada.ar@rmu.ac.th)

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, สื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์

Abstract

This descriptive research aimed to 1) survey satisfaction of Thai for Communication Department Facebook Fanpage Followers towards the new media for public relations of Thai for Communication Department and 2) comparison between satisfaction of the gender and status. Questionnaire was used for data collection. The sample of this study was 367 Thai for Communication Department Facebook Fanpage Follower by questionnaire with reliability index of 0.9366, using the accidental sampling method. The statistics which were used for descriptive were Mean and Standard deviation, for analysis were T-test and F-test (ANOVA) The objectives of this research were:

1. The satisfaction of the Thai for Communication Department Facebook Fanpage Followers towards the new media for public relations of Thai for Communication Department is the high level.

2. The comparative Thai for Communication Department Facebook Fanpage Followers satisfaction level found that were no significant differences in both their gender and status, at the .05 level.

Keywords: satisfaction, New media for public relation

บทนำ

ปัจจุบันการประชาสัมพันธ์มีการปรับเปลี่ยนสู่การสื่อสารองค์กรที่องค์กรใช้เพื่อทำให้มีการเปิดรับข้อมูลและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้เกี่ยวข้อง อันส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่แต่ละองค์กรตั้งไว้ ดังที่ Eric กล่าวว่า “การสื่อสารองค์กรเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางภาษาและสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน” (Eric, M. E., 2009) ซึ่งรูปแบบการสร้างการเปิดรับข้อมูลและพัฒนาความสัมพันธ์นั้น มีหลากหลาย แต่ที่ได้รับความนิยม อย่างมากคือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทสื่อใหม่

สื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นสื่อใหม่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลที่ตรงตามความต้องการของแต่ละคนได้มากที่สุด เนื่องจากตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ สารประโยชน์ภูมิหลัง การศึกษา สภาพแวดล้อม ความสามารถในการรับสาร บุคลิกภาพ ตลอดจนทัศนคติ ซึ่งเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและการตอบสนอง ต่อข่าวสารที่เปิดรับ (ชมพูนุท เมฆเมืองทอง และศิริประภา แสงจิตร, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฏฐ์ชดา วัฒนาชัยผล (2560) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันมีการนำสื่อใหม่มาใช้กับวงการข่าวผ่านสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต พาเลท หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ รับส่งข่าวสารผ่านทางจีเมล (Gmail) อีเมล (E-mail) เป็นต้น โดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันผู้รับข่าวสารสามารถอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้จากหน้าจอโทรศัพท์เคลื่อนที่ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการนำนวัตกรรมการสื่อสารใหม่ ๆ มาใช้โดยการทำเว็บไซต์ การสร้างแอปพลิเคชั่น ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม รวมถึงเฟซบุ๊กแฟนเพจ

เครือข่ายสื่อสังคม (Social Media) การสื่อสารไร้สายได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมการสื่อสารในสังคม ทำให้องค์การทุกภาคส่วนและเป็นสื่อใหม่เปรียบดังกุญแจสำคัญในการเปิดประตูสู่บริบทใหม่ของการ

สื่อสาร โดยเฉพาะ Facebook Page ถือเป็นสื่อสังคมออนไลน์ประเภทสื่อใหม่ (New Media) ที่ตอบสนองพฤติกรรมการเปิดรับสารของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด (ชมพูนุท เมฆเมืองทอง และศิริประภา แสงจิตร, 2561) ซึ่งสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ใช้รูปแบบของเฟซบุ๊กแฟนเพจชื่อ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร : RMU ในการเผยแพร่สื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ และสื่อสารองค์กรมาแล้ว 6 ปี ตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน 2557 ปัจจุบันมีจำนวนผู้ติดตาม 4,411 คน ในแต่ละเดือนมีผู้เข้าถึงโพสต์ในเพจมากกว่า 30,000 คน ผลจากการใช้สื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ทำให้เกิดการรับรู้ การสร้างภาพลักษณ์ และการยอมรับในวงกว้าง ทั้งจากนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป พิจารณาได้จากอัตราการสมัครเข้าเรียนในสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มียอดผู้สมัครเกินเป้าหมายหรือแผนรับนักศึกษาที่กำหนดไว้หลายปีติดต่อกัน

การใช้สื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาไทยเพื่อการสื่อสาร จึงเป็นวิธีการสื่อสารที่องค์กรใช้เพื่อทำให้มีการเปิดรับข้อมูลและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ความเป็นองค์กร (Brand) อัตลักษณ์องค์กร (Identity) ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันพัฒนาเป็นภาพลักษณ์ (Image) ที่ดีต่อองค์กร จนขยายขอบเขตไปถึงการมีความสัมพันธ์ (Relation) อันดี ที่จะนำไปสู่ชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) อันส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่แต่ละองค์กรตั้งไว้ ดังนั้นการรับรู้องค์กร ไม่ว่าจะเป็นในเชิงบวกหรือเชิงลบตัวแปรสำคัญก็คือการสื่อสาร ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังที่ Van Riel, Berens and Dijkstra (2009) ศาสตราจารย์ด้านสื่อสารองค์กรที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวย้ำถึงความสำคัญของการสื่อสารว่า เปรียบเป็นเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงองค์กร กล่าวไว้ว่า “การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของทุกองค์กร กล่าวคือการสื่อสารเป็นสิ่งที่บริษัทต่าง ๆ ต้องใช้เพื่อเข้าถึงข้อมูลสำคัญที่จำเป็นเพื่อใช้ในการดำเนินงาน”และรุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ (2558)

กล่าวว่า การสื่อสารองค์กร ครอบคลุมถึงการสื่อสารขององค์กรทุกประเภท ทั้งที่เป็นหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานรัฐ ทั้งที่เป็นหน่วยงานธุรกิจซึ่งมุ่งแสวงกำไร และหน่วยงานที่ไม่แสวงกำไร ให้ความสำคัญกับการนำเสนอองค์กรอย่างมีทิศทาง สร้างภาพลักษณ์ และชื่อเสียงที่ดี รวมถึงสร้างการยอมรับและดึงดูดความสนใจจากสาธารณชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดขององค์กรคือได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ต้องการทราบว่า ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร : RMU ที่มีเพศและสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันหรือไม่ จึงต้องการจะสำรวจความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร : RMU ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งผลที่ได้จะนำไปใช้เป็นข้อสนเทศในการพัฒนาสื่อใหม่ เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. สำรวจความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามเพศและสถานภาพ

วิธีการศึกษา

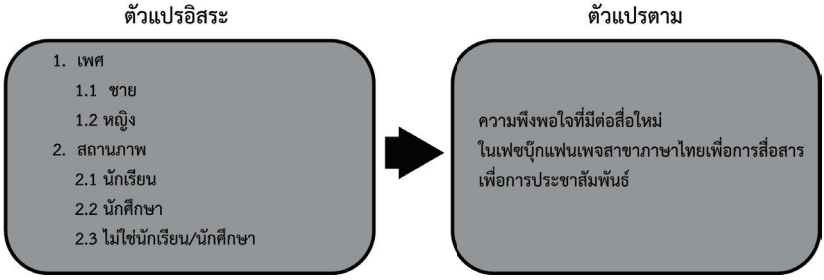
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำนวน 4,411 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำนวน 367 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน และใช้การเก็บรวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. ตัวแปรการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อใหม่ เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร : RMU ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และด้านโพสต์ รวมจำนวน 22 ข้อ โดยผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9366

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามระหว่างเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2559 โดยใช้การเก็บรวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำนวน 367 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน

ที่ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9366 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

4.2 ความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร : RMU ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง พอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง พอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

4.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 การสำรวจความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ใช้สถิติที่ใช้ในการพรรณนาคือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลผลความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

4.2 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟน

เพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามเพศและสถานภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ T-test, F-test (ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษา

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2559 โดยใช้การเก็บรวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารจำนวน 367 คน จำแนกเป็นเพศชายร้อยละ 23.10 เพศหญิงร้อยละ 76.90 สถานภาพนักเรียนร้อยละ 18.35 นักศึกษาร้อยละ 75.27 ไม่ใช่นักเรียนนักศึกษาร้อยละ 6.38 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.41, S.D.=0.37) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด($\overline{X}$= 4.58, S.D.=0.36) รองลงมาคือ ด้านโพสต์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.27, S.D.=0.43) และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.27, S.D.=0.45) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์

รายการความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
ด้านเนื้อหา 1) เรื่องที่นำเสนอ	4.28	0.76	มาก
ด้านเนื้อหา 2) ประเด็นที่นำเสนอ	4.28	0.45	มาก
ด้านเนื้อหา 3) ความน่าสนใจของเรื่องราวที่นำเสนอ	4.09	0.52	มาก
ด้านเนื้อหา 4) สนองต่อความต้องการรับรู้	4.44	0.50	มาก
ด้านเนื้อหา 5) ความแปลกใหม่	4.25	0.74	มาก
รวมด้านเนื้อหา	4.27	0.45	มาก
ด้านสื่อ 1) การใช้ภาพ	4.63	0.48	มากที่สุด
ด้านสื่อ 2) การตกแต่งภาพ	4.66	0.48	มากที่สุด
ด้านสื่อ 3) ใช้รูปแบบตัวอักษรในภาพ	4.70	0.58	มากที่สุด
ด้านสื่อ 4) การใช้สีตัวอักษรในภาพ	4.61	0.56	มากที่สุด
ด้านสื่อ 5) ข้อความในภาพ	4.70	0.46	มากที่สุด
ด้านสื่อ 6) การลำดับภาพเรื่องราวในวีดีโอ	4.55	0.50	มากที่สุด
ด้านสื่อ 7) การตัดต่อวีดีโอ	4.64	0.48	มากที่สุด
ด้านสื่อ 8) การใช้เอฟเฟคในวีดีโอ	4.55	0.66	มากที่สุด
ด้านสื่อ 9) การใช้ซาวน์หรือเพลงประกอบในวีดีโอ	4.64	0.59	มากที่สุด
ด้านสื่อ 10) ข้อความหรือซับไตเติ้ลในวีดีโอ	4.73	0.44	มากที่สุด
ด้านสื่อ 11) เสียงในวีดีโอ	4.28	0.74	มาก
ด้านสื่อ 12) ความยาวของวีดีโอ	4.28	0.45	มาก
รวมด้านสื่อ	4.58	0.36	มากที่สุด
ด้านโพสต์ 1) การเขียนแคปชั่นในโพสต์	4.10	0.52	มาก
ด้านโพสต์ 2) การใช้ภาษาในการเขียนแคปชั่น	4.48	0.50	มาก
ด้านโพสต์ 3) รายละเอียดข้อความแคปชั่นในโพสต์	4.29	0.77	มาก
ด้านโพสต์ 4) การใช้สัญลักษณ์ (icon) แคปชั่นในโพสต์	4.50	0.50	มาก
ด้านโพสต์ 5) ระยะเวลาที่โพสต์	4.50	0.50	มาก
รวมด้านโพสต์	4.37	0.43	มาก
รวมทุกด้าน	4.41	0.37	มาก

2. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งเพศ และสถานภาพ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ตามเพศ

ความพึงพอใจ	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความพึงพอใจโดยรวม	4.41	0.34	4.41	0.38	0.01	0.14

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเพศชาย และเพศหญิง มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ตามสถานภาพ

รายการ		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความพึงพอใจ	Between Groups	0.02	2	0.01	0.06	0.94
	Within Groups	51.43	373	0.14		
	รวม	51.45	375			

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และไม่ใช่นักเรียนนักศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.41, S.D.=0.37) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือด้านสื่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.58, S.D.=0.36) รองลงมาคือ ด้านโพสต์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D.=0.43) และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.27, S.D.=0.45)

2. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยจำแนกตามเพศและสถานภาพ”

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.41, S.D.=0.37)

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ และสถานภาพ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งเพศและสถานภาพ แสดงให้เห็นว่าสื่อใหม่ที่สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารใช้ในการสื่อสารองค์กร และประชาสัมพันธ์ เรื่องราวต่าง ๆ ของสาขาสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทำให้ยอดผู้เข้าถึงโพสต์ในเพจมากกว่า 30,000 คน ต่อเดือน สอดรับกับที่ผู้วิจัย กล่าวไว้ข้างต้นว่า ผลจากการใช้สื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ทำให้เกิดการรับรู้การสร้างภาพลักษณ์ และการยอมรับในวงกว้าง ทั้งจากนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป พิจารณาได้จากอัตราการสมัครเข้าเรียนในสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่มียอดผู้สมัครเกินเป้าหมายหรือแผนรับนักศึกษา ที่กำหนดไว้หลายปีติดต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูนุท เมฆเมืองทอง และศิริประภา แสงจิตร (2561) ที่ได้พัฒนาสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อใหม่ เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเปิดรับสารของวัยรุ่นไทยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านสื่อ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$= 4.58, S.D.=0.36) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จุดเด่นของการใช้สื่อใหม่ในการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คือ ด้านสื่อ ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือวีดิโอ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ก็พึงพอใจระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารนอกจากจะมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีทักษะด้านการใช้ภาษาไทยในระดับที่

ดีแล้ว ยังต้องมีทักษะด้านสื่อ นวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill) ที่เป็นทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) จุดนี้เองทำให้ความโดดเด่นและความพึงพอใจในด้านสื่อที่ใช้ในการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารประสบความสำเร็จ ดังที่ กิตติพร เนาว์สุวรรณ และชัยรัตน์ จุสปาโล (2557) กล่าวว่า การขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้ทัดเทียมกันในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกันและประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ จะต้องมีความพร้อมต่อการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยขณะที่ ระวิ แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2556) ที่ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณี เฟซบุ๊ค (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียนว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการรวมกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ที่จะทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่ายซึ่งเป็นศูนย์กลาง ในการให้บุคคล ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจที่มีต่อสื่อใหม่ เพื่อการประชาสัมพันธ์ในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะและระดับหลักสูตรอื่น ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูล ที่ได้มาใช้ในการประเมินผลการประชาสัมพันธ์ที่ใช้กันในทุกระดับ

2. ในส่วนสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ควรมีการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์ สื่อใหม่ในช่องทางอื่น เช่น YouTube

บรรณานุกรม

กิตติพร เนาว์สุวรรณ และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2557). การเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* 6(2), 156-168.

ชมพูนุท เมฆเมืองทองและศิริประภา แสงจิตร. (2561). การพัฒนาสื่อใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้วยสื่อสังคมออนไลน์. วารสาร*วิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม.* 5(2), 200-209.

ณัฏฐ์ชดา วัฒนาชัยผล. (2560). สื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.* 7(1), 63-71.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีเฟซบุ๊ค (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.* 5(4), 195-205.

รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2558). *การสื่อสารองค์กรแนวคิดการสร้างชื่อเสียงอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eric, M. E. (2009). *Encyclopedia of communication theory.* In W. L. Stephen, & A. F. Karen (Eds.). California : SAGE

Van Riel, C. B., Berens, G., and Dijkstra, M.(2009). Stimulating Strategically Aligned Behavior Among Employees. *Journal of Management Studies.* 46(7), 1197-1126. doi:10.1111/j.1467-6486.2009.00837.x

นวนิยายข้ามภพข้ามชาติเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง : ความเชื่อเรื่องกรรมและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา

Incarnation cross novel entitled “Phromlikhit” written by Raumphaeng : Karma’s belief and Representing Strategies of Buddhist Concepts

สุมาลี พลขุนทรัพย์[1]
Sumalee Phonkhunsap[1]

Received: November 27, 2020
Revised: December 23, 2020
Accepted: December 25, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาและกลวิธีการนำเสนอเรื่องในนวนิยาย “พรหมลิขิต” ของรอมแพง ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายดังกล่าว มีดังนี้ 1) กรรม 2) กิเลส 3) ไตรลักษณ์ 4) วัฏฏะ 3 โดยปรากฏแนวคิดเรื่อง กรรมมากที่สุด สำหรับกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยาย แบ่งเป็น 2 กลวิธี 1) กลวิธีการนำเสนอเรื่อง ได้แก่ (1) กลวิธีการสร้างตัวละคร คือ สร้างให้สมจริง เป็นตัวละครที่มีกิเลส และสร้างให้เหนือจริง เป็นตัวละครที่มีวิชาคาถาอาคม มีมนต์วิเศษที่สามารถพาข้ามกาลเวลาได้ (2) กลวิธีการสร้างฉาก คือ สร้างฉากให้เหมือนจริง มีการสร้างฉากให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ ตลอดจนชนชั้นของคนในสมัยกรุงศรีอยุธยา และสร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริง โดยบรรยายถึงนรกสวรรค์ (3) กลวิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา เพื่อแสดงภูมิหลังและพฤติกรรมของตัวละครเอกในอดีตชาติที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน 2) กลวิธีการใช้ภาษา พบว่า ผู้แต่งเน้นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดภาพและจินตนาการ แนวคิดพุทธศาสนาใน

[1]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (kookkik_kb@hotmail.com)

นวนิยายเรื่องนี้มีการนำเสนอผ่านการเล่าเรื่อง ตัวละครและฉากอย่างมีชั้นเชิงและน่าติดตาม นอกจากนี้บทสนทนาของตัวละครเอกและบทบรรยายยังสอดแทรกปริศนาธรรมไว้ตลอดทั้งเรื่องซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน
คำสำคัญ : นวนิยายอิงประวัติศาสตร์, นวนิยายข้ามภพข้ามชาติ, แนวคิดพุทธศาสนา, กลวิธีการนำเสนอเรื่อง

ABSTRACT

This article aims to study the buddhist concepts and literary techniques in the fiction entitled Phromlikhit written by Raumphaeng. The results reveal that there are four buddhist concepts appearing within the fiction as follow; 1) Karma 2) Passion 3) Trinity 4) Triple circle. Karma is frequently found most divided into 2 techniques. 1) Literary technique; (1) Character building enhances realistic, full of passion, and exaggerating character, for instance magical character capabled of returning back times. (2) Scene building constructs realistic scene relating to history as well as social classes in Kungsriayudhdhaya period and set exaggerating scene about hell and heaven. (3) Flashback describes background and behavior of leading character in the past resulting to the present circumstance. 2) Language strategies found that the author specifically uses figurative language as a tool in order to get imagery. The buddhist concepts in this novel are represented not only appealing narration, characters, and scenes but dhamma puzzles are also inserted throughout story within conversation and descriptive script benefiting to reader.

Keywords: Historocal fiction, Incarnation cross novel, Buddhist concept, Literary techniques

บทนำ

พรหมลิขิตเป็นภาคต่อของบุพเพสันนิวาสนวนิยายชื่อดังของรอมแพง นวนิยายเรื่อง บุพเพสันนิวาสมีการนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ที่สร้างปรากฏการณ์ในประเทศไทยช่วง พ.ศ. 2561 ละครเรื่องนี้ประสบความสำเร็จสูงสุดและส่งผลในวงกว้างระดับชาติ ทุกคนมุ่งให้ความสนใจถือเป็นวรรณกรรมที่มีอิทธิพลด้านเศรษฐกิจและสังคม สำหรับนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิตมีเนื้อหาเน้นเรื่องของกรรมซึ่งตัวละครเอก “พุดตาน” ได้ชื่อว่าหญิงสาวที่มาจากนรก ความน่าสนใจจึงเกิดขึ้นเพราะตัวละครเอกฝ่ายหญิงมีกรรมเก่าจากอดีตชาติและได้พบกับพรหมลิขิตในชาติปัจจุบัน รอมแพง (2562) ผู้แต่งกล่าวถึงนวนิยายเรื่องนี้ว่า “จากนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสที่มีการบอกเล่าเกี่ยวกับการเมืองมีความดราม่าผสมคอมเมดี้และโรแมนติก เมื่อมาเป็นนวนิยายเรื่องพรหมลิขิตที่ข้าพเจ้าไม่ต้องการเดินตามรอยเดิมทั้งหมดของบุพเพสันนิวาส แนวการเขียนจึงกลายเป็นรักโรแมนติกคอมเมดี้แบบบ้าน ๆ เน้นบอกเล่าเรื่องกรรมและเรื่องความรักเป็นหลัก” นอกจากเนื้อเรื่องจะเน้นการนำเสนอเรื่องกรรมแล้ว พรหมลิขิตยังแฝงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอื่น ๆ ไว้ตลอดทั้งเรื่อง แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับความเชื่อเรื่องบุญบาปและการกระทำของมนุษย์ที่ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตไม่ว่าชาติภพใด

รอมแพงเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่มีความโดดเด่นด้านกลวิธีการนำเสนอเรื่องและวิธีการใช้ภาษาที่มีอัตลักษณ์ สามารถใช้ภาษาเป็นอุปกรณ์ในการสร้างอรรถรส บอกเล่าและสรุปย่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายผ่านการใช้ถ้อยคำที่เลือกสรรอย่างมีลีลา ในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต รอมแพงใช้กลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและบรรยายถ่ายทอดอย่างมีเสน่ห์ โดยใช้ความหมายแฝงผ่านชื่อตัวละครเอก “พุดตาน” ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาตอนหนึ่งของเรื่องที่ว่า

“ดอกพุดตานนี้ประหลาดนัก ทั้งวันสามารถเปลี่ยนสีได้สามครา แปลกประหลาดเหมือนดังออเจ้า”

“คุณพี่ไม่รู้อะไร นี่เป็นปริศนาธรรมเชียวนะเจ้าคะ การเปลี่ยนสีของดอกพุดตานก็เหมือนการบอกว่าทุกสิ่งในโลกนี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง และเป็นการบอกว่าชีวิตก็เป็นแบบนี้ มีเกิดขึ้นมา มีตั้งอยู่ แล้วก็มีดับไป” (รอมแพง, 2562)

จากบทสนทนาของตัวละครดังกล่าวทำให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของผู้แต่งว่า ต้องการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาผ่านนวนิยายภาคต่อ และยังคงไว้ ซึ่งการนำเสนอภาพชีวิตผู้คนในสมัยอยุธยา รวมถึงนำเสนอเรื่องราวความรัก และความผูกพันของตัวละครที่กี่ภพชาติก็มิอาจแคล้วคลาดเพราะพรหมลิขิตทำให้หวนคืนกลับมาพบกัน

แนวคิดพุทธศาสนาแฝงอยู่ในนวนิยายไทยหลายเรื่องสาเหตุมาจากการที่คนในสังคมไทยมีความเชื่อถือศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นักเขียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้นำสิ่งที่ตนพบเห็นและอยู่ใกล้ตัวเช่นเรื่องของพุทธศาสนามานำเสนอสอดแทรกผ่านวรรณกรรม เทวัญกานต์ มุ่งปั่นกลาง (2545) ศึกษาเรื่อง กามนิต : กลวิธีการนำเสนอแนวคิดทางพุทธศาสนา ผลการศึกษาปรากฏแนวคิดที่เด่นชัด ได้แก่ แนวคิดเรื่อง ความเป็นอนิจจังของชีวิต สังสารวัฏ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ปฏิจจสมุปบาท อริยสัจ และนิพพาน เพ็ญพิมล ทุมประเสน (2550) ศึกษาเรื่อง พุทธธรรมในนวนิยายของ สุทัสสา อ่อนค้อม ปรากฏ 15 หลักธรรม เช่น หลักไตรลักษณ์ ปฏิจจสมุปบาท กรรม เป็นต้น ส่วนกนกวรรณ คงธนชุณหพร (2554) ศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วเก้า ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายของแก้วเก้ามีลักษณะโดดเด่นในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา และมีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาผ่านบทสนทนา การสร้างตัวละคร ฉาก การเล่าเรื่องย้อนอดีต และชื่อเรื่องงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมีความมุ่งหมายให้ผู้อ่านได้รับรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สะท้อนผ่านนวนิยาย

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง ซึ่งจะทำให้เข้าใจแนวคิดพุทธศาสนาและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่องพรหมลิขิต สะท้อนให้เห็นทัศนคติด้านพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง กรรม ตลอดจนศิลปะในการประพันธ์ของผู้แต่งที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างน่าติดตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง 2) เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง

ขอบเขตของการศึกษา จากนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต แต่งโดย รอมแพง (นามปากกา) ตีพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ คือ 1) แนวคิดพุทธศาสนา หมายถึง หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ผู้เขียนนำเสนอในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต 2) กลวิธีการนำเสนอ หมายถึง วิธีการที่ผู้แต่งใช้ถ่ายทอดเนื้อหาและนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ได้แก่ กลวิธีการสร้างตัวละคร กลวิธีการสร้างฉาก กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีตและกลวิธีการใช้ภาษา

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา คือ การศึกษานวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิดสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง โดยแนวคิดพุทธศาสนาเป็นแนวคิดที่เด่นชัด ผู้แต่งนำเสนอผ่านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และมีความสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหา ตลอดจนใช้แนวคิดเรื่องกลวิธีการนำเสนอซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องและแนวคิดของผู้แต่ง

วิธีดำเนินการศึกษา คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของรอมแพง 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา 3) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอ 4) วิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของ

รอมแพง 5) เสนอผลงานการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

เนื้อหา

การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1. แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง 2. กลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง ดังนี้

1. แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิตของรอมแพง

ผลการศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง พบว่า มีแนวคิดพุทธศาสนาที่ผู้แต่งนำเสนอผ่านเนื้อเรื่อง ได้แก่ 1.1 กรรม 1.2 กิเลส 1.3 ไตรลักษณ์ 1.4 วัฏฏะ 3 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความจงใจหรือจงใจทำ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม (พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, 2546) ซึ่งนวนิยายเรื่องนี้ปรากฏแนวคิดเรื่องกรรมทั้งอกุศลกรรม หมายถึง การกระทำที่ไม่ดีหรือกรรมชั่ว และกุศลกรรรม หมายถึงการกระทำที่ดีหรือกรรมดี ดังเช่น

ตัวอย่าง

“จักว่าเป็นเวรกรรมมีจริงดังที่พวกนั้นด่าว่ามา นอกจากข้าจักลำบากอีผาด อีแจ่ม พวกมันก็หามีชีวิตที่ดีไม่ ถึงจักมิลำบากเยี่ยงข้าแต่ก็มิได้สบาย คำสาปแช่งที่แม่หญิงการะเกดว่าไว้ทำให้พวกเราวิบัติหายล้วนเป็นจริง ทรัพย์สินที่ได้มาล้วนละลายหายไปทั้งยังสร้างความเดือดร้อนจนแทบด่าวดิ้นเช่นนี้” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่าง “นางกลอย” ซึ่งเป็นญาติของแม่หญิงการะเกดกล่าวถึงเรื่องคำสาปแช่งที่แม่หญิงการะเกดได้เคยกล่าวไว้เมื่อครั้งที่อาศัยอยู่ด้วยกันที่เมืองพิษณุโลก เนื่องจากนางกลอยและครอบครัวเคยทำไม่ดีกับแม่หญิงการะเกด ดังนั้นนางกลอยจึงเชื่อในเรื่องเวรกรรมว่าสิ่งที่ตนทำไว้ย้อนกลับมาทำให้ชีวิตของ

ตนและครอบครัวตกต่ำและยากจน และเชื่อว่าความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับตนมาจากคำสาปแช่งของแม่หญิงการะเกด

ตัวอย่าง

"ช่างหนักหนานัก อทิตยาลูกพ่อ หวังว่าเจ้าจักชดใช้เศษกรรมนี้ให้ผ่านไปได้ เพลานี้แล้วมิมีผู้ใดช่วยเจ้าได้นอกจากตัวของเจ้าเอง ขอจงอย่าได้สร้างเวรสร้างกรรมเพิ่มอีกเลย" (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่าง ตัวละครเอก "พุดตาน" ในอดีตชาติเกิดเป็น "พระนางอทิตยา" ซึ่งเคยก่อกรรมหนัก ใส่ร้าย "พระนางจันทราวดี" และสร้างความเดือดร้อนทำให้ผู้คนล้มตายอย่างเจ็บปวดทรมาน ดังนั้น "พุดตาน" จึงต้องชดใช้อกุศลกรรมในหลายภพชาติ

ตัวอย่าง

"ข้าเลือกกลับไปอยู่สมัยอยุธยาเจ้าค่ะ"

"กลับไปอยุธยาก็ใช่ว่าจักสบาย เจ้ากรรมนายเวรของเจ้ายังรอคอยตามซ้ำเติมอยู่ทุกเมื่อ"

"ไม่เป็นไรหรอกเจ้าค่ะ ข้าทำเขาทุกข์ทรมานปานนั้นไม่ว่าจะเวรกรรมไหน ๆ ข้าก็ยินดีรับ เพื่อชดใช้ให้พวกเขาเจ้าค่ะ" (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่าง "พุดตาน" มีโอกาสเลือกที่จะกลับสู่ยุคปัจจุบันและกลับไปสู่ยุคอยุธยา และตัวละครนี้ก็เลือกที่จะกลับไปชดใช้เวรกรรมในอดีต โดยกลับไปสู่ยุคอยุธยา แสดงให้เห็นว่าตัวละครมีความเชื่อเรื่องเวรกรรม การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ซึ่งตนเคยทำกรรมชั่วเอาไว้กับผู้คนในอดีต จึงเลือกที่จะชดใช้กรรมเก่าให้หมดสิ้น

ตัวอย่าง

"ให้ข้าจับคัมภีร์กฤษณะกาลี" ดวงตาคมมีแววอึ้งงันเมื่อได้ยินเสียงร้องขอ

"ไม่! หากออเจ้าจับ ออเจ้าจับก็อาจจักหายไป"

"แต่ถ้าข้าไม่จับข้าก็อาจจะตาย ให้ข้าจับก่อนที่ข้าจะร้อนจนทนไม่ไหว"

ท่าทีทุรนทุรายทรมานราววิญญาณที่เสวยกรรมหนัก ทำให้ขุนพิพัฒน์ราชสินธุ์น้ำตาคลอ (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างตัวละคร “พุดตาน” ในชาติที่แล้วมีการกระทำที่เป็นอกุศลกรรมทั้งทางกายกรรมคือ การสั่งให้ทำร้ายผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย มโนกรรม คือ การพูดเท็จและหยาบคาย และมโนกรรม คือ การคิดมุ่งร้าย โกรธแค้น ทำลาย และไม่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ดังนั้นในชาติปัจจุบัน “พุดตาน” จึงต้องมาชดใช้เวรกรรมที่เคยทำไว้

ตัวอย่าง

พอผ่านพ้นถอนจากสมาธิพระเรืองฤทธิ์ก็ให้แผ่เมตตาส่งให้เจ้ากรรมนายเวร พร้อมทั้งกล่าวอนุญาตให้เธอมาหาที่กุฏิได้ทุกวันเกิดเพื่อให้พรและเจริญภาวนา ทั้งยังบอกกล่าวให้นั่งสมาธิอุทิศส่วนกุศลแก่เจ้ากรรมนายเวรให้บ่อยที่สุดอีกด้วย (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าการรักษาศีล การแผ่เมตตา นั่งสมาธิ และการปฏิบัติธรรมเป็นกุศลกรรม เป็นการทำความดีที่ช่วยให้เจ้ากรรมนายเวรหรือผู้ที่เคยทำกรรมร่วมกันมาได้รับสิ่งที่ดี เป็นการผ่อนหนักให้เป็นเบา ช่วยให้กรรมไม่ดีที่เคยทำมาได้หมดสิ้นเลิกแล้วต่อกัน

ตัวอย่าง

“ชาตินั้นก็คือชาตินั้น ชาตินี้ก็คือชาตินี้ จงแยกแยะตนให้เป็นเพียงผู้เกิดมนต์กฤษณะกาลีอยู่เหนือกาลเวลา แต่ไม่เหนือกรรม ผู้ใดทำสิ่งใดไว้ย่อมได้รับผลที่สาสมกัน ในเมื่อรู้ว่าเคยกระทำผิดแล้วสำนึกในผิดนั้น ก็จงกระทำตัวเสียใหม่อย่าให้อารมณ์มาอยู่เหนือเหตุผล เหนือความรู้สึกนึกคิดที่ดีงาม บัดนี้เพราะพระเรืองฤทธิ์ผู้นั้นต้องการช่วยเหลือนางอันเป็นที่รักของเขา แลด้วยผลบุญที่เกศสุรางค์มอบให้วิญญาณของเจ้า เจ้าจึงหลุดพ้นจากแดนนรกจนได้เกิดใหม่ในร่างของแม่หนูพุดตานที่หมดบุญไปเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว ในกาลที่เจ้าจากมาพระนางอทิตยา ...แม่หญิงการะเกด” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างตัวละคร “พระสุริยะราชา” ให้ข้อคิดเรื่องกฎแห่งกรรม การทำดีได้ดีและทำชั่วได้ชั่ว หากใครก่อกรรมใดไว้ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการที่ “พระเรืองฤทธิ์” และ “เกศสุรางค์” ได้แผ่เมตตา บำเพ็ญบุญ และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ดวงวิญญาณของ “พุดตาน” ในอดีตชาติซึ่งก็คือ “แม่หญิงการะเกด” ที่เคยก่อกรรมไว้จนตกนรกนั้นได้ไปเกิดใหม่ จะเห็นว่ากุศลกรรมหรือการกระทำที่เป็นกุศล จิตที่เป็นกุศล ปฏิบัติตนในทางที่ดีงามนอกจากจะส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติแล้วยังเผื่อแผ่ไปถึงเจ้ากรรมนายเวรและดวงวิญญาณที่ผูกพันรักใคร่กันด้วย

ตัวอย่าง

“ดี สมแล้วที่เป็นลูกพ่อ จงจดจำเอาไว้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเพียงมายา อย่าได้ยึดติดจนเกินไป หากวันใดเจ้าปฏิบัติถึงพร้อมด้วยสติปัญญา เจ้าก็จะรู้ว่าทุกอย่างเป็นเพียงเรื่องสมมติหามีแก่นสารใดไม่ พ่อช่วยเจ้าได้เท่านี้ ต่อจากนี้ไปเมื่อบ่วงกรรมเก่าคลายลง ก็ขึ้นอยู่กับเจ้าแล้วว่าจักเลือกกระทำตนอย่างไร เลือกไปสู่ทางสว่างหรือทางอันมืดมน ไม่มีผู้ใดลิขิตชีวิตเจ้าได้นอกจากการเลือกที่จะกระทำของเจ้าเอง เมื่อยังไม่หลุดพ้นทุกความเกลียดชังทุกความรักย่อมได้รับตอบแทนเมื่อถึงเวลา จงจำเอาไว้หนา ลูกพ่อ” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้แต่งมุ่งนำเสนอประเด็นของกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งการปฏิบัติดีหรือไม่ดีนั้นผู้ที่กำหนดได้คือตัวเราเองว่าจะเลิกทำสิ่งใด อย่างไรก็ตามแม้พระพุทธศาสนาจะมีความเชื่อเรื่องกรรมเก่าแต่ก็สอนว่าไม่ควรจะยึดติดจนเป็นทุกข์ เนื่องจากทุกสิ่งเป็นเพียงภาพมายาที่เกิดขึ้นได้ก็เสื่อมสลายไปได้เช่นกัน

1.2 กิเลส หมายถึง สิ่งที่ทำให้ใจเศร้าหมอง ความชั่วแฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ ได้แก่ โลภะ เป็นสภาพที่ติดข้อง ผูกพัน ยินดีพอใจ โทสะ เป็นสภาพที่ประทุษร้าย ขุ่นเคือง ไม่พอใจ โกรธ และโมหะ เป็นความหลง ความมืดบอด ความไม่รู้ลักษณะของสภาพธรรม (พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับ

ประมวลศัพท์, 2546)

ตัวอย่าง

“แม่มะลิอย่าได้คิดสั้น แน่นอนว่าเมื่อคนที่เรารักแลผูกพันต้องพลัดพรากกันไปโดยมิได้เตรียมใจ ย่อมมีความโศกเศร้าเกิดขึ้น ข้าเองก็รักพ่อยอร์ชดั่งลูกในไส้ แต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องพบเจอ มิมีผู้ใดในโลกนี้เลี่ยงพ้น ในความเชื่อของข้าทุกผู้ทุกคนที่ตายไปไม่ได้สูญหายไปไหน หากแต่รอวันที่จักมาพบเจอกันอีกในกาลข้างหน้า ในความเชื่อของศาสนาออเจ้าก็เช่นกันมิใช่หรือ ผู้คนที่ออเจ้ารักแลผูกพันมิได้สูญสลายไปไหน หากแต่รอวันที่จักได้เจอกันอีกครา” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน ตัวละคร “แม่มะลิ” สูญเสียลูกชายไปโดยที่ไม่ทันได้เตรียมใจ จึงเกิดความเศร้าโศกเสียใจ จิตใจเศร้าหมองเพราะพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก ซึ่ง “เกศสุรางค์” ได้ให้แนวคิดว่าพุทธศาสนารวมทั้งศริสต์ศาสนาต่างก็มีความเชื่อว่าไม่มีผู้ใดหนีพ้นความตาย ชีวิตย่อมมีการเวียนว่ายตายเกิดและอาจจะเกิดมาพบกันใหม่

ตัวอย่าง

ยึดติดไปก็เท่านั้น...การพลัดพรากจากสิ่งที่รักนั้นก็เป็นทุกข์...พุดตานนึกถึงคำแปลของคำสวดที่เคยท่องสวดยามถือศีลอุโบสถเพื่อเตือนตัวเอง แต่แม้พยายามบอกตัวเองซ้ำไปซ้ำมาอย่างไร ในใจของเธอก็อดรู้สึกเคว้งคว้างว่างเปล่าไม่ได้เช่นกัน (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาที่สอนว่าอย่ายึดติด การพลัดพรากจากสิ่งที่รักนั้นทำให้เกิดทุกข์เป็นธรรมดาที่ปุถุชนจะรู้สึกกับสิ่งที่มากระทบ โดยเฉพาะการสูญเสียคนที่เรารัก ตัวละคร “พุดตาน” นึกถึงพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อพยายามเตือนใจตนเองไม่ให้ทุกข์

ตัวอย่าง

“แม่กลิ่นจากนี้ต่อไปขอให้เลิกแล้วต่อกันเถอะ ข้าขอโทษ ข้าเองก็ผิดที่ไปยั่วยุเพราะอดกลั้นไม่ได้ หากข้าไม่ยั่วยุ แม่กลิ่นคงไม่คิดแก้แค้นด้วยการเล่นสกปรกอย่างนี้ ถือเสียว่าเป็นเวรกรรมของข้าที่ต้องเสียสิ่งของเพียงสิ่งเดียวที่เป็นตัวแทนขอพ่อแม่ไป...” พุดตานพูดพลางน้ำตาที่อดกลั้นไว้ก็หยาดลงมาอาบแก้ม นึกสะทกสะท้อนในชะตากรรมของตัวเองที่อยู่แห่งใดก็ต้องพบเจอคนมาชิงชังรังเกียจ (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกิเลสของตัวละคร “พุดตาน” ที่มีโทสะแสดงอารมณ์ยั่วยุให้ “แม่กลิ่น” โกรธและคิดแก้แค้นตนจนกระทั่งขโมยสร้อยของตนไปขาย นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องชะตากรรมว่าการที่มีผู้กระทำไม่ดีหรือโกรธเกลียดเรานั้นเพราะเราอาจเคยทำไม่ดีกับคนอื่นไว้จึงต้องมาชดใช้กรรม

1.3 ไตรลักษณ์ หมายถึง สามัญลักษณะ แปลว่า ลักษณะทั่วไป หรือเสมอเหมือนกันแก่สิ่งทั้งปวง ได้แก่ อนิจจตา ทุกจตา และอนัตตา (พระธรรมปิฎก, 2538)

ตัวอย่าง

“เกิด แก่ เจ็บตายล้วนเป็นเรื่องสามัญ การรู้ดวงชะตาล่วงหน้าจนต้องระแวงเสียทุกสิ่งอย่าง คิดฤาว่า ยอร์ชของออเจ้าจักมีความสุข อีกทั้งหากเป็นพระราชดำริจักมีกี่คนที่เลี่ยงงานของตนได้ การคงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีเป็นสิ่งสำคัญต่อให้ตายในหน้าที่สิหนาจึงน่าภูมิใจ กระทำทุกอย่างที่ต้องกระทำมิต้องละอายแก่ใจตนว่ารักตัวกลัวตายจนหลีกเลี่ยงงานต่างหากเล่าจึงจักทำให้คนผู้หนึ่งใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง ไตรลักษณ์ ซึ่งหมายถึง สามัญลักษณะ 3 อย่างที่มีอยู่ในตัวของสังขารทั้งปวง ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในเรื่องนี้แม่มะลิต้องสูญเสียลูกชายในการทำศึกสงครามเกศสุรางค์จึงให้กำลังใจและชี้ให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องที่ยากจะหลีกลี้หนีพ้นได้ หากไปยึดมั่นถือมั่นจะเกิดความเศร้าหมอง จงรู้จักปล่อยวางและ

รู้เท่าทันความจริงของชีวิต

1.4 วัฏฏะ 3 หมายถึง กระบวนการของเหตุปัจจัยที่อาศัยการเกิดและสืบต่อกันไป การเวียนว่ายตายเกิด เป็นวงจรหมุนเวียนอยู่ตลอดไปตราบเท่าที่ยังมีเหตุปัจจัยเหลืออยู่ กิเลสเป็นเหตุให้เกิดกรรม เมื่อเกิดการกระทำเมื่อใด การกระทำนั้นก็จะก่อให้เกิดผลตามมา เป็นกิเลส กรรม วิบาก วนกันไปไม่มีวันสิ้นสุด (พระธรรมปิฎก, 2538)

ตัวอย่าง

“น้าไม่เคยเล่าให้ฟังสินะ อันที่จริงน้าเกิดมาในร่างของคนที่โตแล้ว ร่างนี้เป็นร่างของการะเกดน้องสาว ฝาแฝดของน้าเอง มันเป็นเรื่องชาติภพเกิดแล้วตายอะไรทำนองนี้ ในชาติที่น้าเป็นเกศสุรางค์น้าก็มีน้องสาวฝาแฝดแต่เขาตายตั้งแต่แรกเกิด เราสองคนเป็นฝาแฝดกันหลายภพชาติแต่ด้วยเวรกรรมที่ทำร่วมกันมาก็เลยต้องมีคนหนึ่งคนใดตายไปก่อนทุกครั้ง” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง วัฏฏะ 3 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเวียนว่ายตายเกิดและกิเลสที่เป็นเหตุแห่งวิบากกรรม หมุนวนไปไม่สิ้นสุด ในเรื่องนี้การะเกดและเกศสุรางค์เป็นฝาแฝดกันหลายภพชาติเพราะเคยทำเวรกรรมร่วมกันมาและต้องมีเหตุให้คนหนึ่งคนใดตายไปก่อนทุกครั้ง ดังนั้นจึงไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน

แนวคิดพุทธศาสนาที่ผู้แต่งนำเสนอในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ได้แก่ แนวคิดเรื่อง กรรม กิเลส ไตรลักษณ์ และวัฏฏะ 3 ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันโดยแสดงให้ความเชื่อเรื่องการกระทำ การเวียนว่ายตายเกิด และสอนว่าชีวิตคือความไม่แน่นอนจึงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ซึ่งตัวละครเอกและตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องล้วนได้รับผลที่เกิดจากการกระทำทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว

2. กลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง

กลวิธีการนำเสนอเป็นองค์ประกอบย่อยในวรรณกรรม การพิจารณา

กลวิธีการนำเสนอ คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งใช้วิธีใดบ้างในการที่จะประกอบวรรณกรรมชิ้นหนึ่งขึ้นมา กลวิธีย่อมขึ้นอยู่กับเนื้อหาของวรรณกรรมแต่ละชิ้น การพิจารณากลวิธีการนำเสนอจำเป็นต้องพิจารณาแยกเป็นส่วน ๆ แล้วจึงพิจารณาองค์รวมของงานประพันธ์ชิ้นนั้น กลวิธีการนำเสนอแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลวิธีการนำเสนอเรื่อง และกลวิธีการใช้ภาษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งเลือกใช้สัญญะแฝงไว้ในชื่อตัวละคร “พุดตาน” ซึ่งเป็นชื่อของดอกไม้ เป็นไม้พุ่ม ใบและกิ่งก้านมีขนปกคลุม ใบรูปไข่ค่อนข้างกลม ขอบใบเป็นแฉกตื้น 3-5 แฉก โคนใบเป็นรูปหัวใจ ดอกมีทั้งดอกลา และดอกซ้อน ดอกเริ่มบานเป็นสีขาวแล้วเปลี่ยนเป็นสีชมพู และชมพูเข้มภายในวันเดียวเพื่อแสดงปริศนาธรรมซึ่งมีความน่าสนใจและตลอดทั้งเรื่องพบว่า มีกลวิธีการนำเสนอเรื่องและกลวิธีการใช้ภาษาที่น่าติดตามอ่าน ดังนี้

2.1 กลวิธีการนำเสนอเรื่อง

กลวิธีการนำเสนอเรื่องในนวนิยายพรหมลิขิตพบว่า ผู้เล่าเรื่องรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง ผู้แต่งเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีอิสระเต็มที่ โดยที่ผู้แต่งทราบความคิดและความรู้สึกของ ตัวละครแล้วนำเอาเรื่องราวเหล่านั้นมาเล่าได้ตามที่ต้องการ โดยแบ่งเป็น กลวิธีการสร้างตัวละคร กลวิธีการสร้างฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีต ดังนี้

2.1.1 กลวิธีการสร้างตัวละคร

1) สร้างให้สมจริง (Realistic) ผู้ประพันธ์จะต้องสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหมือนคนจริง ๆ มีอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์และสภาวะแวดล้อม เรียกได้ว่าเป็นตัวละครมีชีวิต ตัวละครที่เป็นคนจะดูสมจริงก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของปุถุชน คือ ยังลุ่มหลงอยู่ในกิเลส

ตัวอย่าง

“ตบกันเลยไหมแม่กลิ่น ร่างกายของข้ากำลังต้องการการปะทะอยู่พอดี ตั้งแต่มานี่ข้าก็แทบจะบ้าอยู่แล้ว ถ้าได้ระบายบ้างก็คงดี” พุดตานดัดมือตนจน

กระดูกลั่นท่าทีพร้อมชน (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นตัวละคร “พุดตาน” มีชีวิตจิตใจและการแสดงออกที่มีลักษณะเหมือนปุถุชนทั่วไปที่ยังมีกิเลส รู้สึกร่วมไปกับสิ่งที่มากระทบใจ มีรักและชังตามวิถีของมนุษย์ เมื่อถูกกลั่นแกล้งรังแกก็อยากแก้แค้นและโต้ตอบ ผู้แต่งสร้างตัวละครให้สมจริงเพื่อทำให้เห็นว่ามนุษย์นั้นมีกิเลส

ตัวอย่าง

“ถึงกระนั้นก็เถิด ทับทิมเช่นนี้ก็มีอยู่จมไป เพียงแต่มิได้หุง มิได้ตัดเช่นเม็ดนี้เท่านั้นเองราคาก็ไม่กี่เบี้ย” พุดตานทั้งฟังทั้งมองคู่ยายหลานเงียบ ๆ ใจก็บวกทบความไม่พอใจที่มีต่อแม่กลิ่นเอาไว้เต็มอก ชนิดที่ว่านับคะแนนความเคืองแทบไม่ทัน (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ความไม่พอใจ ความแค้นเคือง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกผู้ทุกคน ผู้แต่งทำให้เห็นว่าแม้ตัวละครเอกก็มีด้านที่ดีและไม่ดี ไม่ได้นำเสนอเพียงจิตใจที่ดีงามของตัวละครเอกแต่เพียงอย่างเดียว การแสดงออกและพฤติกรรมของตัวละครนั้นเป็นไปตามเหตุการณ์แวดล้อมซึ่งมีความสมจริง เชื่อได้ว่าเป็นตัวละครที่มีจิตใจและความรู้สึกอย่างคนทั่วไปที่สามารถพบเห็นได้ในสังคม

2) สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) วัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างตัวละครให้เหนือจริงก็เพื่อสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่าน ความเหนือจริงอาจปรากฏในกายภาพของตัวละคร เช่น นางเงือก หรือในพฤติกรรมของตัวละคร เช่น ขุนแผนมีวิทยาคมสารพัด สามารถปลุกผี สะเดาะโซ่กุญแจ กำบังตัว เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ข้ากับนางหลุดเป็นกายทิพย์ไปที่ไหนที่หนึ่งแลมีชีปะขาวท่านหนึ่งมาให้นางเลือกว่าจักกลับไปยังยุคของนาง ฤาจักอยู่ที่นี่ขอรับท่านชีปะขาวบอกว่าท่านเป็นผู้สร้างมนต์กฤษณะกาลีขึ้นมาเมื่อพันกว่าปีก่อน แลแม่พุดตานมีกรรมเกี่ยว

พันกับมนต์จึงข้ามกาลเวลามายังที่นี่ได้ขอรับ” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างผู้แต่งได้สร้างตัวละครบางตัวให้เหนือจริงคือ “พระอาจารย์ชีปะขาว” ให้เป็นผู้ที่วิเศษ มีวิชาคาถาอาคม สามารถสร้างมนต์กฤษณะกาลีเพื่อลงโทษคนผิดและเป็นมนต์ที่ทำให้ข้ามภพชาติได้ นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่เดินทางข้ามกาลเวลาและแปลงเป็นกายทิพย์ได้คือตัวละคร “ขุนพิพัฒน์ราชสินธุ์” และ “พุดตาน” ที่มองเห็นตนเองในอดีตชาติว่าเคยเป็นผู้ใดมาก่อน เนื่องจากนวนิยายนำเสนอแนวคิดเรื่องเวรกรรมจึงต้องสร้างตัวละครแบบเหนือจริงเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่องที่มีการประสบชะตากรรมและชดใช้กรรม

2.1.2 กลวิธีการสร้างฉาก

1) สร้างฉากให้เหมือนจริง การสร้างประเภทนี้ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความสมจริง

ตัวอย่าง

กลิ่นสาบของเหงื่อและควันไฟที่อบอวลอยู่ในห้องชวนให้รู้สึกคลื่นเหียนเหลือจะทน วงหน้าที่ค่อนข้างซีดของพุดตานทำให้ผู้พบเห็นเวทนา นางกุยจึงให้นางอ้นนางอิ่มบ่าวคนสนิทของนางมาช่วยพยุง แล้วให้นางอึ่งลงไปดูสำรับด้านล่าง พุดตานมองพื้นกระดานกระดำกระด่างทว่าค่อนข้างลื่นเท้า เห็นร่องรอยแตกของกระดาน ทำให้รู้ว่ามีไม้ไผ่สานขัดแตะรองอยู่ด้านล่าง แม้แต่ตั่งที่เธอเพิ่งผละมาก็สานด้วยไม้ไผ่ดูไม่ค่อยแข็งแรงนักมีกระโถนสีคล้ำวางอยู่ปลายตั่งเตียง ห้องนี้เป็นห้องเล็ก ๆ ที่หน้าต่างถูกปิดจนดูอุดอู้ชวนให้รู้สึกอึดอัด (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างตัวละครเอกนั้นหลุดมาจากสมัยปัจจุบัน ย้อนเวลาพาตนเองมาอยู่ในสมัยอยุธยาและอยู่ในฐานะของไพร่ เป็นชาวบ้านธรรมดาไร้ซึ่งยศศักดิ์ ดังนั้นสภาพบ้านเรือนตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่จึงไม่สะอาดและสะดวกสบายนัก โดยจะเห็นจากการบรรยายฉากบ้านของยายกุยที่พุดตานไปพักอาศัยอยู่ด้วย เป็นเรือนหลังเล็ก ๆ สร้างจากไม้ไผ่ พื้นเรือนเป็นไม้กระดานกระดำกระด่าง มีเครื่อง

เรือนเท่าที่จำเป็น แสดงให้เห็นสภาพที่พักอาศัยและวิถีชีวิตของไพร่และทาสในสมัยอยุธยา

2) สร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริง ฉากประเภทนี้มักพบในวรรณคดีไทยโบราณบางประเภท เช่น วรรณคดีทางพุทธศาสนา ฉากนรกสวรรค์

ตัวอย่าง

หญิงสาวนิ่งไปพร้อมกับระลึกถึงเหตุการณ์ที่ได้พบกับพ่อในอดีตชาติ สิ่งที่ไม่เคยมีเหตุผลก็ดูเหมือนจะมีเหตุผลขึ้นมา การที่เธอชอบกิน กินไม่บันยะบันยังน่าจะเกิดจากการอดอยากในยามที่ตกนรก การที่เธอมีกำแพงในใจเรื่องความรักก็คงเพราะการผิดหวังซ้ำแล้วซ้ำเล่ามาหลายภพชาติในเรื่องรัก และผู้เกลียดชังเธอตั้งแต่แรกเห็นหน้าก็คงจะเป็นเจ้ากรรมนายเวรของเธอที่เธอต้องชดใช้ (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครเอกสามารถข้ามกาลเวลาไปยังอดีตชาติ ทำให้ได้รับรู้ว่าตนเองนั้นเคยตกนรกอยู่อย่างอดอยากและทรมานมาก่อนจนมาถึงปัจจุบันที่ตนเองเป็นคนที่กินเก่งเพราะเคยอดอยากหิวโหยเมื่อครั้งที่อยู่ในนรกนั่นเอง นอกจากนี้ยังถูกเกลียดชังจากผู้คนที่ได้พบในครั้งแรกเพราะเคยมีเวรกรรมต่อกันมาก่อน จะเห็นได้ว่าผู้แต่งกล่าวถึงฉากนรกเพราะต้องการเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดพุทธศาสนาที่มีความเชื่อเรื่องผู้ที่ทำความชั่วจะต้องตกนรกและรับกรรมที่ตนก่อไว้ในมีชีวิตอยู่

ตัวอย่าง

“เอ๋...คุณพี่รู้ได้อย่างไรเจ้าคะ ว่าข้าต้องเลือก”

“ตอนที่ออเจ้าหลุดไปดินแดนระหว่างสวรรค์กับโลก ข้าเองก็หลุดไปด้วย จึงได้รับรู้ทุกอย่างที่ออเจ้ารู้”

(รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างผู้แต่งสร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริงด้วยการทำให้ตัวละครเอกหลุดเป็นกายทิพย์ไปพบกับดินแดนสวรรค์ ฉากประเภทนี้มักพบในวรรณกรรม

พระพุทธศาสนาที่พรรณนาถึงสวรรค์ และเกี่ยวโยงกับเนื้อเรื่องและแนวคิดของเรื่องที่มุ่งแสดงถึงบุญและบาป ผลแห่งการทำความดีและการทำความชั่ว เป็นการใช้จินตนาการพาผู้อ่านพบกับดินแดนที่เหนือจริง

2.1.3 กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีต

นวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต มีการเล่าเรื่องย้อนอดีต หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตและประสบการณ์ในอดีตของตัวละคร เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนา แบ่งเป็น 2 วิธี คือ การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา กุหลาบ มัลลิกะมาศ (2543) อธิบายการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้นว่า เป็นการเปิดเรื่องจากตอนใดตอนหนึ่งของเรื่อง แต่มีวิธีการเล่าย้อนต้นสลับไปมากับเรื่องในปัจจุบัน ส่วนการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมานั้น เป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่ สลับกันไปมา เปิดเรื่องโดยเป็นชาติภพปัจจุบันมีการแทรกเรื่องราวในอดีต รอมแพงใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตสลับไปมาเพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องกรรม แสดงให้เห็นความเชื่อว่าเหตุการณ์ พฤติกรรมของมนุษย์ในชาติภพปัจจุบันล้วนมีความผูกพันในอดีตชาติ เป็นการสร้างกรรมให้กลับมาพบกันในชาติภพหน้า ดังนี้

ตัวอย่าง

เด็กหญิงตัวจ้อยมองเงาข้างทางพลางขมวดคิ้ว เงาพร่าเลือนยามพลบค่ำทำให้ร่างที่เธอมองเห็นไม่ชัดเจนนัก แต่ก็เป็นเช่นนี้มาสามครั้งสามคราเงาร่างนั้นแต่งกายแปลกตาเหมือนใส่แค่ผ้าพาดบ่าส่วนท่อนล่างก็คล้ายผ้าถุงผ้าซิ่นแต่ก็ดูประหลาดจนเธอต้องร้องบอกพ่อแม่ที่นั่งคู่กันอยู่ด้านหน้า (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยเป็นชาติภพปัจจุบัน เป็นเหตุการณ์ที่ตัวละครเอก “พุดตาน” เป็นเด็กหญิงตัวน้อยกำลังพูดคุยกับพ่อและแม่อยู่ภายในรถยนต์ส่วนตัวขณะกำลังเดินทางไปทำบุญที่วัด ระหว่างทางเด็กหญิงวัยแปดขวบมองเห็นเงาพร่าเลือนของหญิงสาวในชุดไทยโบราณ ซึ่งเป็นวิญญาณของการะเกด จากนั้นมีการดำเนินเรื่องในตอนต่อมาว่าทั้งพ่อและแม่ของเด็กหญิงประสบ

อุบัติเหตุทางรถยนต์ในค่ำคืนนั้นส่วนเด็กสาวรอดชีวิตและอยู่ในความดูแลของญาติ

ตัวอย่าง

วันประสูติพระโอรสฝ่าแฝดพระนางอทิตยาสลบไสลไม่ได้สติ มีเพียงนางกำนัลทั้งสองที่อุ้มห่อผ้าพลางร้องห่มร้องไห้ปรึกษากัน พุดตานและขุนพิพัฒน์ราชสินธุ์จึงได้รู้ว่า ทารกน้อยทั้งคู่ไม่มีชีวิตแล้วตั้งแต่แรกประสูติ สุดท้ายเมื่อได้ยินพระนางจันทราวดีมาร้องเรียกขอยลพระพักตร์พระโอรสที่เพิ่งเกิดใหม่ นางกำนัลทั้งสองจึงคิดแผนขึ้นมาได้เพื่อหลีกเลี่ยงพระอาญา ทั้งยังเพื่อให้พระนางจันทราวดีที่เคยทำให้เจ้านายตนทุกข์ใจต้องโทษ และแล้วกงกรรมก็บังเกิด เมื่อสองนางกำนัลแสร้งส่งร่างไร้วิญญาณของทารกทั้งสองพร้อมกัน แล้วรีบปล่อยมือจนร่างทารกทั้งสองหล่นกระแทกพื้นจากนั้นจึงโวยวายว่าพระนางจันทราวดีฆ่าพระโอรสทั้งคู่ (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างเป็นการแทรกเรื่องราวในอดีตเพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องกรรมของตัวละครเอก “พุดตาน” ว่าในอดีตชาติเคยเกิดเป็น “พระนางอทิตยา” และเคยก่อกรรมไว้กับ “พระนางจันทราวดี” ผู้แต่งใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา เพื่อโยงสู่เหตุแห่งกรรมและเหตุที่นำไปสู่วิบากกรรมของตัวละครชาติภพปัจจุบัน

ผลการศึกษากลวิธีการนำเสนอเรื่องพบว่า กลวิธีการสร้างตัวละครประกอบด้วย การสร้างตัวละครแบบสมจริงและการสร้างตัวละครแบบเหนือจริง โดยตัวละครที่มีลักษณะนิสัยคล้ายคนจริงในสังคมทำให้ผู้อ่านเชื่อและสามารถนำมาเชื่อมโยงกับพฤติกรรมของคนที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน และผู้อ่านจะเห็นภาพตัวละครผ่านการบรรยายและบทสนทนา กลวิธีการสร้างฉากพบทั้งสร้างฉากให้เหมือนจริงและสอดคล้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ส่วนการสร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริงนั้นผู้แต่งสร้างสรรค์ขึ้นมาและเป็นฉากที่ไม่สามารถเห็นได้โดยทั่วไป นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีตเนื่องจากผู้แต่งต้องการบอกเล่าภูมิหลังของตัวละครและยังเล่าย้อนเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับนวนิยายเรื่อง

บุพเพสันนิวาส เนื่องจากตัวละครของทั้งสองเรื่องผูกพันกัน

2.2 กลวิธีการใช้ภาษา

นวนิยายเรื่อง พรหมลิขิตมีความดีเด่นด้านการบรรยาย ผู้แต่งใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร สื่อความได้อย่างชัดเจน ใช้ภาษาพรรณนาเหตุการณ์ในเรื่องอย่างสละสลวย และใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ ดังนี้

ตัวอย่าง

พุดตานรู้สึกราวได้ยินเสียงหลุดปริของอะไรบางอย่างจากส่วนลึกของสมอง ภาพของการะเกดที่แค้นเคืองว่าคนตายที่คุ้งน้ำสวนยายกุยไม่ใช่จันทร์วาดผุดขึ้นมา แววตาแค้นเคืองของวิญญาณนางแดงและสุดท้ายคือรอยยิ้มของนางแดงผุดขึ้นมาในสมองราวตัวอย่างภาพยนตร์ที่กำลังถูกฉาย (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นกลวิธีการใช้ภาษาในการเปรียบเทียบให้เกิดภาพส่งผลให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์และอารมณ์ของตัวละคร มีการใช้โวหารภาพพจน์อุปมา ซึ่งวารุณี พลบูรณ์ (2550) กล่าวถึง การใช้ภาพพจน์ว่าเป็นกลวิธีการใช้ภาษา การเรียบเรียงถ้อยคำลักษณะต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมาย สื่อความคิด สื่ออารมณ์ความรู้สึก เพื่อให้เกิดภาพในใจ ได้ความหมายที่ชัดเจน มีพลัง มีน้ำหนัก มีความเข้มข้น น่าสนใจ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ภาพพจน์อุปมา (Simile) เป็นการนำสิ่ง 2 สิ่งมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นภาพหรือเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้น “แววตาแค้นเคืองของวิญญาณนางแดงและสุดท้ายคือรอยยิ้มของนางแดงผุดขึ้นมาในสมองราวตัวอย่างภาพยนตร์ที่กำลังถูกฉาย” เป็นการใช้ภาษาบรรยายเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างน่าสนใจชวนให้ผู้อ่านจินตนาการตามและสื่อสารอารมณ์ของตัวละครได้อย่างแจ่มชัด

ตัวอย่าง

“คอนสแตนตินหลานข้าลูกของยอร์ชกำลังจักเข้าไปถวายตัวเป็นมหาดเล็กแก่ขุนหลวงวันพรุ่งแล้ว ออเจ้าให้ลูกเร่งมีหลานก็ดีจักได้ถวายตัวเป็น

มหาดเล็กรุ่นเล็กเสียตั้งแต่แบเบาะ ภายภาคหน้าจักได้เป็นใหญ่เป็นโตสืบไป” นางตองกีมาร์กล่าวสรุป เมื่อเผลอไผล สติดวงตาที่มีแววโศกแฝงอยู่เล็กน้อยก็มองเหม่อไปยังด้านนอกซึ่งเป็นแนวพุ่มไม้ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ที่ยังคงเปี่ยมไปด้วยชีวิตชีวาด้วยการสัญจรไปมาของผู้คน ราวกับว่ากาลเวลาที่ผ่านไปไม่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่แม่น้ำสายนี้เลยแม้แต่น้อย (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นกลวิธีการใช้ภาษาแบบพรรณนาโวหาร กล่าวถึงแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านใจกลางกรุงศรีอยุธยา “สติดวงตาที่มีแววโศกแฝงอยู่เล็กน้อยก็มองเหม่อไปยังด้านนอกซึ่งเป็นแนวพุ่มไม้ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ที่ยังคงเปี่ยมไปด้วยชีวิตชีวาด้วยการสัญจรไปมาของผู้คน ราวกับว่ากาลเวลาที่ผ่านไปไม่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่แม่น้ำสายนี้เลยแม้แต่น้อย” เป็นการพรรณนาความรู้สึกของ “แม่มะลิ” หญิงผู้ผ่านความสูญเสียและยังคงเศร้าโศกแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดและกล่าวถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับแม่น้ำเจ้าพระยาของผู้คนในสมัยอยุธยาซึ่งเวลาเปลี่ยนแปลงไปแต่สายน้ำแห่งนี้ยังคงมีชีวิตชีวาเสมอ

ตัวอย่าง

“ทุกผู้ทุกคนล้วนมีทั้งดีและไม่ดีอยู่ในตัวตน แม้แต่ตัวออเจ้าก็มีข้อตำหนิมากมาย ทั้งบ้าคลั่งใจร้อน ชอบในสิ่งสวยงาม เจ้าเล่ห์แสนงอน เรื่องกินเห็นจักหนักหนากว่าสิ่งใด งานบ้านมิชอบกระทำหากแต่ชอบทำงานใช้แรง แลต่อไปข้าอาจพบเจอข้อไม่ดีอีกมากมายดุจดวงดาวบนท้องฟ้า แต่ความดีของออเจ้าแลสิ่งที่ข้ามองเห็นในตัวออเจ้าว่าดีงามกลับส่องแสงจัดจ้าดั่งดวงอาทิตย์ยามเที่ยงในเมื่อดวงอาทิตย์สว่างถึงเพียงนั้น ข้าจักมองเห็นดวงดาราที่ว่ามากนั้นได้อย่างไร มิใช่จำเพาะความดีดอกหนาที่จักผูกมัดใจผู้คนไว้ได้ หากแต่เป็นตัวตนแลทุกสิ่งอย่างที่ออเจ้ามีต่างหากเล่า” (รอมแพง, 2562)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกลวิธีการใช้ภาษาในการเปรียบเทียบที่สะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละครเอกได้เป็นอย่างดี “ข้าอาจพบเจอข้อไม่ดีอีก

มากมายดุจดวงดาวบนท้องฟ้า แต่ความดีของออเจ้าแลสิ่งที่ข้ามองเห็นในตัวออเจ้าว่าดีงามกลับส่องแสงจัดจ้าดั่งดวงอาทิตย์ยามเที่ยง” ผู้แต่งใช้ภาพพจน์อุปมาปรากฏคำว่า “ดุจ” “ดั่ง” เพื่อเปรียบเทียบความไม่ดีและความดีกับดวงดาวและดวงอาทิตย์ของ “พุดตาน” ในมุมมองของ “ขุนพิพัฒน์ราชสินธุ์” ทำให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามและรับรู้ถึงความรักของพระเอกที่มีต่อนางเอกเป็นความรักที่รักเพราะตัวตนแม้จะพบข้อที่ไม่ดีบ้างแต่สามารถมองข้ามและเห็นเพียงด้านที่ดีงาม

ผลการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาพบว่า ผู้แต่งนิยมใช้ถ้อยคำเพื่อเปรียบเทียบ โดยเฉพาะการใช้ภาพพจน์อุปมา ซึ่งคำที่เลือกสรรนั้นเชื่อมโยงกับธรรมชาติ เช่น ท้องฟ้า ดวงอาทิตย์ ดวงดาว ต้นไม้ แม่น้ำ สะท้อนว่าวรรณกรรมมีบ่อเกิดจากแรงกระตุ้นทางธรรมชาติ

บทสรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพงพบว่า แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยาย มีดังนี้ 1) กรรม 2) กิเลส 3) ไตรลักษณ์ 4) วัฏฏะ 3 สำหรับกลวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต ของรอมแพง แบ่งเป็น 2 กลวิธี

1. กลวิธีการนำเสนอเรื่อง ได้แก่ 1) กลวิธีการสร้างตัวละคร คือ สร้างให้สมจริงและสร้างให้เหนือจริง 2) กลวิธีการสร้างฉาก คือ สร้างฉากให้เหมือนจริงและสร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริง 3) กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีต

2. กลวิธีการใช้ภาษา พบว่า ผู้แต่งเน้นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพและสร้างความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ในเรื่องและชะตากรรมของตัวละคร

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นชั้นเชิงการประพันธ์ของรอมแพงที่สามารถนำเอาแนวคิดพุทธศาสนามาสอดแทรกไว้ในบทสนทนาตลอดจนการเล่าเรื่องได้

อย่างสมดุลและกลมกลืน แนวคิดที่นำเสนอล้วนแต่มีที่มาที่ไป มีเหตุผลสนับสนุนให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในเนื้อเรื่อง เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้เป็นภาคต่อของนวนิยายบุพเพสันนิวาสที่กล่าวถึงความเชื่อเรื่องบุญกรรมและภพชาติ จึงปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาหลายแนวคิด ได้แก่ กรรม กิเลส ไตรลักษณ์ และวัฏฏะ 3 เพราะแนวคิดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์ และยังเป็นพระธรรมคำสอนที่มุ่งแสดงถึงผลของการกระทำ ความไม่เที่ยง การเวียนว่ายตายเกิด ตลอดจนสอนให้ไม่ยึดมั่นถือมั่น นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันของตัวละครที่แม้จะเกิดอีกกี่ชาติก็ต้องกลับมาพบกัน ไม่ว่าจะเป็นเพราะบุญหรือกรรมที่เคยมีร่วมกันก็ตาม

ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นแนวคิดที่ปรากฏเด่นชัดในนวนิยายเรื่องพรหมลิขิต จะพบว่าตลอดทั้งเรื่องตัวละครได้รับผลของกรรมหรือการกระทำของตน มีทั้งกรรมดี กรรมชั่ว กรรมทางกาย กรรมทางวาจา กรรมทางใจ และความหนักเบาของกรรม ผู้แต่งเน้นย้ำนำเสนอเรื่องของกรรมโดยสร้างตัวละครเอก คือ “พุดตาน” ผู้เคยก่อกรรมหนักในอดีตให้แล้งไร้ขาดแคลน มีชีวิตอยู่เพื่อชดใช้และรับผลจากการกระทำของตนเองแต่เพราะพรหมลิขิตจึงได้พบรักกับ “ขุนพิพัฒน์ราชสินธุ์” ผู้สมบูรณ์พร้อม แสดงให้เห็นว่าโครงเรื่องหลักของนวนิยายคือแนวคิดเรื่องกรรมผสมกับความรัก

ด้านกลวิธีการนำเสนอเรื่องพบว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้สมจริง พฤติกรรมการแสดงออกมีครบทุกอารมณ์ทั้ง รัก โลภ โกรธ หลง แสดงให้เห็นจริตด้านมืดในจิตใจของมนุษย์ และยังแสดงด้านที่ดีงามไปพร้อมกัน สำหรับตัวละครแบบเหนือจริงได้แก่ ตัวละครรองคือ พระอาจารย์ชีปะขาว ซึ่งเป็นผู้แก่กล้าด้วยคาถาอาคม มีมนต์สะกดให้คนข้ามภพได้ เพราะความเหนือจริงดังกล่าวทำให้พระนางได้พบกับอดีตชาติของตนเองและนำมาซึ่งพรหมลิขิตที่ช่วยให้ได้ครองคู่กัน ส่วนกลวิธีการสร้างฉากมีทั้งการสร้างฉากให้เหมือนจริง โดยเป็นการสร้างฉากให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของคนและชนชั้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา

รวมถึงมีการสร้างฉากให้มีลักษณะเหนือจริง เนื่องจากเนื้อเรื่องกล่าวถึงนรกสวรรค์ ตัวละครเอกก่อกรรมหนักจึงต้องได้รับความทุกข์ทรมานในดินแดนนรก ตัวละครที่ก่อกรรมดีจะได้ขึ้นสวรรค์ นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีตเพื่อเล่าเรื่องสลับกันไปมาระหว่างเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพราะภูมิหลังของตัวละครเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่พาไปสู่เหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเรื่อง พรหมลิขิต

ด้านกลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต พบว่าผู้แต่งมีลีลาเฉพาะตัว ดีเด่นด้านการพรรณนาโวหาร ความเปรียบ การใช้ภาพพจน์อุปมา ผู้แต่งแฝงนัยยะทางธรรมผ่านชื่อตัวละครเอกเพื่อแสดงถึงความไม่เที่ยงของชีวิต สะท้อนผ่านสีของดอกพุดตานที่เปลี่ยนแปลงเฉดสีอ่อนเข้มภายในหนึ่งวัน นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้ภาษาสอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ผ่านบทสนทนาของคนในอดีตและภาษาสมัยใหม่ ใช้คำสแลง คำเฉพาะกลุ่ม และแทรกบทสนทนาที่มีความน่าขันซึ่งเป็นลีลาภาษาของผู้แต่ง

นวนิยายที่ได้ความนิยมจากผู้อ่านนั้นเกิดจากหลายองค์ประกอบ กลวิธีการนำเสนอเรื่อง กลวิธีการนำเสนอแนวคิดเป็นสิ่งที่สำคัญ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาซึ่งเป็นความเชื่อที่ผูกพันและฝังแน่นในหมู่ชาวพุทธของสังคมไทย ผู้แต่งต้องมีศิลปะในการเล่าเรื่องโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือพาผู้อ่านให้คล้อยตามและมีความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องราวนั้น นวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต เป็นวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์ช่วงการเปลี่ยนแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา มีการทะลุมิติข้ามภพชาติ มีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา มุ่งเน้นบอกเล่าเรื่องกรรมและความรัก จึงเป็นนวนิยายภาคต่อที่ควรค่าแก่การอ่าน เนื่องจากมีความสมบูรณ์ทุกองค์ประกอบทั้งกลวิธีการนำเสนอแนวคิด กลวิธีการนำเสนอเรื่อง และกลวิธีการใช้ภาษา ทั้งยังเป็นเครื่องยืนยันว่าภาษามีอำนาจ เพราะแนวคิด คำคม สัญญะที่ส่งผ่านตัวอักษรด้วยวิธีคิด จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่งนั้นทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงและเข้าใจสารัตถะแห่งนวนิยายได้อย่างแจ่มชัด และหากผู้ใดสามารถนำแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตได้ย่อมถือว่านวนิยาย

เรื่องนี้มีอิทธิพลต่อสังคมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

นวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการข้ามเวลาจึงน่าสนใจศึกษาเชิงเปรียบเทียบว่านวนิยายเรื่องนี้มีกลวิธีการนำเสนอที่เหมือนและแตกต่างการนวนิยายข้ามภพข้ามชาติเรื่องอื่น ๆ หรือไม่ในประเด็นใด และเพราะเหตุใดนวนิยายที่มีแนวเรื่องดังกล่าวจึงได้รับความสนใจจากผู้อ่านมาอย่างยาวนานจนกระทั่งสมัยปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กนกวรรณ คงธนชุณหพร. (2554). *แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วเก้า.* (ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

กุหลาบ มัลลิกะมาศ. (2543). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เทวัญกานต์ มุ่งปั่นกลาง. (2545). *กามนิต : กลวิธีการนำเสนอกับแนวคิดทางพุทธศาสนา.* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎกฯ. (2538). *พุทธธรรมฉบับขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____(2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เพ็ญพิมล ทุมประเสน. (2550). *พุทธธรรมในนวนิยายของ สุทัสสา อ่อนค้อม.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

รอมแพง. (2562). *พรหมลิขิต*. กรุงเทพฯ: แฮปปี้ บานานา.

วารุณี พลบูรณ์. (2550). “*การใช้ภาษาภาพพจน์*”, การใช้ภาษาไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์
วารสารช่อพะยอม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารช่อพะยอมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีนโยบายส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการและเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเชิงวิชาการ โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องมีสาระเป็นงานที่ทบทวนความรู้เดิม หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ซึ่งอยู่ในรูปแบบงานเขียน 3 ประเภท คือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งจะต้องเป็นงานที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาลงพิมพ์ในวารสารใด ๆ บทความต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งผลงานทางวิชาการเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

1.1 บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1.1.1 ผู้นิพนธ์ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และอื่น ๆ ของวารสารให้เข้าใจอย่างถูกต้องและท่องแท้

1.1.2 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบความเรียบร้อยของบทความตนเองให้ดีก่อน ว่าได้เขียนบทความเป็นไปตามรูปแบบและองค์ประกอบที่วารสาร

กำหนดไว้หรือไม่

1.1.3 ผู้นิพนธ์ต้องส่งบทความผ่านหรือเข้าระบบแบบออนไลน์เท่านั้น

1.1.4 ผู้นิพนธ์ต้องมีจริยธรรมในตนเอง โดยจะต้องไม่แอบอ้างนำเอาบทความหรือผลงานของบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับการอนุญาต มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่

1.1.5 ผู้นิพนธ์ต้องมีจรรยาบรรณในตนเอง โดยจะต้องไม่นำบทความหรือผลงานของตนที่เคยตีพิมพ์มาแล้วจากแหล่งอื่น มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ซ้ำซ้อนอีก

1.1.6 ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับที่วารสารกำหนดอย่างเคร่งครัด

1.1.7 หากผู้นิพนธ์ได้รับทราบผลหรือรับรู้ถึงผลการประเมินแล้ว ถ้าผ่านการพิจารณาโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไขบทความ ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร็วและต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างครบถ้วน

2. การเตรียมต้นฉบับ

2.1 ด้านภาษา เขียนต้นฉบับเป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งบทคัดย่อทั้ง 2 ภาษาการใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้ศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะถ้าต้นฉบับเป็นภาษาต่างประเทศควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาและการใช้สำนวนจากผู้เชี่ยวชาญภาษานั้นก่อน

2.2 การพิมพ์ จัดทำต้นฉบับบทความด้วยโปรแกรม Microsoft Word for Windows ตามข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

2.3 การส่งต้นฉบับบทความ (จัดพิมพ์หน้าเดียว) จำนวน 1 ชุด โดยส่งเข้าระบบวารสารช่อพะยอมออนไลน์

3. ประเภทของบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์

3.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

3.1.2 ผู้แต่ง (Author)

3.1.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล์

3.1.4 บทคัดย่อ (Abstracts) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.1.5 คำสำคัญ (Keyword)

3.1.6 บทนำ (Introduction)

3.1.7 วัตถุประสงค์ (Objective)

3.1.8 วิธีการศึกษา (Methodology)

3.1.9 ผลการศึกษา (Results)

3.1.10 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ (Conclusion, Discussion, Recommendation)

3.1.11 บรรณานุกรม (Bibliography)

3.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 ชื่อเรื่อง (Title)

3.2.2 ผู้นิพนธ์ (Author)

3.2.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล์

3.2.4 บทคัดย่อ (Abstracts) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2.5 คำสำคัญ (Keyword)

3.2.6 บทนำ (Introduction)

3.2.7 เนื้อหา (Content)

3.2.8 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ (Conclusion, Discussion, Recommentation)

3.2.9 บรรณานุกรม (Bibliography)

3.3 บทปริทัศน์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่อง (Title)

3.3.2 ผู้นิพนธ์ (Author)

3.3.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล์

3.3.4 ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือที่วิจารณ์พร้อมปก

3.3.5 บทปริทัศน์ (Review)

4. ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

4.1 การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด A4 ระยะขอบของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนด ดังนี้ จากขอบบน 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.0 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว

4.2 จำนวนหน้า จำนวนไม่เกิน 10 - 12 หน้า

4.3 ตัวอักษร TH Sarabun PSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความ

4.4 รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความกำหนด ดังนี้

4.4.1 ชื่อเรื่อง (Title)

1) ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดกึ่งกลาง ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา

2) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่) กำหนดกึ่งกลาง ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา

4.4.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (Author)

1) ชื่อผู้นิพนธ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษกำหนดชิดขวา ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา และชื่อผู้นิพนธ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ตัวปกติ

2) ชื่อหน่วยงานของผู้นิพนธ์และอีเมล์ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดให้อยู่ด้านล่างของหน้าแรกตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ตัวปกติ

ไว้ตอนท้ายของบทความในหน้าแรก

4.4.3 บทคัดย่อ (Abstract)

1) หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดให้ชิดซ้าย ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา

2) เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย ตัวปกติ

4.4.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ

4.4.5 การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อรอง

1) หัวข้อใหญ่ กำหนดชิดซ้าย ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา

2) หัวข้อรอง จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ตัวหนา

3) เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ ตัวปกติ และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย

3.4.6 คำศัพท์ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

3.4.7 ภาพและตารางประกอบ กรณีมีภาพหรือตารางประกอบกำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้

1) ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น

2) ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ

3) ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า “ภาพที่” ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายกำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

4) ตารางประกอบจัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5) ชื่อตารางประกอบจัดอยู่ด้านบนของตาราง ใช้คำว่า “ตารางที่” ต่อด้วยหมายเลขตาราง และข้อความบรรยายตารางกำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

6) บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบที่นำมาอ้าง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพ หรือเส้นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะ 1 บรรทัด ขนาด 16 พอยต์ และบรรทัดกำหนดกึ่งกลางตัวอย่างภาพประกอบที่นำมาอ้างอิงและการบอกแหล่งที่มาของภาพ

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์วารสารช่อพะยอม

ที่มา : อำพร แสงไชยา (2563)

ตัวอย่าง ตารางประกอบที่นำมาอ้างและการบอกแหล่งที่มาของตาราง
ตารางที่ 1 แสดงคติสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำโพวินต่อง

เรื่องราว/ภาพ	รูปสัญญะ	ความหมายสัญญะ	ความหมายทางพุทธศาสนา
	อดีตพระพุทธเจ้า ทุกพระองค์	การเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์	ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
ประวัติพระพุทธโคดม	ประสูต	การเกิด	การเกิดพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า
	เสด็จออกบวช	การถือเพศเป็นภิกษุสามเณร	การเข้าถึงธรรมอันเป็นความหลุดพ้นจากทุกข์
	ตัดพระโมลี	คือการตัดมวยผม	จุดเริ่มต้นของการสละกิเลส
	มารผจญ	สิ่งขัดขวางไม่ให้สำเร็จประโยค	การบำเพ็ญเพียรเพื่อให้หลุดพ้นจากมารทั้งหลาย
	ตรัสรู้	การรู้แจ้ง	การรู้แจ้งในอริยสัจจ์
	ปรินิพพาน	เรียกอาการตายของพระพุทธเจ้า	ขันธ์ 5 เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา

5. การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ

เป็นการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อหาบทความให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author–date in text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหน้า หรือข้างหลังข้อความ ที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น ดังนี้

ผู้แต่ง (ปีพิมพ์) หรือ (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์)

5.1 การอ้างอิงชื่อบุคคลคนไทยให้ลงชื่อตัวและนามสกุล ส่วนชาวต่างประเทศให้ลงเฉพาะชื่อสกุล

ตัวอย่างการอ้างอิง

ผู้แต่ง 1 คน

(อำพร แสงไชยา, 2563)

(Saengchaiya, 2020)

ผู้แต่ง 2 คน

(อภิชัย พันธเสน และปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2549)

(Savage & Longhurst, 2005)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน

(อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ, 2549)

(Laudon et al., 2000)

5.2 ชื่อนิติบุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่ทำเอกสารให้ระบุชื่อหน่วยงานตามที่ปรากฏ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547) (Thailand Productivity Institute, 2004)

6. การอ้างอิงท้ายบทความ

เป็นการอ้างอิงส่วนท้ายโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในเนื้อความ พร้อมจัดเรียงรายการเอกสารตามลำดับอักษรของผู้แต่ง และให้ใช้การอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association Citation Style)

6.1 เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ

6.2 จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อน-หลัง ตามลำดับตัวอักษร กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

6.3 หากรายละเอียดของเอกสารมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัด ให้พิมพ์ต่อบรรทัดไปที่ย่อหน้าแรก

กำหนดเว้นระยะจากขอบซ้ายของหน้ากระดาษ 7 ช่วงตัวอักษร (เริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันไปตามประเภทของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ดังนี้

6.3.1 หนังสือทั่วไป

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อหนังสือ.*/ครั้งที่พิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อำพร แสงไชยา. (2559). *จิตรกรรมประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

Streibel, B. J. (2015). *The manager's guide to effective meetings.* NewYork: McGraw-Hill.

6.3.2 บทความในหนังสือ

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./(ปีพิมพ์)./*ชื่อบทความ./*ใน/ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ),/ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด)./สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สมศรี บุตรดี. (2555). *การรักษาภาวะจับหืดเฉียบพลันในเด็ก.* ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, ชลีรัตน์ ดิเรกวัฒชัย และ มนตรี ตู้จินดา (บรรณาธิการ), *อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้.* (น. 99-103). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

6.3.3 วารสาร

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./(ปี,/เดือน)./ชื่อบทความ./*ชื่อวารสาร*,/ปีที่(ฉบับที่),/ เลขหน้าที่ปรากฏ.

ตัวอย่าง

ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์. (2555,ธันวาคม). สีสันในสวนสวย (Brilliant Colors in the Beautiful Garden). *วารสารช่อพะยอม*, 23(1), 98-130.

6.3.4 หนังสือพิมพ์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./(ปี,/วันที่ เดือนที่พิมพ์)./*ชื่อบทความ*./ชื่อ หนังสือพิมพ์,/เลขหน้าที่ ปรากฏ.

ตัวอย่าง

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). *อนาคตจีน-อเมริกา*. เดลินิวส์, น. 6.

6.3.5 รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปีสถานที่จัดสถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรมวิชาการ. (2538). *การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. 25-29 พฤศจิกายน 2538 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม. จังหวัดมหาสารคาม.กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

6.3.6 ปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./(ปีพิมพ์)./*ชื่อวิทยานิพนธ์.*/(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต,/ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา)

ตัวอย่าง

วันวิภา ส่งเสริมศิลป์. (2556). *การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ชุดวิถีชนบทอีสาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

6.3.7 เว็บไซต์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน./(ปีที่เผยแพร่)./*ชื่อเรื่อง.*/วันที่ทำการสืบค้น,/จาก URL

ตัวอย่าง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2551). *พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2551.* สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563, จาก http://www.labour.go.th/web image/images/law/doc.

6.3.8 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./(ปีพิมพ์)./*ชื่อบทความ* [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้าที่ปรากฏ. (ใช้คำว่า [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์] สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า [Electronic version] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)

ตัวอย่าง

Cadigan, J., Schmitt, P., Shupp, R., & Swope, K. (2011,

January). *The holdout problem and urban sprawl: Experimental evidence*. Journal of Urban Economics. 69(1), 72. Retrieved from http://journals.elsevier.com/00941190/journal-of-urban-economics/

6.3.9 สัมภาษณ์

รูปแบบ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./(ปี, วันที่ เดือน)./ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี).

ตัวอย่าง

ผุสดี กิจบุญ. (2563, 11 มิถุนายน). ประธานหลักสูตรสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

7. การพิจารณา การประเมิน และการเผยแพร่บทความ

7.1 การตอบรับหรือปฏิเสธบทความ

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการพิจารณากลั่นกรองบทความขั้นต้นและแจ้งผลการพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธบทความให้ผู้ส่งบทความทราบภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับบทความ หากบทความมีรูปแบบหรือองค์ประกอบไม่ตรงตามหลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับบทความที่วารสารกำหนด ฝ่ายประสานงานของวารสารจะส่งต้นฉบับบทความให้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยฝ่ายประสานงานจะทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ส่งบทความในทุกขั้นตอน ต้นฉบับบทความอาจได้รับการปฏิเสธหากไม่ได้คุณภาพ ไม่ตรงกับประเภทของบทความที่จะตีพิมพ์ หรือผู้เขียนบทความปฏิเสธไม่แก้ไขให้ตรงกับหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนดและส่งกลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนดข้างต้น

7.2 การประเมินบทความ

ฝ่ายประสานงานนำต้นฉบับบทความที่ผ่านการพิจารณาจาก

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการแล้ว เสนอให้ผู้ประเมินพิจารณาบทความ (peer-reviewer) จำนวน 2 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการเป็นผู้เลือกจากผู้เชี่ยวชาญหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทความเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการเผยแพร่บทความภายใต้เกณฑ์ประเมินบทความที่วารสารกำหนด โดยเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับและไม่เปิดเผยชื่อ-นามสกุล รวมถึงหน่วยงานที่สังกัดทั้งของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความ (double-blinded) จนกว่าต้นฉบับบทความจะได้รับการเผยแพร่ ใช้เวลาพิจารณาแต่ละบทความประมาณ 1 เดือน

7.3 ผลการประเมินบทความ

บทความที่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมินบทความ ต้องได้รับผลการประเมินในระดับดี ดีมาก หรือดีเด่น ตามความเห็นของผู้ประเมินบทความทั้ง 2 ท่าน หากได้รับการพิจารณาว่าไม่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมินทั้ง 2 ท่าน ถือว่าบทความดังกล่าวไม่ผ่านการประเมินสำหรับบทความที่ไม่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมิน 1 ท่าน จากจำนวนทั้งหมด 2 ท่าน จะได้รับการประเมินจากผู้ประเมินท่านที่ 3 หากไม่ผ่านการประเมินอีกครั้งจึงถือว่าบทความดังกล่าวไม่ผ่านการประเมินผลการพิจารณาของผู้ประเมินบทความถือเป็นสิ้นสุดและเคร่งครัด โดยไม่มีการทบทวนบทความที่ไม่ผ่านการประเมิน ทบทวนระดับผลการประเมินอีกครั้ง หรือเปลี่ยนแปลงผู้ประเมินบทความใหม่ไม่ว่ากรณีใด

7.4 การแจ้งผลการประเมินบทความ

ฝ่ายประสานงานของวารสารจะส่งผลการประเมินของผู้ประเมินทุกท่านให้ผู้ส่งบทความทราบภายใน 7 วัน นับตั้งแต่ได้รับผลการประเมินจากผู้ประเมินท่านสุดท้าย หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อแก้ไขปรับปรุงจากผู้ประเมิน ให้ผู้ส่งบทความแก้ไขปรับปรุงแล้วนำส่งต้นฉบับบทความให้ฝ่ายประสานงานของวารสารภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ฝ่ายประสานงานแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบ หากผู้ส่งบทความไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหรือข้อแก้ไขปรับปรุงของผู้ประเมิน ให้ทำหนังสือ

เป็นลายลักษณ์อักษรชี้แจงรายละเอียดให้กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการพิจารณา

7.5 การตอบรับการเผยแพร่บทความ

บทความที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินจะได้รับการพิจารณาอีกครั้งจากกองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ แต่เป็นการพิจารณาเฉพาะรูปแบบของบทความ การใช้ภาษา และการพิสูจน์อักษร จากนั้นฝ่ายประสานงานจะแจ้งข้อเสนอของกองบรรณาธิการให้ผู้ส่งบทความแก้ไขปรับปรุง เมื่อการแก้ไขปรับปรุงเสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้ถือวันที่บรรณาธิการให้ความเห็นชอบแก้ไขบทความครั้งสุดท้ายเป็นวันแก้ไขบทความ และให้ถือวันที่บรรณาธิการมีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งการเผยแพร่บทความ เป็นวันตอบรับการตีพิมพ์บทความ

7.6 การตอบรับการเผยแพร่บทความ

บทความที่ได้รับหนังสือตอบรับการเผยแพร่จากบรรณาธิการวารสารแล้วจะได้รับการเผยแพร่ผ่านระบบวารสารช่อพะยอมออนไลน์ (ThaiJO) ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) การเผยแพร่ให้เรียงลำดับก่อนหลังตามวันที่บรรณาธิการวารสารมีหนังสือแจ้งการตีพิมพ์ให้ผู้ส่งบทความทราบ ทั้งนี้ลำดับการเผยแพร่ให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือทบทวนไม่ว่ากรณีใด